

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

MERDAN YANARDAĞ OPERASYON PARTİSİ

BİR ABD PROJESİ OLARAK AKP

OPERASYON PARTİSİ

MERDAN YANARDAĞ

DESTEK YAYINEVİ: 144
ARAŞTIRMA-İNCELEME: 47

OPERASYON PARTİSİ / Merdan YANARDAĞ

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Genel Yayın Yönetmeni: *Ertürk AKŞUN*
Teknik Hazırlık: *Beste DOĞAN*
Kapak: *Fikirhane*

1-2. Baskı :Nisan 2007
Genişletilmiş 3. Baskı: Haziran 2011
Yayıncı Sertifika No: 13226
ISBN 978-605-4455-46-1

© Destek Medya Prodüksiyon&Yayınevi
İnönü Cad. 33/4 Gümüşsuyu
Beşiktaş / İstanbul

İl (0212) 252 22 42
Faks (0212) 252 22 43
www.destekyayinlari.com
info@destekyayinlari.com

İnkılap Yayın Sanayi ve Tic. A.Ş.
Çobançeşme Mah. Altay Sk. No:8 Yenibosna-Bahçelievler İSTANBUL
İl (0 212) 496 11 11

BİR ABD PROJESİ OLARAK AKP

MERDAN YANARDAĞ

Merdan Yanardağ'ın Yayınlanmış Kitapları;

- Kadro Hareketi (Yalçın Yayınları-Siyah Beyaz Yayınları 1988-2009, 2 Baskı);
- MHP Değişti mi? / Ülkücü Hareketin Analitik Tarihi (Gendaş Yayınları, 2002),
- Milliyetçilik MHP Faşizm (Aykırı Yayınları, Ortak kitap, 2002);
- Yeni Muhafazakarlar (Çivi Yazıları, 2004);
- Türkiye Nasıl Kuşatıldı / Fethullah Gülen Hareketinin Perde Arkası (Siyah Beyaz – Destek Yayınları, 2006-2011, 23 Baskı);
- Bir ABD Projesi Olarak AKP (Siyah Beyaz Yayınları, 2007, 2 Baskı);
- Medya Nasıl Kuşatıldı? (Siyah Beyaz Yayınları, Ortak kitap, 2008, 3 Baskı);
- Ergenekon ve Sosyalistler (Siyah Beyaz Yayınları, 2009, 2 Baskı);
- I. Cumhuriyetin Sonbaharı / Bir ABD, AKP Cemaat Projesi Ergenekon Darbesi (Destek Yayınevi, 2011, 5 Baskı)
- Çeşitli dergi, gazete ve internet sitelerinde yayımlanmış çok sayıda makalesi bulunuyor.

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	9
------------	---

I. BÖLÜM

BİR AMERİKAN PROJESİ OLARAK AKP.....	13
--------------------------------------	----

1. 1- İlmî İslam'ın test alanı.....	13
1. 2- İlmî İslam, 28 Şubat ve 'Yeni Cumhuriyet'.....	16
1. 3- Irak Savaşının AKP'ye sunduğu fırsat.....	20
1. 4- AKP'nin önünü açan sivil darbe; Ecevit hükümeti nasıl devrildi?.....	25
1. 5- Erdoğan'ın Gizli ABD Görüşmeleri.....	32
1. 6- Kurtlar sofrasında ikna olmak!.....	39
1. 7- AKP'nin 'tarihsel fırsat' teorisi.....	41
1. 8- Çatışma kaçınılmazdı.....	47

2. BÖLÜM

DEVLETİ ELE GEÇİRME HAMLESİ VE AKP'NİN İDEOLOJİK-POLİTİK YAPISI.....	51
---	----

2. 1- Türkiye'nin 2007 dönemeci.....	51
2. 2- Siyasal İslam ve 'muhafazakar demokrasi'.....	59
2. 3- AKP, Neo-Con hareket ve yeni gericilik.....	62

3. BÖLÜM

'AKINCILAR PARTİSİ'NİN SINIFSAK KARAKTERİ.....	69
---	----

3. 1- İstanbul ve taşra burjuvazisinin uzlaşması!.....	69
3. 2- Yine 'çevrenin merkeze isyan' klişesi mi?.....	73

3. 3- Ak-Genç'ten Ak-Parti'ye!.....	75
3. 4- Necip Fazıl sağcılığı.....	78

4. BÖLÜM

TÜRKİYE'NİN MODEL ÜLKE VE GELENEKSEL İKTİDAR BLOĞUNDA YARILMA.....	81
4. 1- 'Taşra sermayesi' ile zoraki uzlaşma.....	81
4. 2- Demokrat Parti modeli ve AKP.....	83
4. 3- Erdoğan kritik G-8 Zirvesinde.....	85
4. 4- Türkiye model olur mu?.....	88
4. 5- Türk Ordusu BOP'a Karşı mı?.....	90

5. BÖLÜM

BOP, İLİMLİ İSLAM VE TÜRKİYE'NİN 2. FETRET DÖNEMİ.....	93
5. 1- BOP ve ılımlı İslam.....	93
5. 2- Gülen'in misyonu; ılımlı İslam'ın 'Yeşil Kuşak'tan farkı!.....	96
5. 3- Türkiye'nin yeni 'Fetret' dönemi.....	98
5. 4- Türkiye-ABD ilişkilerinde kriz ve yeni dönemde TSK'nin konumu.....	102
5. 5- Bölgesel güç olmak ve Avrasyacılık!.....	106

6. BÖLÜM

ABD, AKP'DEN NEDEN VAZGEÇEMEDİ?.....	111
6. 1- Hamas krizi, BOP ve batıcı sermayenin tereddütü.....	111
6. 2- 'Beyaz adam' ideolojisi ve ılımlı İslam.....	113
6. 3- Süpürmeyin kullanın' skandalının nedeni!.....	118
6. 4- ABD basını neden AKP'yi vurdu?.....	120
6. 5- Tehaf bir anlaşma; 'Vizyon Belgesi'.....	127

7. BÖLÜM

AKP'NİN AB İLE DANSI.....	129
7 1- AKP'nin liberallerle flörtü!.....	129
7 2- Demokrasi illüzyonu.....	131
7 3- Türkiye'nin en büyük ihraç malı!.....	132
7 4- Oryantalist aşağılama.....	133
7 5- AKP'nin Avrupa'da 'Pirus zaferi' mi?.....	135
7 6- AB Türkiye'den neden vazgeçemiyor?.....	137

8. BÖLÜM

AKP, TÜRBAN VE AKLIN ÖZGÜRLÜĞÜNE SALDIRI.....	141
8. 1- Kadına ve insan aklına kuşatma.....	141
8. 2- 28 Şubat'ın ürünü olan AKP, Milli Görüş'ün hem devamı hem de inkarıdır.....	144
8. 3- 'Merkez medya'dan AKP iktidarına meşruiyet üretimi.....	146
8. 4- Post-modernizm ve yeni muhafazakarlık.....	152

9. BÖLÜM

ISLAHATÇI AYDINLAR İHANETİ.....	155
9. 1- BOP ve liberal aydın ihaneti.....	155
9. 2- Radikal İslamın dramı.....	157
9. 3- 'Devrimci Erdoğan' şarlatanlığı.....	159
9. 4- Ordu, Cumhuriyet ve sol aydının dramı.....	162
Sonsöz.....	169

Önsöz

Elinizdeki kitap, AKP'nin esas olarak iç dinamiklere dayalı bir siyasal hareket olsa da, parti olarak aynı zamanda ABD tarafından projelendirildiğini ortaya koymaktadır. Çünkü AKP, ABD ve AB ile çatışarak değil, ancak bu güçlerle uzlaşarak iktidar olunabileceğini gören islamcılarının partisidir. Deyim uygunsa bir tür "suç ortaklığı" üzerine kurulmuştur.

Bu kitapta ortaya attığım tezi, çok sayıda kanıt, veri ve tanıklıkla desteklemeye çalıştım. Siyasal analiz, felsefi ve teorik değerlendirmeler ile temellendirmeyi ve zenginleştirmeyi amaçladım. Bunu ne ölçüde başardığıma sizler karar vereceksiniz.

Elinizdeki kitabın gerçek anlamda gözden geçirilmiş ve genişletilmiş yeni baskısını hazırlarken -ki bütünüyle yeniden yazıldığını söyleyebilirim- ilk baskısı için yazdığım "Önsöz" beni şaşırttı. Değiştirmeyi ya da yeni bir önsöz yazmayı gerektirecek bir içeriği ve yapısı yoktu. Çünkü aradan geçen yıllarda, genel olarak kitapta olduğu gibi bu Önsöz'de de yapılan kritik analizler büyük ölçüde doğrulanmış, öngörülerin neredeyse tamamı gerçekleşmişti.

Örneğin, 17 Nisan 2007 tarihli Önsöz'de şöyle deniliyordu:

"Türkiye hızla bir kırılma noktasına doğru ilerliyor. Ülke ve toplum yön duygusunu kaybetmiş durumda. Türkiye'nin 80 yılı aşkın "cumhuriyet birikimi" ile -ki pozitif ya da nega-

tif bir anlam yüklemekten bir durum tespiti olarak söz ediyorum- geleceği arasında bir gerilim yaşanıyor. Türkiye'nin 21. yüzyılda nasıl bir ülke olacağını ve nasıl bir rota izleyeceğini kimse bilemiyor.

“Bu belirsizliğin yarattığı gerilim giderek bütün toplumu sarıyor. Dahası, toplumsal fay hatlarında biriken bu gerilimin çatışma üretme potansiyeli her geçen gün artıyor. Türkiye elitinde ortaya çıkan yön ve program farklılaşmasından kaynaklanan bu belirsizlik, yeni bir dünyanın şekillendiği bu tarihsel dönemde geriye çekici ve güçten düşürücü bir etki yaratıyor.

“Egemen sınıflar bloğunda yaşanan bu yön ve program farklılaşmasının ülkenin birleştirici çimentosunda yarattığı çatlak büyüyor. Toplum çözülüyor; Küreselleşme diye kodlanan yeni emperyalizm çağında neo-liberal politikaların altında ezilen ve entelektüel alanda post-modern bir felsefi kuşatma altına alınan insanlar dinsel, etnik, yerel ve kültürel kimliklerine iade edilmek isteniyor. Ülke bir 'fetret' döneminden geçiyor.” (Birinci Baskıya Önsöz, 17 Nisan 2007)

Bu kitabın ilk baskısının yapılmasından kısa bir süre sonra Türkiye, Cumhuriyet Mitingleri ile sarsılacaktı. Yaklaşık bir yıl sonra da Ergenekon soruşturması başlatılacak ve Türkiye örtülü bir darbe sürecine girecekti. Güncelliğini bütünüyle koruyan ve hayat tarafından doğrulanan önsöz şöyle devam ediyordu:

“Ülkenin çatısında yaşanan çatışmayı toplum henüz 'dışarıdan' izliyor. Daha da önemlisi; toplumsal bir seçeneğin üretilemediği/geliştirilemediği günümüzde, halk, iki hegemonik güçten birinin yedeğine takılma tercihi dışında 'çare' bulamıyor.

“Soğuk Savaş sonrasında dünyanın tek süper gücü olarak yükselen Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) gezegene hâkimiyet siyasetinin en önemli etaplarından biri olan Büyük Ortadoğu Projesi (BOP), Türkiye'yi ve bu topraklarda yaşayan insanların geleceğini yakından ilgilendiriyor.

“İşte, Türkiye'nin iki hegemonik gücünden biri olan ve ülkeyi düşük yoğunluklu bir islamizasyon projesine (ılımlı İslam) tabi tutmaya çalışan AKP, Washington'da tasarlanan Büyük Ortadoğu Projesi'nin stratejik bir yan ürünü olarak ortaya çıkıyor.

“Bütün iktidarı isteyen ve ılımlı da olsa Batı'nın ve ABD'nin desteğinde islami bir rejim kurmaya yönelen AKP; Türkiye'yi, Cumhuriyetin başlangıç ilkeleriyle ılımlı İslam programı arasında bir ortalama almaya zorluyor. Ülke, örtülü bir darbe sürecinin içinden geçiyor.

“Gücünü, kendisini iktidara taşıyan iç dinamiklerden çok, Batı'dan, ABD'den, daha kapsayıcı bir kavramla ifade edersek eğer, emperyalizmden alan AKP'yi incelediğim bu kitap, gerçekte 2000'ler Türkiye'si'nin de bir öyküsüdür.

“Batı'ya yaslanarak iktidar alanını genişletme stratejisi izleyen AKP'yi ortaya çıkaran ekonomik, tarihsel, toplumsal ve uluslararası koşullar; bu partinin ideolojik-politik kaynakları; örgütsel yapılanması; entelektüel ortamda yaşanan liberal kirlenme; AKP, AB ve küreselleşme karşısında aydınların ve solun tutumu; toplumsal ve entelektüel planda yaşanan akıl tutulması; aydın ihaneti; türban tartışması üzerinden yürütülen kuşatma; BOP, ılımlı İslam, ABD ve yeni muhafazakârlar (neo-con'lar) ile AKP arasındaki derin bağlar ve fikir akrabalığı bu kitabın belli başlı temaları arasında yer alıyor.

“AKP'yi ana hatlarıyla incelediğim bu çalışmada, bölge ölçeğinde yürütülen emperyalist siyaset ve Amerikan yeni muhafazakârları ile bu siyasi parti arasındaki ideolojik ve stratejik işbirliği de tartışılıyor.” (Birinci Baskıya Önsöz, 17 Nisan 2007)

Kolayca saptayabileceğiniz gibi; Türkiye'deki siyasal ve toplumsal olaylar büyük ölçüde, tamamına yakını yukarıya aldığım Önsöz'de işaret edilen yönde gelişti.

Ergenekon operasyonu ile geleneksel iktidar bloğunu şiddet kullanarak dağıtan ve rakiplerini tasfiye eden AKP, 12 Eylül 2010 referandumu ile siyasal hedeflerine büyük ölçüde ulaşmış görünüyor.

Dolayısıyla 2011 Türkiye'si Birinci Cumhuriyet'in tasfiyesine ve bir "İlmli İslam Cumhuriyeti"nin kurulmasına tanıklık ediyor. Küresel gericilikten, ABD'den ve genel olarak emperyalizmden beslenen / destek alan AKP-Cemaat ittifakı bir zafer kazanmış görünüyor.

Ancak bu bir 'Pirus zaferi' olarak kayıtlara geçecektir. Çünkü yenilgiden beter bir zaferdir bu. Çok zayıf ve her an bozulabilecek dengelere dayalı bir üstünlük elde edilmiş durumda. Başka bir anlatımla, bir sivil darbe ya da "pasif karşıdevrim" sonucu elde edilen bu zafer, her an bozguna dönüşebilecek bir niteliğe sahiptir.

Diğer taraftan, gerçek siyasal güçlerin çatışmasıyla değiştirilebilecek rejim hile, şantaj, yalan, sahtekarlık vb gibi yol ve yöntemlerin yardımıyla dönüştürülmeye çalışılmaktadır. İnsanın ve tarihin doğasına karşı savaşı, dolayısıyla tarihsel akış içinde küçük bir parantez olabilecek böyle bir rejim hile yoluyla kurulamaz. Elbette siyasal bir çatışma da yaşanmaktadır, ancak hile ve sahtekarlık dönemin karakteristik mücadele yönetmeleri haline gelmiştir.

Bilimsel çizgiden ayrılmadan, akademik bakışı ve ölçüleri koruyarak, ama bir gazeteci üslubuyla yazmaya çalıştığım bu kitap, "Türkiye'nin entelektüel ve siyasal ortamına alçakgönüllü bir müdahale denemesi" diye de okunabilir. Umarım amacına ulaşır.

Merdan YANARDAĞ / 25 Mayıs 2011

I. BÖLÜM

BİR AMERİKAN PROJESİ OLARAK AKP

1. 1- İlimli İslam'ın test alanı

Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) hükümet olduğu yıllarda iç dinamiklere dayalı bir iktidar kudretine sahip olmaktan çok, esas olarak dış dinamiklere yaslanarak ülke içindeki iktidar alanını genişletmeye çalışan bir profil verdi. Bu olgu, her siyasal gerilim ya da kriz aşamasında olaylar tarafından doğrulanacaktı.

Öyle anlaşıyor ki, iktidar referansını Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Avrupa Birliği'nden (AB) alan AKP'nin başka çaresi de yoktu. Bu nedenle Erdoğan ve beraberindekilerin zaman zaman Ankara'da ilan ettiği "kırmızı çizgiler" Washington ya da Brüksel'de aşıldığında, buna direnemeyecekleri daha başından itibaren belliydi. Nitekim hiç bir ihtilafta direnme yoluna da gitmediler. AKP iktidarı Irak'ın işgali ve Libya'ya yönelik NATO müdahaleleri sırasında da aynı tutumu sergileyecekti.

Ancak, 2002-2007 yılları arasındaki ilk iktidar döneminde Batı'ya yaslanarak iktidarda kalmaya çalışan ve AB sopasını kullanarak muhalefet güçlerini pasifize etme siyaseti izleyen AKP, ikinci iktidar döneminde siyasal şiddet de kullanarak bütün iktidarı ele geçirecekti.

Hukuk ve yasa dışı yöntemler kullanılarak yürütülen Ergenekon operasyonlarını, rejimi "ilimli İslam" programı doğrultusunda dönüştürme ve rakiplerini tasfiye aracı olarak

kullanan AKP iktidarı, 2011 Türk iyesi'nden bakıldığında bu amacına büyük ölçüde ulaşmış görünecekti. Bir ABD-AKP-Cemaat projesi olarak gelişen Ergenekon darbesi, Birinci Cumhuriyet'in tasfiye sürecine dönüşecekti.* AKP'yi ve iktidar etkinliğini anlamak için öncelikle bu partinin kuruluş öncesi ve sonrasına, nasıl bir örgüt olduğuna, hangi iç ve dış dinamiklere dinamiklere dayandığına, kimler tarafından tasarlanıp iktidara getirildiğine, ideolojik-politik hattının ne olduğuna ve bu hattın siyasal İslam'la ilişkisine bakmak gerekiyor.

Sonunda söyleyeceğimizi başında söylersek eğer, yapılması gerekli ilk tespit şudur; AKP, Washington tarafından geliştirilen ve merkezinde "ılımlı İslam" siyasetinin bulunduğu Büyük (ya da Genişletilmiş) Ortadoğu Projesi'nin (BOP/GOP) stratejik bir ürünüdür. Üstelik tasarlanmış, planlanmış ve sınırları çizilmiş bir projedir. Doğunun kalbine sokulmuş bir Truva Atı'dır. AKP, kısaca 'neo-con' denilen ve 21. Yüzyılın ilk çeyreğinde ABD'ye yön vereceği anlaşılan yeni muhafazakârların (Neo-Conservatives) geliştirdiği "imparatorluk" siyasetinin İslam dünyasındaki taşıyıcı unsurlarından biridir.

Durum o kadar açıktır ki, daha AKP kurulmadan Amerikalı strateji uzmanlarının ve siyaset kurucularının yazdıkları, insana, "bu kadar da olmaz" dedirtecek türdendir. Üstelik AKP de bunu saklamamakta, dahası söz konusu durumdan sakımsız bir fırsatçılıkla her sıkışma döneminde yararlanmaya çalışmaktadır.

Konuyu ve bu "işbirliğini" kanıtlarıyla açmaya çalışacağım. Ancak, daha önce, İstanbul'da Yahudi toplumuna ait sinagoglara ve İngiliz Konsoloslukuna karşı 15 ve 20 Kasım 2003 tarihlerinde, El Kaide bağlantılı islamcı bir örgüt tarafından yapılan bombalı saldırıları ve hemen sonrasında yaşanan bir dizi gelişmeyi değerlendirmekte, konunun daha net şekilde anlaşılması için yarar var! Çünkü İstanbul'da patlayan

*Daha geniş bilgi için Bkz. Merdan Yanardağ, I. Cumhuriyetin Sonbaharı, Destek Yay. Nisan 2011 İstanbul

bombalar, başta Washington olmak üzere Batı başkentlerinde hazırlanan ve Türkiye'nin küresel düzen içindeki yerinin yeniden tanımlanmasını da içeren tartışmaları tetiklemiş görünüyordu.

Bu dönemde Türkiye'ye bir test alanı olarak bakılıyor ve ılımlı İslam ile radikal İslam'ın kapışacağı bir alan olarak görüldüğü anlaşıyordu. Batı basınında, "Sandık bombayı yenecek mi?" diye soruluyordu. Sandık ile işaret edilen AKP oluyor, bomba ise "radikal İslam'ı" temsil ediyordu.

Emperyalist Batı, Atlantik ötesi ve berisiyle (ABD-Avrupa) kendisine yönelik küresel bir tehdit olarak algıladığı radikal İslam'a karşı çözümü, giderek artan oranda, ılımlı İslam'ı güçlendirmekte arıyordu.

Artık, hem ABD hem de Avrupa'daki Amerikancı çevreler, geçmişten farklı olarak Türkiye'ye yeni bir rol biçmeye hazırlanıyordu. Doğrusu, diğer Batı Avrupa ülkelerinin de (esas olarak Almanya-Fransa eksenli) bu role pek itiraz ettikleri söylenemezdi. Dolayısıyla, daha önce, "modern, laik ve demokratik bir ülke" olarak Müslüman dünya için örnek oluşturduğu belirtilen Türkiye, bundan sonra "demokratik İslam ülkesi", diğer bir deyişle "ılımlı Müslüman ülke" olarak bütün Doğuya 'model' olarak sunulmak isteniyordu.

Bu yönde Batı basınında çıkan yazılarda gözle görülür bir artış vardı. Türkiye'deki AKP hükümetinin, bu model için 'ideal' bir politik profil verdiği ve ortam oluşturduğu belirtiliyordu.

İslami yönelimli ve muhafazakâr yeni orta sınıflar ile yine aynı yönelime sahip ve fakat orta ölçekli olmak sınırlarını aşan büyük Anadolu sermayesine dayanan AKP yönetimi, bu konjonktürden aldığı güçle, ülkede düşük yoğunluklu bir islamizasyonu gerçekleştirebileceğini düşünüyordu. Diğer bir anlatımla, AKP de Batılı emperyalist merkezlerle aynı görüşteydi. AKP teorisyenleri, rejimin (Birinci Cumhuriyetin) dönüştürülmesi için tarihsel bir fırsatın yakalandığını, son 200 yıldır ilk kez iç ve dış dinamiklerin bu dönüşümü olanaklı kılacak şekilde örtüşüğünü düşünüyorlardı.

Esas olarak ABD'ye yaslanarak ülkede iktidar alanını genişletme stratejisi izleyen AKP, bu yolla hem kendi tabanının beklentilerini karşılama olanağını elde ettiğini sanıyor hem de Marmara sermayesi ile zaman zaman çatışarak, zaman zaman da uzlaşarak yeni bir iktidar bileşimi oluşturmaya hedefliyordu.

Özellikle 2006-2011 yılları arasında sistemin pilot kabiniinde yaşanan şiddetli gerilimin, çatışmanın ve bir tür “yeni fetret” durumu diye tanımlayabileceğimiz siyasal-toplumsal ortamın nedenini burada aramak gerekiyordu.

1. 2- Ilımlı İslam, 28 Şubat ve ‘Yeni Cumhuriyet’

Ancak, AKP Türkiye'yi katı bir şeriat ülkesi haline getiremeyeceğini görüyordu. Dahası, bu amacı terk etmiş görünüyordu. Böyle bir amacın, çok şiddetli bir toplumsal ve siyasal çatışma yaşanmadan gerçekleşmeyeceğini 28 Şubat'tan sonra kavradıkları da anlaşılıyordu. Zaten, geleneksel islami hareketten de bu nedenle koptukları söylenebilirdi.

AKP, emperyalizmle, özellikle ABD ve AB ile çatışarak iktidar olunamayacağını gören islamcıların partisiydi. AKP'yi kuran islamcı kadrolar, iktidar için ABD ve AB ile uzlaşmayı kaçınılmaz sayan ve tercih edenlerin, dahası küresel mali sermayenin neo-liberal ekonomik politikalarını kayıtsız şartsız savunan islamcılarının kurduğu bir örgütlenmeydi. İşte bu nedenle AKP'yi kuran kadrolar 28 Şubat 1997 sürecini bir fırsat olarak değerlendirdiler.

Kısacası ABD ve AB ile çatışmak yerine, bu güçlerle uzlaşarak iktidar olabileceklerini görenler, 28 Şubat'tan sonra Refah Partisi ve Fazilet Partisi'nin kapatılması üzerine, hızla “Milli Görüş” hareketini terk ederek kendi partilerini kurdular. Dolayısıyla AKP, emperyalist hegemonyayı bu ülkede islami gerekçelerle yeniden üretenlerin partisi olarak doğdu. AKP, 28 Şubat'ın çocuğuydu.

Büyük Ortadoğu'da yeni emperyalist hegemonyanın kültürel ve siyasal düzlemde yeniden üretilmesini sağlayacak

bir model ülke, seçimli/sandıksal bir ılımlı İslam cumhuriyeti oluşturmak isteyen ABD'nin ihtiyaçlarıyla AKP'nin beklentileri büyük ölçüde örtüşüyordu. Kültürel olarak dokusu dönüştürülmüş, dinselleştirilmiş kalabalıklara dayalı bu model, AB'de radikal islamcı oluşumlara tercih ediyor ve destekliyordu. Tayyip Erdoğan'ın siyasi danışmanı Doç. Yalçın Akdoğan'ın, "Rejimin değişmesi için 200 yıldır ilk kez iç ve dış dinamikler birbiriyle örtüşüyor" diye tanımladığı durum buydu.

Diğer taraftan, Batı ve küresel sermaye ile entegrasyon arayışında olan muhafazakâr yeni burjuvazinin de İran ya da Suudi Arabistan modeline yakın bir şeriat talebinin olmadığı kaydedilmeli. Düşük yoğunluklu bir islamizasyon hamlesi, diğer anlatımla bir "ılımlı İslam cumhuriyeti" bu kesimleri tatmin edecek gibi görünüyordu. Daha çok Malezya ve Endonezya tipi bir islamcı rejim düşünülüyordu. AKP'nin yasama, yürütme yargı organları ile silahlı bürokrasiyi ele geçirme hamlesi ve bu amaçla Anayasa'nın değiştirilmesi için yürüttüğü ısrarlı çaba bu çerçevede değerlendirilmeliydi.

Yukarıda da belirttiğim gibi AKP; ABD tarafından geliştirilen "Büyük Ortadoğu Projesi" ve "İlmlı İslam" siyasetinin bir ürünü, Washington'da tasarlanmış ve Ankara'da yürürlüğe konulmuş politik bir projedir. İlmlı İslam ve BOP projeleri/siyasetleri değişmediği sürece ABD'nin AKP gibi çok işlevsel bir aracı asla gözden çıkarması düşünülemezdi.

Şimdi bu tezi biraz daha açalım; Amerikan dışışleri ve istihbaratının önde gelen Ortadoğu, Türkiye ve İslam uzmanlarından Graham Fuller'in 1990'lı yılların başından beri "İlmlı İslam" projesi üzerinde çalıştığı bilinir.

Fuller, Ortadoğu'daki anti-amerikan radikal İslamcı akımları önleme ve geriletmenin yolunun, laik sistemleri desteklemekten değil, aksine radikal İslamcı partileri küresel kapitalist sistem içine çekecek ve onların özlerini olmasa bile biçimlerini dönüştürecek bir yaklaşımı benimsemekten geçtiği tezini yıllardır savunur.

Aralarında Graham Fuller'in de bulunduğu etkili bazı stratejistlere göre Batılıların, islam ülkelerinde laiklik konusun-

daki ısrarının hiçbir anlamı yok. Çünkü onlara göre İslam dünyasında laikliğin tarihsel ve kültürel temelleri çok zayıf. Laiklik, Batı-Hristiyan kültürüne özgü bir olgudur. Ayrıca, Müslümanların günlük yaşamlarında dini nasıl yorumlayıp uyguladıkları ABD'nin stratejik çıkarlarını da hiç ilgilendirmez. Önemli olan şey, bu ülkelerin ya da örgütlerin anti-amerikan bir niteliğe sahip olmamasıdır. O da ancak, ılımlı bir İslami modeli geliştirmekle mümkündür.

Bu çerçeveden bakılınca, Fuller'e göre, Fransız ekolünü izleyen laik Türkiye aslında "başarısız" bir örnekti. Laiklik nedeniyle İslam dünyasından, onları etkileyemeyecek ölçüde uzaklaşmıştı. Ancak, yine de önemli (olumlu anlamda) bir laik birikime ve demokratik geleneğe sahipti. Bu durumda tarihsel ve kültürel bakımdan siyasal bir "ortalama" alınabilirdi. İşte alınmak istenen bu ortalama ılımlı İslam'dan bir şey değildi.*

Amaç, İslam kökten dinciliğini dönüştürmek ve onu liberalleştirerek Batı, dolayısıyla emperyalizm karşıtı bir hareket olmaktan çıkarmaktı. Fuller, Türkiye'nin en önemli sorunlarının Kemalizm'den kaynaklandığı konusunda ısrar ediyordu. Devletçilik ve "liberal olmayan düzenin" Türkiye'nin demokratik dönüşümünü engellediğini ileri sürüyordu.

ılımlı İslam teorisini ve Kemalizm sonrası Türkiye tasarımını önemli ölçüde temellendirdiği, 'Yeni Türkiye Cumhuriyeti' isimli kitabında Fuller, Gülen Cemaati'ne ve AKP'ye övgüler düzüyor. Fuller, ülkeyi dönüştürecek bu gücün (AKP-Cemaat ikilisinin) Türkiye'yi bölgede model ülke haline getireceğini de ileri sürüyor. Bu arada Fuller'in kitabının adına dikkat; "Yeni Türkiye Cumhuriyeti"!

Fuller, daha önce hazırladığı istihbarat raporlarının genişletilmesinden oluşturduğu anlaşılan bu çalışmasında, Gülen Cemaati ile AKP'nin Türkiye'nin yeniden yapılandırılmasında oynayacakları rolü ele alıyor. AKP-Cemaat koalisyonunun "Yeni Türkiye Cumhuriyeti"ni oluşturacak (siz buna ılımlı İsl-

*Graham E. Fuller, Yeni Türkiye Cumhuriyeti, Timaş Yayınları, Çev. Mustafa Acar, 3. Baskı, Nisan 2008 İstanbul, S. 62-74

lam cumhuriyeti de diyebilirsiniz) belirleyici güç olduğunun altını çiziyor. Fethullah Gülen'in AKP kuruluşundan önce islamcı partilerle arasının iyi olmadığını de ileri süren Fuller şunları yazıyor:

"Ancak AKP iktidara geldiğinden ve oldukça ılımlı, pragmatik ve üretken bir siyasal platform benimsediğinden beri Gülen hareketi, AKP'ye yönelik eleştirisini büyük ölçüde azaltmıştır. Bunun sonucu olarak, ikisi arasındaki ilişkiler bugün geçmişte olduğundan (Necmettin Erbakan'ın Refah Partisi dönemini kastediyor-m.y) daha iyi durumdadır. AKP'nin siyasi sistem içinde başarılı bir şekilde çalışma deneyimi dikkate alındığında, islami düşünce, AKP içinde belki başka her yerde olduğundan daha hızlı şekilde evrilmektedir. (...) Gülen cemaatinin birçok üyesi bugün artık, Gülen hareketine bir alternatif olarak değil ama onun tamamlayıcısı olarak AKP'ye katılmıştır."*

CIA'nın 22 ülkeden sorumlu Ortadoğu eski İstasyon Şefi Graham Fuller, ABD'de oturma izni biten Fethullah Gülen'in "Yeşil Kart" alması (sürekli oturma hakkı) için 2008 yılında kendisine kefil de olacaktı.

Fuller 2001 yılında yaptığı bir analizde ise çok şaşırtıcı öngörülerde bulunmuştu:

"Türkiye, yakın bir gelecekte iki partili bir temsil sistemine gebe... Kökleri geçmişe dayanan ekonomik kriz, iktidardaki koalisyon (Bülent Ecevit liderliğindeki 57 Hükümet'ten söz ediyor) partilerinde büyük deprem yaratacak. Fazilet Partisi'nden kopan bir grup ılımlı islamcı, geniş tabanlı bir siyasi oluşuma gidecek. Bazı etkin siyasetçiler, partilerinden istifa ederek bu yeni oluşuma katılacak. Yeni oluşum kar topu gibi büyüyecek. Türkiye'de yakın gelecekte ılımlı islamcılar iktidara gelecek. ılımlı islamcılarının yanında islami söylemlere ters düşmeyen ılımlı sol bir parti de Meclise sokulacak."**

*Graham Fuller, a.g.e., S. 127-128

**Akt. Prof. Dr. Ümit Özdağ, Yeniçağ gazetesi, 29 Nisan 2004

Ne demeli? Yukarıda Graham Fuller'e ait satırlar bir "analiz" olmanın çok ötesine geçmiyor mu? Çünkü, bu öngörudeki her şey neredeyse gerçekleşmiş durumda. Fuller, analiz yapmıyor tasarlanmış ve bir ihtiyat payı bile bırakmaya gerek duymayan kesinlikteki bilgilerden (dikkat henüz AKP'nin adının bile ortada olmadığı 2001 yılından söz ediyoruz) hareket ediyor. Eğer Fuller bir falcı değilse, yeryüzünde bu kesinlik ve şaşmazlıkla ortaya konulan başka bir siyaset öngörüsü örneği var mı?

1. 3- Irak Savaşının AKP'ye sunduğu fırsat

Öykü, AKP'yi iktidara taşıyan 3 Kasım 2002 seçimlerinden önce Recep Tayyip Erdoğan'ın ABD ziyaretiyle başlıyordu. 21 Ocak 2002'de gerçekleşen bu ziyarette Erdoğan, ABD'nin o dönemdeki savunma bakan yardımcılarında ve yeni-muhafazakâr (Neo-Cons) hareketin önderlerinden "Karanlıklar Prensi" diye tanınan Richard Perle ile gizli bir görüşme yapıyordu. Erdoğan, gayri resmi nitelikteki bu gizli buluşmada, başta Irak konusu olmak üzere, ABD'nin bölgesel ve küresel siyasetlerini destekleyecekleri yönünde güvence veriyordu.

Erdoğan'ın ABD ziyaretinden bir hafta önce Washington'a dönemin Türkiye Başbakanı Bülent Ecevit de resmi bir ziyaret yapmıştı. Ecevit'in 14 Ocak 2002 tarihli ABD ziyaretinde Başkan George W. Bush (ikili görüşme Beyaz Saray'da 16 Ocak 2002'de yapıldı) ve diğer üst düzey yöneticilerle Irak'a askeri müdahale sorunu ve savaşta işbirliği yapılıp yapılmayacağı görüşülmüştü. Bu resmi ziyaretin hemen ardından Erdoğan'ın ABD'ye davet edilmesi ve bir dizi gizli görüşme yapılması, Türkiye-ABD ilişkiler tarihinin en ilginç ve tuhaf olayları arasındaydı.

Bu görüşmede Başkan Bush kararlı ve diplomatik jargonu bir yana bırakan bir dille Irak'a müdahale edeceklerini bildirmiş ve Türkiye'den açıkça işbirliği istemişti. Ecevit ise Irak'a müdahalenin Ortadoğu'da istikrarı bozacağını, bu ül-

kenin toprak bütünlüğünün ve birliğinin önemini vurgulayarak, savaş sonrasında bölgede kurulacak bir Kürt devletinden duyduğu kaygıyı dile getirmişti.*

ABD Dışişleri ve Pentagon (Savunma Bakanlığı) yetkilileri daha 2000 yılının başlarında kesinleştiği belirtilen “Irak Savaşı” konusunda Türkiye’yi nasıl kullanacakları konusunda bir belirsizlik yaşıyorlardı. Ecevit hükümeti işbirliğine yanaşmıyordu.

Ancak Bush yönetimi, Irak’ın işgali ve Saddam Hüseyin rejiminin devrilmesi konusunda en büyük desteğin ve işbirliğinin Türkiye’den geleceği varsayımına göre plan yapmıştı.

“Bu nedenle uzmanlar, Türkiye’nin bu operasyonda nasıl kullanılacağını masaya yatırdıklarında, bunun Ecevit liderliğindeki koalisyon hükümeti ile olmayacağını baştan saptamışlardı.”**

Gazeteci Güneri Civaoglu o sıcak günlerde yazdığı önemli yazılardan birinde şöyle diyecekti:

“Başkan Bush, askerlerimizi Türkiye üzerinden Irak’a geçirmenizi rica ediyorum derse Ecevit ne der?”Günün sorusu buydu. Civaoglu, Mayıs 2002 tarihinde yapılan bir sempozyumda ABD Savunma Bakanlığı Savunma Enstitüsü uzmanlarının Türkiye’nin Hava Kuvvetleri eski komutanlarından Orgeneral İlhan Kılıç’a bu soruyu açıkça sorduklarını yazısında belirtiyordu.***

ABD açıkça Ecevit hükümetinden kuşku duyuyor ve bir alternatif arıyordu. Ecevit’in savaşa ve Irak’ın işgaline “evet” demeyeceği belliydi. Bunu Ocak 2002’deki Washington ziyaretinde de hissettirmişti. Türkiye’nin önceliklerini esas alan bir politika izliyordu. Ancak ABD’nin kararlı olduğunu da görmüştü.

*Fikret Bila, Sivil Darbe Girişimi ve Ankara’da Irak Savaşları, Kasım 2003 Ankara, 2. Baskı, S. 34-41

**Turan Yavuz, Çuvallayan İttifak, Destek Yayınları, Mart 2006 Ankara, 1. Baskı, S. 99

***Güneri Civaoglu, Milliyet, 1 Haziran 2002

ABD'nin kendisine "evet" diyecek bir iktidar ve başbakan arayacağı açıktı. Nitekim Güneri Civaoglu bu durumu 1 Haziran 2002 tarihli Milliyet gazetesindeki yazısında açıkça belirtmişti.

Aslında Washington, Ankara'da ABD'nin Ortadoğu'daki siyasetlerine destek verecek bir hükümet ve lider aramaya çok önceden başlamıştı.

"ABD'nin Ecevit'ten kuşku duyması, (Kemal) Derviş'in erken seçim demeye başlaması ve medyada (Kemal) Derviş-(İsmail) Cem ikilisinin Tayyip Erdoğan'ın alternatifi olarak öne çıkarılması üst üste konulduğunda, "yeni arayış" manzarası ortaya çıkıyordu... Hasta yatağındaki Ecevit birkaç koldan kuşatma altındaydı."*

Bu arada ABD'nin Türkiye'de doğrudan yaptırdığı kamuoyu araştırmaları, Tayyip Erdoğan'ın ve henüz yeni kurulan AKP'nin yükselişte olduğunu gösteriyordu. Ancak, seçimlere daha bir yıldan fazla zaman vardı. Ecevit'in liderliğindeki 57 Hükümet'in bu süre boyunca görevde kalması bütün hesapları bozabilirdi. ABD'nin zamanı yoktu. Ortada bir alternatif vardı; AKP'ye verilecek destek bu partiyi daha da büyütebilir ve iktidara taşıyabilirdi. Nitekim öyle de oldu.

Bu nedenle şiddetli bir medya ve asker baskısı ile Ecevit sağlık sorunları gerekçesiyle görevden ayrılmaya zorlandı. Dönemin Genelkurmay Başkanı, sağ-muhafazakar çevreler ve islamcılar tarafından pek sevilen ve "demokrat" olduğu ileri sürülen Orgeneral Hilmi Özkök'tü. Ancak bu girişim başarılı olunamayınca, Dünya Bankası Başkan Yardımcılığı'ndan Türkiye'nin ekonomiden sorumlu devlet bakanlığı görevine getirilen Kemal Derviş, erken seçim isteyerek hükümeti çekilmeye zorladı.

Dönemin Başbakanı Bülent Ecevit bir yandan hastalığıyla uğraşırken diğer yandan da ağır bir ekonomik krizin içinden geçen Türkiye'nin sorunlarıyla başetmeye çalışıyordu. Ecevit'in partisi DSP bölünmüş, ancak hükümet işbaşında

*Fikret Bila, a.g.e, S. 101

kalmıştı. İşte Ankara tam böyle bir zamanda Irak krizine yakanmıştı.

Irak işgalinin hazırlayıcılarından ve Neo-Cons hareketinin önde gelen isimlerinden ABD Savunma Bakan Yardımcısı Paul Wolfowitz, 14 Temmuz 2002 tarihinde elinde savaş planlarıyla Türkiye'ye geldi. Ancak bu ziyarette tuhaf bir durum vardı; gezi programında Ankara'dan önce Afganistan da olmasına karşın Wolfowitz önce Türkiye'ye gelmişti. Ama uçaktan Wolfowitz Ankara'ya değil İstanbul'a inmişti.

"Wolfowitz'in Ankara'da hükümetle resmi temasa geçmeden önce İstanbul'da temas ettiği isimler ilginçti. ABD Savunma Bakan Yardımcısı bir gece kaldığı İstanbul'da işadamları Mustafa Koç'un evinde yemeğe katıldı. Yemekte Koç'un yanı sıra Devlet Bakanı Kemal Derviş ve Demokrat Türkiye Partisi'nin Genel Başkanlığına yeni getirilmiş olan Mehmet Ali Bayar ve ABD'nin Ankara Büyükelçisi Robert Pearson, TÜSİAD Başkan Yardımcısı Aldo Kaslowski, TÜSİAD Yönetim Kurulu Üyesi Cem Duna, Koç Holding Yöneticisi Bülent Özaydınlı ve işadamı Cem Boyner vardı".*

Öyle anlaşıyor ki, Wolfowitz, Ecevit hükümetiyle görüşmeden önce bu hükümette ekonomiden sorumlu devlet başkanlığı yapan Kemal Derviş'i ve Türkiye'nin kremasını oluşturan bazı işadamlarını dinlemek istemişti. Bu görüşme, sözkonusu dönemde ABD'nin Derviş'le hükümet dışında özel/paralel bir ilişki sürdürdüğünü de ortaya koyuyordu.

Yemekte Wolfowitz ABD'nin Irak'a müdahale konusunda kararlı olduğunu ve harekete geçtiklerini anlattı. Herkesin tahmin edebileceği bu sınırlı bilgi dışında sözkonusu yemekten dışarıya başka bir ayrıntı/haber sızmadı. Türkiye'de alışılmış bir durum değildi bu...

Yemeğe katılan Kemal Derviş hükümetten ayrılmak üzereydi. Dönemin Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer ve Başbakan Bülent Ecevit'in isteğiyle bir süre daha görevde kalmıştı.

*Fikret Bila, a.g.e., S. 144-145

“Başbakan Ecevit, Devlet Bakanı Derviş’in Wolfowitz’le yaptığı görüşme konusunda kendisine bilgi vermesini bekledi. Ancak bu bekleyiş boşunaydı. Derviş Başbakan’la bir araya gelmek yerine, ertesi gün yakın çevresi diye bilinen ve siyasette alacağı kararları tartıştığı arkadaşlarıyla yemekti. Yemekte Prof. Dr. Hürşit Güneş, Prof. Dr. Celal Göle, Prof. Dr. Asaf Savaş Akat, Devlet Bakanı Fikret Ünlü, kızı ve Derviş’in Danışmanı Oya Ünlü ile işadamı Bülent Eczacıbaşı vardı.”* Derviş’in Ecevit’le görüşmeye niyeti yoktu, Başbakan’la temas kurmadan sağlık sorunlarını gerekçe göstererek ABD’ye gidecek, döndüğünde de hükümetten istifa edecekti. Bu dönemde Derviş’in bir ay boyunca nerede olduğunu kimse bilmiyordu.

Hükümet ortağı Milliyetçi Hareket Partisi’nin (MHP) Genel Başkanı ve Başbakan Yardımcısı Devlet Bahçeli, yakın çevresine “hükümete yönelik sivil darbeyi önlemek için erken seçim kararı” aldıklarını söyleyecekti. Ancak bu kararlar “örtülü darbe” zaten gerçekleşmiş oluyordu.

Derviş’in ABD yönetimi ve uluslararası mali sermaye ile yakın ilişkileri olduğu biliniyordu. Hükümetin en büyük ortağı Demokratik Sol Parti (DSP), dönemin Dışişleri Bakanı İsmail Cem ile partinin güçlü ismi Hüsamettin Özkan da ikna edilerek parçalandı. DSP milletvekillerinin yarıya yakını istifa ederek Cem’in liderliğinde kurulan Yeni Türkiye Partisi’ne (YTP) geçti. Hükümet erken seçim kararı aldı. Derviş YTP’ye üye olmadı ve ayrılanları ortada bıraktı.

Recep Tayyip Erdoğan’ın ve AKP iktidarının önü açılmıştı. AKP ve Erdoğan’a alternatif olabilir diye medyanın olağandışı bir gayretle parlattığı YTP ise 3 Kasım 2002 genel seçimlerinde büyük bir başarısızlığa uğrayarak silindi.

AKP, seçim sisteminin de çarpıklığıyla yüzde 34 oy alarak Meclis’teki milletvekilliklerinin yüzde 65’ini ele geçirdi. Türkiye Cumhuriyeti’nin 57 Hükümeti sivil bir darbe sonucu devrilmişti. Ecevit ve dönemin hükümetinin önde gelen bakanlarının, örneğin Şükrü Sina Gürel’in görüşleri de bu yöndeydi.

*Fikret Bila, a.g.e, 145-146

AKP'yi iktidara taşıyan etkenlerden biri ve belki de en önemlisi, Türkiye'nin bir "ılımlı İslam" ülkesi olarak bölge devletlerine ve İslam dünyasına bir model olarak sunulması yönündeki stratejik planlaması ise, diğeri de AKP liderliğinin Irak'ın işgaline ve ABD'nin bölge siyasetlerine verdiği destekti. Bülent Ecevit'in başbakanlığındaki Demokratik Sol Parti, Milliyetçi Hareket Partisi ve Anavatan Partisi'nin oluşturduğu koalisyon hükümetinin (57 Hükümet) devrilme nedeni de buydu.

1. 4- AKP'nin önünü açan sivil darbe; Ecevit hükümeti nasıl devrildi?

Şimdi büyük bir parantez açarak Bülent Ecevit'in liderliğindeki 57 Hükümetin nasıl devrildiğine daha yakından bakalım. Çünkü, AKP ve stratejik ortağı Fethullah Gülen Cemaatine iktidar yolu, Ecevit liderliğindeki DSP-MHP-ANAP koalisyon hükümetine karşı gerçekleştirilen ve Pentagon'un yönlendirdiği "sivil darbe" sonucu açıldı. Bu bakımdan, Ergenekon komplosu üzerinden düzmece darbe davalarının açıldığı bir dönemde, elinizdeki kitabın eksenini oluşturan tezi güçlendirmek için sözkonusu dönemde olup bitenleri derinliğine ele almakta yarar var.

Sözkonusu dönemde Ankara kulislerini yakından izleyen, güçlü haber kaynaklarına ve ilişkilere sahip gazeteci Fikret Bila'nın yazdıkları, bu bakımdan somut kanıtlara ve tanıklıklara dayalı bir belgesel niteliğindedir. AKP'nin iktidara gelişinde ABD'nin rolünü anlamak için, Bila'nın daha sonra kitap haline getirdiği Milliyet gazetesindeki "Sivil Darbe Girişimi ve Ankara'da Irak Savaşları" başlıklı yazı dizisi önemli bir kaynak oluşturmaktadır.

Gazeteci olarak benim de dikkatle izlediğim, Türkiye'nin yakın gelecekte kaderini değiştirecek sözkonusu dönemin siyasi gelişmelerini kompak (yoğunlaşmış) bir şekilde ifade etmesi bakımından, bu yazı dizinin birinci bölümündeki verileri burada ele almak ve analiz etmek yerinde olacaktır.

Yukarıda verdiğim referanslardan da anlaşılacağı gibi, Bila bu yazı dizisini daha sonra genişleterek aynı isimle kitap haline getirdi.

Milliyet gazetesinin Ankara Temsilcisi ve yazarı Fikret Bila, yazı dizisine şöyle başlıyor:

“Temmuz 2002 Ankara'nın düğümlendiği günlerdi... Herkesin kendine göre bir ömür biçtiği 57 hükümetin Başbakanı Bülent Ecevit, rahatsızlığına, ilerlemiş yaşına ve yorgunluğuna rağmen direniyordu. Hastaneden ikinci kez yeni çıkmıştı. Ankara kulislerinde kulaktan kulağa fısıldanan, Başbakan Ecevit hakkında hastaneden “iş göremez” raporu alınacağı ve Başbakanlık'tan böylece uzaklaştırılacağı şeklindeki senaryoydu.

“Bu söylentilerin çalkalandığı günlerde Ecevitler'i ziyarete gittim. Kütüphane evin bahçesinde Rahşan Hanım, gül budarken Ecevit'le çay içiyorduk. Başbakan'a ne düşündüğünü sordum. 'Zorla bir senaryo uygulamaya çalışıyorlar' dedi ve ekledi: 'Sonu nereye varırsa varsın bu senaryoya direneceğiz.' ”* Başbakanın senaryo dediği durum, “Ecevit'siz ve MHP'siz yeni bir hükümet” modeli ve bu model için gerçekleştirilen kuşatmaydı. Sağlık raporu iddiası doğru muydu? Kuşatmanın son hamlesi böyle bir rapor olarak kağıt üzerinde şekil şartlarının yerine getirildiği bir operasyonla Ecevit hükümetini düşürmek miydi?

Fikret Bila, sözünü ettiği ziyarette Başbakan Ecevit'e bunu da soruyor:

“11 Temmuz günü sağlık kontrolüne gidecek misiniz? 'Henüz karar vermedim' yanıtını verdiğinde bahçedeki gülleri budayan Rahşan Hanım, 'Bülent' dedi, 'Hâlâ karar veremedim' diyorsun ama sana komplo kuruyorlar görmüyor musun?' Ecevit, 'Şimdi gitmemek ayıp olur, doktorlar alınır' diye karşılık verdi. Ancak, Rahşan Hanım kararlıydı: 'Bence yanlış olur, bir kesim rapor diye tutturmuş, niyetleri bence iyi değil.

*Fikret Bila, Sivil darbe Girişimi ve Ankara'da Irak Savaşları-1, Milliyet Gazetesi, 18 Kasım 2003

“Bülent Bey konuyu kapattı ama eşinin önerisine de uydu. Bir daha hastaneye gitmedi, hatta doktorunu bile değiştirdi. Bu kuşku daha sonra DSP Meclis grubunun dağılma sürecinde Grup Başkan Vekili Emrehan Halıcı tarafından da açıklandı.”*

Kamuoyu Ecevit'in sağlık durumunu endişeyle izlerken Ankara kulisleri bazı söylentilerle çalkalanıyordu. Ecevit'in hastalığının televizyon ekranlarına yansıdığı, yürümekte ve zaman zaman konuşmakta zorluk çektiği günlerde, hem Ecevit'e yakın bir gazeteci olarak tanınan hem de askerlerin güvendiği ve TSK'dan iyi haber alan bir yazar olan Fikret Bila ilginç bir davetler alıyordu. Bunlardan biri de üst düzey bir komutanın yemek davetiydi. Bila'dan okuyalım:

“2001'in sonbaharıydı. Komutanla genel siyasi durumu konuşurken konuyu Ecevit'e getirdi. 'Televizyonda iyi görünmüyor' diyerek devam etti: 'Kendisine çok büyük saygımız var ama görüntüsü bizi üzüyor.

Hele dilinin sürçmesi çok acı. Onun gibi Türkçeyi mükemmel konuşan bir liderin konuşma zorluğu çekmesi herkesi üzüyordur.’

“Ve sadede geldi: ‘Acaba diyorum, yavaş yavaş görevi bir başkasına bırakmayı düşünmez mi? Türkiye'nin çok hızlı hareket etmesi gerekiyor. Şimdi görevini güvendiği birine bıraksa daha iyi olmaz mı?’

‘Kime mesela?’ diye sordum. ‘Ne bileyim’ dedi; ‘Mesela çok güvendiği anlaşılan Hüsamettin Özkan'a... Mesela İsmail Cem'e... Mesela Şükrü Sina Gürel'e... Bu konu çok konuşuluyor, sadece bizim aramızda değil, değişik çevrelerde.”**

Bu görüşmeden birkaç gün sonra Bila, dönemin Başbakan Yardımcısı ve DSP'nin “İkinci Adamı” Hüsamettin Özkan'dan davet alıyordu. Özkan'ın makam odasında gerçekleşen görüşmede Başbakan Yardımcısı'nın “çok heyecanlı” olduğunu belirten Bila, izlenimlerine şöyle devam ediyor:

*Fikret Bila, a.g.y

**Fikret Bila, a.g.y

“Makam odasına girdiğimde, telaşla ‘Sıkıntım var, hem de çok’ diye karşıladı beni. ‘Hayrola ne sıkıntısı?’ diye sordum. ‘Sorma, öyle bir sıkıntı ki nasıl açarım bilemiyorum. Sağda solda abuk sabuk konuşuyorlar. Hadlerini aşan şekilde. Ne diyorlar biliyor musun? Ecevit bıraksın, sen al diyorlar. Bak şimdi olacak şey mi bu?’

“ ‘Kim diyor bunları?’ diye sordum. ‘Diyorlar işte... İş dünyası söylüyor ama ben bunları Ecevit'e söyleyemiyorum. Ama bilmesi de lazım. İşte sıkıntım bu.’ Aynı gün Özkan, benim de bulunduğum üçlü bir sohbette Ecevit'e zar zor söylüyor bunları. Sonra da baş başa kaldığımızda, ‘Söylediğimiz iyi oldu, sadece işadamları değil askerlerden de geliyor benzeri mesajlar’ diyor.” Bütün bu kulis bilgilerini ve Ecevit'e yönelik kuşatmayı Radikal gazetesinin Ankara Temsilcisi Murat Yetkin örtülü bir dille 31 Ekim 2001 tarihli yazısında anlatacaktı. Yetkin yazısında, 29 Ekim 2001 tarihinde Çankaya Köşkü'nde Cumhuriyet Bayramı nedeniyle verilen resepsiyonunda “Ecevit gitsin, Özkan gelsin” formülünün bazı askerler tarafından dile getirildiğini belirtiyordu. Bila, birinci dereceden tanık olarak o günleri şöyle anlatacaktı:

“Haber çıktıktan sonra yine Ecevit, Özkan ve benim olduğum bir ortamda Başbakan, Özkan'a sordu: ‘Bu istekleri dile getiren komutanlar emekli mi, yoksa görevdekiler mi?’ Özkan, ‘Emekliler’ yanıtını verdi ama görevdeki komutanların da aynı mesajları verdiğini o da biliyordu, ben de...

“Ecevit'in, rahatsızlığı nedeniyle başbakanlığı Özkan'a bırakması gerektiğine ilişkin değişik yönlerden baskılar gelirken aynı günlerde, Ecevit'in başbakanlığı Irak sorunu nedeniyle de tartışma konusu yapılıyordu.

“Washington'da sağlam haber kaynakları olduğu bilinen gazeteci Cengiz Çandar'ın Yeni Şafak gazetesinde 30 Kasım 2001 günü yayımlanan yazısı ilginçti. Çandar'a göre tırmanan kriz ortamında Irak lideri Saddam Hüseyin'in en büyük güvencesi Türkiye'de Ecevit'in Başbakan olmasıydı.”**

*Fikret Bila, a.g.y

**Fikret Bila, a.g.y

Cengiz Çandar, Bila'nın dikkat çektiği yazısında, birinci elden bilgi ya da istihbarat aldığı izlenimini yaratan bir üslupla şunları yazıyordu:

" (...) Eğer, Afganistan'daki Taliban rejimine yönelik olarak başlatılan terörü ve terörist barındıran ve üreten rejimleri hedef alan kampanyanın içine -her ne pahasına olursa olsun- Irak'ı alarak genişlemesi bir Amerikan politikası halini alırsa; o gün geldiğinde Ecevit, Türkiye'de Başbakan olarak bırakılmayacaktır."

Sonuçta, Çandar'ın öngörüsü ya da istihbaratı doğru çıkmış daha Irak savaşı başlamadan Ecevit hükümeti devrilmişti. Fikret Bila, sözkonusu yazı dizisinde (ve kitabında) sivil darbenin aktörlerine işaret ederken, Ecevit hükümetinin ve partisi DSP'nin siyasi geleceğinin belirleneceği kritik 4 Mayıs 2002 günü hakkında da tarihe şu notları düşüyor:

"Ecevit, aniden hastaneye kaldırılmış ve tedavi altına alınmıştı. Bu günden sonra yaşananlar Ecevit'in başbakanlıktan çekilmesi hedefine kilitlenmiş yoğun baskı süreciydi. Bu süreç, DSP'yi parçaladığı gibi 57 hükümeti devirdi.

"Ecevit'in hastalık dönemi, sivil darbe girişiminin aktörlerini farklı gerekçeleriyle ama aynı amaçla bir araya getirdi. Ecevitler'in 'Bizi devirecekler' düşüncesi hastane dönemindeki ilişkilerle somutlaşmaya başlamıştı. 'Ecevit gitsin, Özkan gelsin' haberleri Ecevitler'le Özkan'ın ilişkisini fiilen koparmıştı. Rahşan Ecevit, bu önerinin altında Özkan'ın olduğuna inanıyor, onu eşini Başbakanlık'tan göndermek isteyen kesimlerle işbirliği yapmakla suçluyordu. Bülent Bey'e karşı komplo içinde olduğunu düşünüyordu."

(...) Rahşan Hanım'a göre sivil darbe girişiminin baş aktörü Özkan'dı. İkinci aktör ise Ecevit'i hastanede ziyaret etmeyen iki isimden biri olan (diğeri Özkan'dı) ve o günlerde yaptığı 'Seçim tarihi kesinleşmeli' açıklamasıyla Başbakan ve hükümeti sarsan Devlet Bakanı Kemal Derviş'ti."**

* Cengiz Çandar, Yeni Şafak Gazetesi, 30 Kasım 2001

**Fikret Bila, a.g.y

Hastane günlerinde asker-sivil bütün çevrelerden Ecevit'e "çekil mesajlarının yağdığını" da belirten Bila, Başbakan'a "Çekilmeyin" diye mesaj gönderen tek kişinin ise MHP lideri Devlet Bahçeli olduğunu kayıtlara geçiriyor. Bahçeli ve kurmayları Başbakan'a, "Ecevit'siz ve MHP'siz hükümet kurma planları yapılıyor. Bu oyuna gelmeyelim" diyorlardı. Ecevit ise, hazırlanan senaryoyu kavırıyor ve ilgili herkese "Çekilmeyeceğim" diye mesaj gönderiyordu.

Oysa bütün hesaplar Bülent Ecevit'in Başbakanlıktan çekilmesi üzerine yapılıyordu. Çünkü koalisyon hükümetinin büyük ortağı DSP'nin yönetimi ve lideri Ecevit, ABD'nin Irak'a müdahalesine; eğer böyle bir savaş ve işgal kaçınılmaz ise bu müdahalenin Türkiye üzerinden yapılmasına karşı çıkıyorlardı.

Öyle ki, erken seçim kararı alınmadan hemen önce Çankaya Köşkü'nde dönemin Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, Başbakan Bülent Ecevit, Dışişleri Bakanı Şükrü Sina Gürel ve Genelkurmay Başkanı Hüseyin Kıvrıkoğlu'nun katılımıyla yapılan bir toplantıda, ABD'den önce 125 bin kişilik bir orduyla Irak'a girme kararı bile alınmıştı. Amaç ABD'den önce Kuzey Irak'ta kontrolü ele geçirmekti.

Bir dönem Kanaltürk televizyonunda da hazırlayıp sunduğum "5. Boyut" isimli haber-analiz programına konuk olan Şükrü Sina Gürel, 2006 yılının Nisan ayında gerçekleştirdiğimiz canlı yayın sırasında ve milyonlarca izleyicinin önünde, bize ulaşan bu bilgiyi(ABD'den önce Irak'a müdahale kararını) çok net ifadelerle doğruladı.

Fikret Bila'nın da işaret ettiği gibi, senaryo sahiplerine göre Ecevit çekilirse şu üç isimden biri, Başbakan Yardımcısı Hüsamettin Özkan, ekonomiden sorumlu Devlet Bakanı Kemal Derviş ya da Dışişleri Bakanı İsmail Cem Başbakanlığı devralacaktı. Bila'nın tarihe tarihe düştüğü notlarla devam edelim:

"Ecevit'in çekilmeyeceğini açıkladığı günlerde haber iş dünyasından geldi: 'Başbakan çekilmezse bu üç isim yeni bir hareket başlatacaklar, yeni bir parti kuracaklar.'

Kuşku yok ki bu haberler Ecevit ve Bahçeli'ye ulaşıyordu. Bahçeli, 4 Temmuz 2002 günü yapılan ekonomi zirvesinde Derviş'i sıkıştırdı. Bahçeli, Derviş'e 'Sürekli Sayın Başbakan'ın sağlık durumuyla ilişki kurmaya çalışarak siyasi belirsizlikten söz ediyorsunuz, bir öneriniz var mı?' diye açık açık soruyordu. Derviş şu yanıtı verdi: 'Yeni bir siyasi senaryo lazım.' Bahçeli'ye göre bu yanıt Ecevit'siz ve MHP'siz hükümet anlamına geliyordu.

"Bu zirveden sonra Ecevitler de bir karar vermiş ve düğmeye basmışlardı. Özkan silinecekti. Nitekim birkaç gün sonra Ecevit, Özkan'la yollarının ayrıldığı mesajını duyurunca Özkan istifa etmek zorunda kaldı. Onunla birlikte DSP grubu da paramparça oldu.

"Şimdi gözler İsmail Cem'deydi. Cem neyi bekliyordu? Ecevit'i. Başbakan yardımcılığına yapılacak atama Ecevitler'in tercihini de ortaya koyacaktı. Dışişleri Bakanı olan Cem'in, Özkan'ın yerine başbakan yardımcılığını da üstlenmesi bir işaret sayılacak, bu durumda Cem ve onu destekleyen DSP milletvekilleri partide kalacaktı."

Ama İsmail Cem'in beklentisi gerçekleşmedi. Başbakan Ecevit, Özkan'ın istifa ettiği gün başbakan yardımcılığına, DSP'li hükümetlerde 4 yıldır bakan olarak görev yapan Devlet Bakanı Prof. Dr. Şükrü Sina Gürel'i atadı. Bu atama İsmail Cem açısından da bir tercihe işaret ediyordu. Fikret Bila'ya göre İsmail Cem çok önceden (kendisine belki de başbakanlık yolunu açacak) bu şansını yitirmişti.

"Bu atamadan sonra Cem için de istifa yolu gözüküyordu. Aslında, Cem de şansını çok önceden yitirmişti. Cem-Derviş ikilisini öne süren kampanyalar boyunca Cem tepki vermemişti. Bu Ecevitler'in 'kaydettiği' bir durumdu. Cem'in, Ecevit'siz hükümet senaryosunun içinde olup olmadığını saptamaya çalışıyorlardı. Cem'in bu süreçte Ecevitler lehine açıktan tavır almayı, hatta Göcek'te Özkan'la bir araya gelişi, Ecevitler'in Cem'in de kendilerine karşı senaryonun içinde olduğu kanaatine varmalarına neden olmuştu.

*Fikret Bila, a.g.y

“Özkan, Cem, Derviş gitmiş, DSP parçalanmıştı... Ağustos 2002'de durumu Başbakan Yardımcısı Gürel, Ecevit'e şöyle özetliyordu: 'Bu bir darbedir Sayın Başbakanım. Bırakalım bari gelip bizi alsınlar.'

“Temmuz 2002'de kilitlenen Ankara'yı, yabancı misyon da büyük bir dikkatle izliyordu. Büyükelçilerin de merak ettiği, karşılıklı hamlelerin nasıl sonuçlanacağıydı. Yakından izledikleri iki isim vardı: İsmail Cem, Kemal Derviş. Bir yandan Ankara'daki iç mücadeleyi, bir yandan da Irak savaşı dosyasıyla Türkiye'ye gelen ABD Savunma Bakan Yardımcısı Paul Wolfowitz'in temaslarını izliyorlardı.

“Bu günlerde İngiltere'nin Ankara Büyükelçisi Peter Westmacott'un Avrupa Birliği'nden Michael Leight ile yaptığı bir görüşmenin içeriği, bazı resmi kanallara 'gizli' damgasıyla iletilmişti. Westmacott -Leight görüşmesinde İngiliz elçinin ağzından şu cümleler dökülüyordu: 'Derviş'in henüz rengini belli edeceğini sanmıyorum. Bu aslında hem IMF, hem de ekonomik istikrar açısından kötü bir şey değil. Çünkü dream team (rüya takımı) yavaş bir başlangıç yapıyor, henüz partilerin adı bile yok. Belki herkes için Derviş'in şimdilik (memleket rezervi) olarak kalması daha iyi olur. Eminim kendisi de böyle düşünüyor.' ”*

'Sivil darbe' gerçekleşmiş, sadece Ecevit değil, başbakanlığını yaptığı 57 Hükümet de devrilmişti. Böylece, bir süredir Washington ve Pentagon'da iktidara hazırlanan, büyük sermaye çevrelerinin desteklediği AKP ve Tayyip Erdoğan-Abdullah Gül ekibinin de önü açılmıştı. AKP'den darbe karşıtı ve sivil özgürlüklerden yana bir siyasi hareket çıkarmaya çalışan liberaller üzülecek ama, bütün tarihsel veriler şu gerçeğe işaret ediyordu; bu partiye iktidar yolunu açan, ABD güdümlü parlamenter bir darbeydi.

1. 5- Erdoğan'ın Gizli ABD Görüşmeleri

Şimdi biraz geriye, Irak Savaşı öncesine dönerek Tayyip Erdoğan ve AKP'nin ABD'de iktidara hazırlanma sürecine ya-

*Fikret Bila, a.g.y

kından bakalım. Daha da önemlisi, ABD yönetimi ile AKP arasındaki stratejik-tarihsel işbirliğinin nasıl kurulduğunu mercek altına alalım.

Washington'da, 10 yılı Milliyet gazetesinin temsilciliği olmak üzere 18 yıl gazetecilik yapan, genç yaşta kaybettiğimiz Turan Yavuz'un (1956-2007) Destek Yayınları'ndan Mart 2006'da çıkan ve 11 baskı yapan son kitabı "Çuvallayan İttifak" bilgi ve doğrudan gözlemler içeriyor. Yavuz'un kitabı, AKP'nin Washington'da nasıl projelendirildiğini, başlangıçta iç dinamiklere dayalı olarak gelişen bu hareketin ABD tarafından nasıl kontrol altına alındığını kanıtlarıyla ortaya koyan en önemli çalışma niteliğinde. Kuşku yok ki bu işbirliği karşılıklı çıkarlara dayanıyor.

Turan Yavuz, ABD-AKP ilişkilerini deşifre eden bir dizi gizli randevuyu ve görüşmeler zincirini yer, tarih ve hatta saat vererek anlatıyor.

"Neo-Con'lar açısından Türkiye konusundaki en önemli unsur, Irak Savaşı'nı Ankara'da kimlerle yapacaklarıydı. 2001 yılında iktidarda olan ve Bülent Ecevit'in başbakanlığındaki koalisyonundan Washington'da kimse umutlu değildi.

"Ancak bir kişi vardı? Onun adı sürekli 'köylerden gelen bilgilerde' çıkıyordu. O da Recep Tayyip Erdoğan'dı. Türkiye'den gelen raporlar özetle Erdoğan'ın başarılı bir belediye başkanı olarak Türkiye'yi rahat şekilde idare edebileceğini gösteriyordu."*

Turan Yavuz'un ulaştığı bilgilere göre; Cüneyd Zapsu, Erdoğan'ın daha başbakan olmadan Washington'un etkin kişileriyle ilişki kurmasını "Çizmeli Adam" lakabıyla tanıyan Grenville Byford adındaki arkadaşı kanalıyla sağlıyor. Zapsu'nun Byford'la dostluğu ise Davos toplantılarına dayanıyor. Boston'da "Birahaneler Kralı" olarak ün yapan ve daha sonra "şirket stratejileri" danışmanlığıyla tanınan Byford ve eşi Orit Gadiesh, bu gizli ilişkiler yumağının çok önemli unsurları olarak karşımıza çıkıyor.

*Turan Yavuz, a.g.e., S.109

Byford'un eşi Gadiesh, iş çevrelerinin ünlü dergisi Forbes tarafından 'Dünyanın en güçlü 91. kadını' seçilmiş bir Yahudi istihbarat uzmanı. İsraili bir generalin kızı. Ayrıca hem İsrail'in eski başbakanlarından Şimon Peres'in baldızı hem de onun en yakın danışmanlarından biri. Daha 17 yaşındayken İsrail Genelkurmay Başkanı'nın askeri istihbarat biriminde asistan olarak çalışma hayatına başlamış bir profesyonel. Dahası Orduyla ilişkili bir istihbaratçı ve politikacı.*

Daha 3 Kasım 2002 seçimlerinin tarihi bile belli değilken, bu tarihten yaklaşık 9 ay önce Recep Tayyip Erdoğan ABD'ye gidiyor. O günlerde AKP liderliği dışında herhangi bir resmi sıfatı yokken Erdoğan ve ekibinin ABD'de yaptığı görüşmeler hayli ilginç. Bu görüşmelerin seyri şöyle:

"Recep Tayyip Erdoğan Washington'a ayak bastığında gündemi yüklüydü (...) Önce Stratejik Araştırmalar Merkezi CSIS'te (Yahudi sermayesinin de etkin olduğu ABD'nin en önemli düşünce kuruluşlarından biri) bir konuşma yapacak ve Washington bürokrasisinin karşısına çıkacaktı.

"Daha sonra Washington'da oturan ve yönetim üzerinde Türkiye uzmanları' olarak söz sahibi olan eski CIA yetkilisi Graham Fuller, eski Ankara Büyükelçisi Morton Abramowitz, Türkçe'yi neredeyse bir Türk kadar iyi konuşan ve Refah yol hükümetinin (Refah Partisi-Doğru Yol Partisi koalisyonu) kurulmasında rol alan Henry Barkey gibi uzmanlarla başbaşa yemekler yenecekti. Bunun yanı sıra, CIA'nın düşünce kuruluşu olarak anılan Rand Corporation ve Lehman Brothers Aracılık Kurumu (bu dev finans şirketi 2008'de iflas ederek küresel ekonomik krizi tetikleyecekti) yetkilileri ile görüşülecekti. Son olarak da American Jewish Congress (Amerikan Yahudi Kongresi) yetkilileri ile tanışacak ve Ortadoğu, Türk-İsrail ilişkileri konusunda görüş alışverişinde bulunacaktı." **

Kuşkusuz ABD yönetiminden, Ocak 2002'de Washington'a gelen ve hiçbir resmi sıfatı olmayan Erdoğan'la resmi temas kurması beklenemezdi.

*Bkz. Turan Yavuz, a.g.e., S. 126-131

**Turan Yavuz, a.g.e., S. 46

Çünkü, kısa bir süre önce dönemin Türkiye Başbakanı Bülent Ecevit ABD'ye bir ziyaret gerçekleştirmişti. İşte bu noktada, Zapsu'nun dostları Byford ve eşi Gadiesh, Erdoğan için Washington yönetimi adına hareket eden ve "Şahinler" grubunda yer alan Richard Perle ile gayri resmi bir görüşme ayarlayacaktı.

"Washington'a geldiklerinin ertesi günü, bir pazar sabahı, Erdoğan, Cüneyd Zapsu, Turhan Çömez ve Ömer Çelik'ten oluşan ekip ikiye ayrılıyordu. Turhan Çömez ve Ömer Çelik o pazar sabahı Washington'da turistik bir gezinti yaparken, Recep Tayyip Erdoğan ve Cüneyd Zapsu, Çizmeli Adam ile birlikte, Richard Perle'ün Washington-Maryland sınırındaki Chevy Chase Mahallesinde bulunan üç katlı evinin yolunu tutuyordu."*

Bu gizli buluşmada Irak savaşının mimarlarından Perle, Erdoğan'a ABD'nin Ortadoğu'ya bakışım anlatıyor, Irak'ta Saddam rejimine son verileceğinin altını çiziyordu.

"Görüşme ve kahvaltı uzun sürdü. (...) Perle gizli görüşme- de özellikle Erdoğan ve partisinin ABD'ye bakışını, Avrupa Birliği konusundaki düşüncelerini, iktidara gelmeleri durumunda IMF ve Dünya Bankası'na ve ABD'nin önde gelen mali sermayesine nasıl yaklaşacaklarını, Kıbrıs ve Irak konusundaki düşüncelerini, Kürtleri, diğer azınlıkları ve Türkiye'nin İslam'a bakışını öğrenmeye çalıştı."**

Erdoğan da soru bombardımanına tutulduğu bu kahvaltılı buluşmada, ABD'nin Irak konusundaki tutumunu desteklediğini söylüyor, Perle'e kendisinden söz ediyor, lideri olduğu AKP hakkında bilgi veriyordu.

"Perle, AKP'nin iktidara geldiği durumda, Ortadoğu'da Washington'un sorunlu olduğu birçok ülkeye ılımlı İslam modeli ile 'örnek' teşkil edeceğini ve Bush yönetiminin bu konuya çok önem verdiğini anlatmaya çalıştı."***

Bu ilk ziyaret sırasında üst düzeye çıkarılan ilişkiler sür-

*Turan Yavuz, a.g.e., s. 48

**Turan Yavuz, a.g.e., s. 50

***Turan Yavuz, a.g.e., s. 51

dürülecek, 3 Kasım 2002 seçimlerinde milletvekili olamayan Erdoğan, daha sonra tekrar davet edilecek ve Washington'a gidecekti. Erdoğan, ikinci ziyaretinde de resmi bir sıfat taşı-mıyor, sadece AKP Genel Başkanı olarak temaslar yapmayı planlıyordu.

Ortaya yine Zapsu'nun Davos'tan arkadaşı Grenville Byford, yani "Çizmeli Adam" çıkıyor ve Erdoğan'ın AKP Genel Başkanı sıfatıyla ABD Başkanı George W. Bush'la görüşme-sini sağlıyordu. Bush'un davet mektubunu 3 Aralık 2002'de Ankara'ya getirenler ise dönemin ABD Savunma Bakan Yar-dımcısı ve yeni muhafazakâr hareketin önde gelen isimlerin-den Paul Wolfowitz (daha sonra Bush tarafından Dünya Ban-kası başkanlığına getirildi ve 2007'ye kadar bu görevde kaldı) ile ABD'nin 1994-97 yılları arasında Ankara'da görev yapan Büyükelçisi Mark Grossman'dı.

Türkiye'den Washington'a gelen bilgiler –ki çoğu ABD'nin doğrudan yaptığı saha araştırmalarına dayalıydı- AKP'nin tek başına iktidara yürüdüğünü gösterdiği için, onlar da Erdoğan ve ekibiyle üst düzey temas kurmak istiyordu.

ABD'li diplomatlar, istihbaratçılar, siyaset planlamacıları ve bazı işadamları Erdoğan'ın daha İstanbul belediye başkan-lığı sırasında kendisiyle görüşüyorlardı. Özellikle dönemin ABD Büyükelçisi ve İstanbul Başkonsolosu sık sık Erdoğan'ı ziyaret ediyordu. Öyle anlaşıyor ki, bu görüşmelerde Erdo-ğan "yeni bir oluşum" için açık şekilde cesaretlendiriliyordu.

ABD'nin dış istihbarat örgütü CIA'nın üst düzey yönetici-lerinden, 20 yıl Ortadoğu sorumluluğu yapan Graham Fuller –ki daha sonra Ulusal İstihbarat Kurulu Başkan Yardımcılığı görevine getirilecekti- uzun süredir üzerinde çalıştığı ve 80 sayfalık bir rapor haline getirdiği "ılımlı İslam" projesini ha-yata geçirmek için şartların olgunlaştığını düşünüyordu. Bu projenin eksenini Türkiye'yi İslam ülkelerine karşı bir "mo-del" olarak yeniden yapılandırma siyaseti oluşturuyordu.

Fethullah Gülen ile ilişki kurarak projenin teolojik ve ideolojik arka planını örmeye başlayan Fuller ve CIA, Re-fah Partisi içinden gelişecek "yenilikçi" bir ekibin de siyasal

örgüt boşluğunu dolduracağını hesaplıyordu. Bu stratejik planlamayla, daha sonra AKP'yi oluşturacak kadronun ideolojik-siyasal hedefleri arasında büyük bir örtüşmenin gerçekleştiği gözleniyordu. ABD'nin ılımlı İslam projesini yürüten Fuller'in iki yakın çalışma arkadaşı (yardımcısı) vardı. İkisi de Türkiye'yi çok iyi biliyor ve Ankara'da yakından tanınıyordu. Bunlardan biri Amerika'nın Ankara eski Büyükelçisi Morton Abramowitz, diğeri ise Türkiye doğumlu, bir süre Boğaziçi Üniversitesi'nde eğitim görmüş Henry Barkey'di. Barkey master (yüksek lisans) eğitimi için gittiği ABD'de kalmış ve Dışişleri için çalışmaya başlamıştı. İkisi de Musevi'ydі.

Barkey, Tayyip Erdoğan ile daha RP İstanbul İl Başkanı olduğu dönemde yakın ilişki kurdu. Barkey'in başbaşa görüşecek kadar samimi ilişki kurduğu isimlerden biri de RP'de Genel Başkan Yardımcılığı yapan Abdullah Gül'dü.

ABD Dışişleri Bakanlığı'nda bir dönem İstihbarat ve Analiz Daire Başkanlığı da yapan Morton Abramowitz, Ankara'da büyükelçilik yaptığı 1989-1991 yılları arasında RP'deki "yenilikçiler" ve ılımlı İslam konusunda Washington'a çok sayıda kriptο (gizli ve şifreli rapor) göndermişti.

ABD'de 30 yılı aşkın süredir gazetecilik yapan ve aralarında Tercüman'ın da bulunduğu bir çok Türk gazetesi ile (TRT dahil) bazı televizyonların Washington temsilciliği görevlerini yürüten Yılmaz Polat, ABD'li siyaset yapımcıları ve istihbaratçılar ile Erdoğan'ın ilişkilerini geliştirme sürecine dair ilginç bilgiler veriyor:

"Erdoğan Abramowitz'le Refah Partisi Beyoğlu İlçe Başkanı iken tanıştı. Abramowitz, Erdoğan'ı makamında sık sık ziyaret etti. Zamanla samimiyetleri daha da ilerledi. Erdoğan hızla yükselerek İstanbul Belediye Başkanı oldu. Abramowitz daha sonra Washington'a döndü; ama Erdoğan'la irtibatı kesmedi. Washington'un ılımlı İslam yanlısı istihbaratçıları, Erbakan'a karşı Erdoğan'ı desteklemeye kararlıydılar. Abramowitz üzerine düşeni fazlasıyla yapıyordu.

"Erdoğan'ın İstanbul'daki makamı, Amerikalıların uğrak yeri oldu.

İstanbul başkonsolosu Carolyn Huggins, canı Türk kahvesi istedikçe soluğu Erdoğan'ın makamında alıyordu.

"İlmli İslam iktidara Erdoğan'la gelebilirdi. Türk gazeteleri Abromowitz'in 'Şehirli görünümlü, kravatlı, belediyede yıldızı parlayan Erdoğan'ın Erbakan'ın yerine hazırlandığı' sözünü büyük başlıklarla duyurdu. Erdoğan'la samimiyeti ilerleten Abramowitz, Ankara'dan ayrılırken 'İhtiyaç duyduğunda beni arayabilirsin' dedi.

"Erdoğan'a 'beni arayabilirsin' diyenlerin sayısı artmıştı. Telefonları sık sık çalışıyordu. Washington'da uyuyan odaklar bir bir uyandırılıyordu."

Sadece diplomatlar, istihbaratçılar ve siyaset yapıcılar değil, ABD "Yahudi Lobisi"nin önde gelen isimleri de Erdoğan'la daha İstanbul Belediye Başkanlığı döneminde gizli görüşmeler yapmıştı.

"Örneğin, daha AKP kurulmadan önce ABD'nin önde gelen Yahudi kuruluşlarından Anti-Defamation League (ADL) Başkanı Abraham Foxman, sadece Erdoğan ile görüşmek üzere İstanbul'a gelmişti."

Artık seviyeyi biraz yükseltmek gerekiyordu. İşte bu nedenle Erdoğan ikinci kez Washington'a davet edilecek ve

yine hiçbir resmi sıfatı olmamasına karşın dünyada örneği pek görülmeyen bir protokolle Beyaz Saray'da ağırlanacaktı.

"Erdoğan o akşam kaldığı otelde Paul Wolfowitz ve Marc Grossman tarafından ziyaret ediliyordu. Amerikalılar görüşmenin samimi bir ortamda ve "gayri resmi" olmasını istemişlerdi. Bu yüzden Cüneyd Zapsu durumu idare etmek adına otele onlarla birlikte gelen Türkiye'nin Washington Büyükelçisi Faruk Loğoğlu'nu görüşmeye almamıştı. Büyükelçi Loğoğlu otelin lobisinde beklemişti.

"Amerikalıların, görüşmelerde not tutulmasını istememeleri ve resmi hükümet kanalından bir temsilcinin bulunma-

*Yılmaz Polat, CIA'nın Muteber Adamı, Ulus Dağı Yayınları, 2008 Ankara, 2. Baskı, S. 23-24

**Turan Yavuz, a.g.e., S. 119

masını istemelerinin asıl amacı, Erdoğan'ı ertesi günkü Beyaz Saray görüşmesine hazırlamaktı. (...)

"Wolfowitz ve Grossman, görüşmeler sırasında nasıl bir tavır takınılacağı konusunda bir takım bilgiler verdiler. Bush'un neler duymak istediğini, Erdoğan'ın da neler anlatması gerektiğini söylediler."*

Yalanlanmayan bilgilere göre (Turan Yavuz'un kitabının ve benim bu konudaki ilk yazılarımdan üzerinden 5 yıl geçti) birinci Bush-Erdoğan görüşmesi böyle hazırlanıyor ve gerçekleşiyordu.

Kendilerine seçim kazandıran iç dinamiklere yeterince güvenemeyen AKP liderleri, iktidarı tam olarak fethetmenin yolunun Washington'dan geçtiğini düşünüyor ve bu güce yaslanarak politik projelerini hayata geçirebileceklerini tasarlıyorlardı.

Bu nedenle Erdoğan ve ekibi, gayri resmi görüşme niteliğindeki bu üst düzey buluşmalarda, sözkonusu dönemde Washington'a egemen olan yeni muhafazakârlara (Neo-Cons) AKP adına, "ABD politikalarını her alanda destekleyecekleri" yönünde güvence veriyordu.

Böylece inanılması güç ve yüz kızartıcı bir işbirliğinin temelleri atılıyordu. AKP'ye iktidar yolunu açan ve rakiplerini tasfiye gücünü veren de bu işbirliğiydi.

1. 6- Kurtlar sofrasında ikna olmak!

Refah ve ardından kurulan Fazilet Partileri kapatıldıktan sonra ortaya çıkan siyasi boşluk ve bu boşluğun yarattığı tarihsel fırsatı değerlendirmesi için Recep Tayyip Erdoğan'ın özel olarak teşvik edilip cesaretlendirildiği anlaşıyordu. Çünkü, Erdoğan ve çevresi Refah Partisi kapatıldıktan sonra ayrı bir oluşuma yönelmek konusunda ciddi bir tereddüt yaşıyordu. Hatta bu yöndeki telkinleri Erdoğan kamuoyu önünde şiddetle reddediyordu.

*Turan Yavuz, a.g.e., S. 158

AKP'nin ortaya çıkış sürecini yakından izleyen islamcı gazeteci Mustafa Karaalioğlu, bu gelişmeyi şöyle değerlendiriyor:

“Refah Partisi’nin kapatılma kararına en anlamlı tepki, bu partinin yarı-resmi yayın organı olan Milli Gazete tarafından gelmişti. Milli Gazete, ‘gerekçeli karar’ın yayınlandığı gün ‘Yeniden ve daha güçlü’ manşetiyle çıkmıştı...

“RP gerçekten de MNP (Milli Nizam Partisi) ve MSP (Milli Selamet Partisi) gibi bir kez daha yeniden döndü, ama asla ‘daha güçlü’ olamadı. Gazetenin o günkü nüshasında yayımlanan Recai Kutan, Tayyip Erdoğan, Oğuzhan Asiltürk, Melih Gökçek ve Halil Ürün’ü bir arada gösteren fotoğraf da, fotoğrafın altına atılan ‘Aramıza kimse nifak sokamaz’ başlığı da buruk bir hatıra olarak kaldı. (...) O gün bile ismi, ‘yeni oluşum’la birlikte anılan Erdoğan ise medyaya, ‘Hazırladığınız kurtlar sofrasında bizi yiyemeyeceksiniz. Biz size büyük geliriz. Ben hiçbir zaman bizim düşüncemiz içerisinde bir bölen olmayacağım” dedi.”*

Yukarıda da değinildiği gibi, Tayyip Erdoğan ve arkadaşları Refah Partisi kapatılınca 1998’de Fazilet Partisi’nde (FP) yer aldılar. Erdoğan ve arkadaşlarının bu parti içinde geliştirdikleri muhalefet ayrı örgütlenmenin zeminlerini hazırladı. Çok değil 3 yıl sonra FP’de kapatılınca, Türkiye’deki en büyük islamcı hareket dramatik bir bölünmeye sahne oldu ve tam ortadan yarıldı.

Daha 3 yıl önce kamuoyu önünde, “Kurtlar sofrasında yem olmayacağız” ve “Ben bir bölen olmayacağım” diyen Tayyip Erdoğan ve arkadaşları Milli Görüş hareketinden ayrıldı. Üstelik bunu, “Biz Milli Görüş gömleğini çıkardık” diyerek rencide edici bir üslupla yaptı.

Bu üç yıl içinde Tayyip Erdoğan, Abdullah Gül ve diğer muhalif Milli Görüşçülerin yeni oluşum konusunda ABD ve yeni muhafazakar liderler tarafından ikna edildikleri ve özel bir teşvik gördükleri anlaşılıyor.

*Mustafa Karaalioğlu, Hilal ve Ampul / Fazilet’ten Saadet ve Ak Parti’ye Bir Hareketin Öyküsü, Bakış Yayınları, Eylül 2001 İstanbul, S. 8

Bu ikna ve teşvik eylemi Erdoğan ve Gül ikilisinin yakın çevresiyle birlikte yürüttüğü gizli görüşmeler sırasında gerçekleşiyor. Değilse “Ben hiçbir zaman bizim düşüncemiz içerisinde bir bölün olmayacağım” diyen Tayyip Erdoğan, sadece üç yıl sonra karşımıza AKP lideri olarak çıkmazdı. Hem de kurtlar sofrasında...

1. 7- AKP'nin ‘tarihsel fırsat’ teorisi

AKP yönetimi, ABD'nin gezegene egemen olma stratejisi ve küreselleşme sürecinin, kendi siyasal hedeflerine ulaşmak bakımından elverişli bir konjonktür yarattığını hesaplıyor ve bu durumu değerlendirmeye çalışıyordu. Recep Tayyip Erdoğan'ın yakın çalışma arkadaşlarından, Başbakanlık Siyasi Başdanışmanı Doç. Dr. Yalçın Akdoğan bu durumu çok açık şekilde ortaya koyuyordu. (Yeni Şafak ve Star gazetesinde yazarlık da yapan Akdoğan, 12 Haziran 2011 seçimlerinde AKP listesinden -seçilebilecek bir konumda- milletvekili adayı yapıldı.)

AKP liderliği ve önde gelen siyasi danışmanları, yerel kültürleri öne çıkaran küreselleşme dalgasının, kendi islami projelerinin hayata geçirilmesi bakımından tarihsel bir fırsat yarattığını düşünüyordu. AKP'nin teorisyenlerinden biri olan Akdoğan, tıpkı dönemin Başbakanlık Müsteşarı Ömer Dinçer gibi iç ve dış dinamiklerin Türkiye'nin islami dönüşümü için uygun olduğunu ileri sürüyordu.

İlk AKP hükümeti sırasında 4,5 yıl Başbakanlık Müsteşarlığı yapan, milletvekili yapıldığı ikinci iktidar döneminde ise Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı görevine getirilen Ömer Dinçer, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nde 19-21 Mayıs 1995 tarihleri arasında yapılan bir sempozyuma sunduğu, “21. Yüzyıla Girerken Dünya ve Türkiye Gündeminde İslam” başlıklı tebliğinin ana tezi de buydu.

Profesörlük unvanı intihal (bilimsel hırsızlık) nedeniyle geri alınan AKP'nin teorisyenlerinden Ömer Dinçer, çok tartışılan bu tebliğinde, küreselleşme dinamiğinin yerel kültürleri

öne çıkardığını ileri sürüyor. Türkiye’de de yerel kültürün İslam olduğunu belirten vurgulayan Dinçer, islamcı-muhafazakar çevrelere çağrı niteliğindeki bir yaklaşımla, küreselleşmenin desteklenmesi gerektiğini görüşünü savunuyordu. Dinçer; “Durum böyle olunca, Cumhuriyet yerini daha islami ilkelere dayalı yeni bir düzene terk etmek zorundadır” diyor-du.*

Başbakan Erdoğan’ın önsöz yazdığı ve AKP programının gerekçesi ve teorik arka planı sayılabilecek "Muhafazakâr Demokrasi" kitabının da (ikinci bölümde ele alacağız) yazarı olan Doç. Dr. Yalçın Akdoğan ise, 14 Ocak 2004 tarihinde katıldığı bir televizyon programında şunları söylüyordu:

"Son iki yüzyıl içinde ilk defa iç dinamikler ile dış dinamikler örtüşmektedir. TBMM’de büyük bir çoğunluğa sahip AKP hükümetinin talepleri ile Batı’nın talepleri birbirini tutmaktadır. AKP’yi iktidara getiren kitlelerin talepleri ile (iç dinamikler) ABD’nin ve AB’nin talepleri aynı çizgide birleşmiştir. 19. Yüzyılın ilk yarısında Avrupa’nın ıslahat (reform) talepleri, iç taleple (iç dinamiklerle) örtüşmüyordu. Şimdi ise bugüne kadar görülmeyen bir yapılanma ortamı AKP ile sözkonusu oldu. Bu defa halkın istekleri ile Batı’nın talepleri örtüşmüştür. Bu nedenle AKP yeni bir yol açmıştır ve Türkiye’nin değiştirilmesinde başarılı olacaktır. Bu, üzerinde önemle durulması gereken bir değerlendirmedir."**

Son derece şaşırtıcı bir değerlendirme! Çünkü Türkiye tarihinde, emperyalizmle işbirliğinin bu kadar açık bir gerekçesi ve o ölçüde cüretkâr bir teorik arka planı ortaya konulmadı. Yüzkızartıcı bir durum... Bu topraklara, bu ülkeye ve halkına "ihaneti" göze almadan bu açıklık ve kabul etmek gerekiyor ki, bu yetkinlikte bir teorik gerekçe ortaya koymak mümkün değildir.

Mümkün değildir çünkü, Akdoğan, AKP’nin programatik hedeflerinin ve izlediği siyasetin ABD ve AB’nin talepleriyle

*Bkz. Bilim ve Hikmet Dergisi, Güz 1995, Sayı; 12

**Akt. Prof. Dr. Erol Manisalı, Hayatım Avrupa-5, Truva Yayınları, Şubat 2007 İstanbul, S. 35

"birleştiğini/örtüştüğünü" ilan ediyor. Dahası, Batı'nın çıkarları ve taleplerinin Türkiye'nin ve halkın çıkarları ve talepleriyle bir ve aynı şey olduğunu ileri sürüyor. Diğer bir anlamla AKP, Yalçın Akdoğan'ın ağzından bu güçlerin (ABD, AB ve uluslararası sermaye) Türkiye ve bölgedeki siyasal temsilcisi olduğunu kabul ve "itiraf" ediyor.

Elbette iç dinamikler ve nesnel koşullar uygun değilse, dış dinamikler ne kadar etkin ve güçlü olursa olsun, bir siyasal dönüşüm programını başarılı şekilde hayata geçirmek hayli zordur. Çoğu kez de imkânsızdır. Akdoğan'ın "iç dinamikler" vurgusu bu bakımdan önemlidir. Bilimsel bir "iç dinamikler" tespiti ya da tanımlaması değildir bu. Burada sözü edilen "iç dinamikler" nesnel koşullardan çok, öznel koşullara, yani gerici siyasal örgütlenmeye ve AKP'ye verilen toplumsal desteğe, genel olarak da toplumun dindarlaştırılmasına işaret ediyor, başka bir şeye değil.

Yalçın Akdoğan, Türkiye'de rejimin değiştirilmesi için dış dinamiklerin uygun olduğunu, ABD ve AB'nin de Türkiye'nin daha islami (ılımlı İslam) bir ülkeye dönüştürülmesini istediğini, dahası bunun AKP ve ortakları için tarihsel bir fırsat oluşturduğunu belirtiyor. Yapılması gereken şeyin ise iç ve dış dinamikler arasında rejimin değiştirilmesini hedefleyen bir işbirliğini kurmak olduğu anlaşılıyor.

İşte AKP-Cemaat koalisyonu bu tarihsel fırsatı kaçırmamak için hukuku ve kendi yasalarını bile çiğneyerek yalana, iftiraya, sahtekarlığa, siyasal şiddete, polis terörüne, sahte kanıtlara, gizli tanıklara ve nihayet komploya dayalı bir dizi operasyon, soruşturma ve davalarla, yani hile ile rejimi dönüştürmeye çalışıyor. Geri dönüş eşiğini aşacak ve hesap verme riskini azaltacak ya da sıfırlayacak bir dönüşüm için elinden geleni yapıyor.

Peki, Yalçın Akdoğan'ın işaret ettiği "dış dinamikler" Türkiye'nin nasıl bir siyasal ve tarihsel değerlendirmeden yola çıkarak yeni küresel düzen içindeki yerini belirlemeye çalışıyordu? ABD'yi Türkiye'de bir "ılımlı İslam" rejimi kurulmasını desteklemeye yöneltten etkenler neydi?

Bu konuda çarpıcı bir örnek vermek yetecek sanırım: Halen Beyaz Saray'a danışmanlık yapan CIA'nın ünlü Türkiye ve Ortadoğu eski sorumlusu Graham Fuller'in hazırladığı bir rapor var... Washington'un bölge siyasetlerine yön veren ve 1989 yılında hazırlanan, kitap oylumundaki 80 sayfalık bir rapor bu. Rapor, "Türkiye'de İslam Kökten dinciliğinin Geleceği" başlığını taşıyor.

ABD'nin bütün istihbarat birimlerini çatısı altında toplayan Ulusal İstihbarat Kurulu'nun Başkan Yardımcılığı da yapan Fuller bu raporunda, Washington'un neden "ılımlı İslam" projesini desteklemesi gerektiğini anlatıyor. Daha da önemlisi Türkiye'de Kemalizm'in tarihsel ve siyasal ömrünü doldurduğunu ileri sürerek, artık tasfiye edilmesinin bir zorunluluk olduğunu belirtiyor. Fuller ve ekibinin bu görüşleri daha sonra ABD'nin Türkiye'ye yönelik örtülü dış siyasetini oluşturacaktır.

Öyle anlaşıyor ki, Washington Soğuk Savaş sonrasında sağ Kemalizm'i ve bir tür ulusalcılığı bile Ortadoğu'da kurmaya çalıştığı yeni düzen ve geliştirdiği siyasal projelerinin (BOP) önünde engel olarak görüyor. Bu durum bir yanıyla, 2008 yılında başlatılacak ve dalgalar halinde 2011 yılına kadar gelecek olan Ergenekon operasyonlarının nedenini de açıklıyor.

"Graham Fuller, Türkiye'nin sorununun Atatürkçülükten kaynaklandığı konusunda ısrarcıydı. Üç ayda bir yayınlanan National Interest dergisine 'Atatürk ve Sonrası' başlıklı bir makale yazdı. Atatürk'ün düşüncelerinin yeniden yorumlanmasına ihtiyaç olduğunu savundu. Fuller'in görüşleri, Türkiye'de İkinci Cumhuriyetçi olduğunu söyleyen bir grup eski komünist yeni dinci yazar aydın-akademisyen tarafından çabucak benimsenip desteklendi."*

Fuller bu raporu Türk akademisyen Prof. Dr. Sabri Sayarı ile birlikte hazırlamıştı. Prof. Sayarı ilginç bir kariye sahipti. Prof. Sayarı, İstanbul'da Boğaziçi Üniversitesi ve Washington'da Georgetown Üniversitesi'nde öğretim üyeliği,

*Yılmaz Polat, CIA'nın Muteber Adamı, S. 9

CIA'ya raporlar hazırlamakla tanınan ünlü düşünce kuruluşu RAND Corporation'da araştırmacılık ve Heath Lowry'de Türk Araştırmaları Enstitüsü başkanlığı yapıyordu. Daha sonra Türkiye'ye dönen Sayarı, halen Sabancı Üniversitesi'nde öğretim üyeliği görevini yürütüyor.*

Fuller raporunda, Türkiye'de bir "ılımlı İslam rejimi" kurulmasının gerekçelerini de ABD'nin küresel çıkarları perspektifinden ortaya koyuyor. Fuller'e göre, islamcılara kuvvet kullanarak iktidarı ele geçirmek yerine, demokratik yollardan (seçimlerle) hükümet olabileceklerinin gösterilmesi halinde, Türkiye bütün bölge için, özellikle İran örneğinin karşısında alternatif bir model olacaktır. Bu girişimin başarısız olması ise, "ılımlı İslam" projesinin çökmesi anlamına gelecektir.

"Raporu, 1989'un Aralık ayında Washington muhabirliğini yaptığım sırada Tercüman gazetesinde yayımlamıştım. Rapor büyük ilgi gördü. Gazeteler bununla ilgili yorumlarla doldu. Rapora en yoğun ilgiyi Zaman gazetesi göstermişti. Zaman yazarı Fehmi Kuru, Graham Fuller'in yaklaşımını sağduyulu olarak niteledi."**

Gazeteci Yılmaz Polat, Fehmi Kuru'nun rapora ilişkin olarak şunları yazdığını da aktarıyor:

"Yakından izleyenler tarafından uzmanlarına 'kıyamet büyücüleri' adı verilen RAND Corporation'ın, Graham Fuller gibi CIA'da yetişmiş bir uzmanın başkanlığında hazırlattığı islami hareket konusunu işleyen bu dizinin tümü, parayı veren Amerikan makamının raflarında tozlanmak yerine, tıpkı elinizde tuttuğunuz Türkiye bölümü gibi gün yüzü görebilse daha iyi olurdu. Hem bağımsız bir araştırmacının tespitlerini ve o araştırmayı yaptıran makamın hangi bilgilere sahip olduğunu öğrenerek aydınlanır hem de gerekli düzenlemeleri yapma imkanına kavuşurduk." (Öyle anlaşıyor ki, bazı islamcılar ABD'nin "ılımlı İslam" projesini ve Türkiye siyasetinde yapmaya hazırlandığı değişikliği henüz Soğuk Savaş

*Yılmaz Polat, a.g.e., S. 1

**Yılmaz Polat, a.g.e., S. 1

***Fehmi Kuru, Zaman gazetesi, Aralık 1989. Akt. Yılmaz Polat, a.g.e., S. 2

dönemi bitmeden fark etmişler ve bu raporun raflarda tozlanmasına izin vermemişlerdi. Bu değişimi, kendi projelerini hayata geçirmek ve ülkeyi dönüştürmek için bir fırsat olarak değerlendirmişlerdi. Erdoğan'ın danışmanı Doç. Yalçın Akdoğan yaptığı değerlendirmede tam da bu durumun yarattığı tarihsel fırsata işaret ediyordu. Cumhuriyet gazetesinin o dönemde Washington temsilcisi olan Ufuk Güldemir, 2 Şubat 1990'da Fuller'le rapora ilişkin bir söyleşi yaptı. Bu görüşmede Fuller, Türkiye'nin İslam ve din konularında daha esnek davranabileceğini belirtiyordu. Fuller gazeteci Güldemir'e görüşlerini şöyle açtı:

“Atatürk'ün düşünceleri çağı için son derece güçlü düşüncelerdi. Ama onun sayesinde yaratılmış olan, kendisine entelektüel güven duyan bugünün güçlü Türkiye'si, artık ulusal kimliğini, yörüngesini, dünyadaki rolünü, hatta İslam'ın günlük yaşamdaki yerini yeniden düşünebilmelidir.

“Kemalizm'in reformcu yönü büyük ölçüde İslam'ın eğitim, bürokrasi, yargı içindeki köhne ve ezici yükünden kurtulmayı amaçlıyordu. Gerçi daha 19'uncu yüzyılda, sonra da Atatürk'ün reform alanına giren her konuda İslam'ın etkisini azaltan, modernizme dönük bir gelişme sağlanabilmişti. Ama Atatürk, o dönemin Türkiye'sinde İslam'ın kalkınma üzerindeki rolünün tamamen negatif olacağını düşünüyordu. Özellikle devletin bürokratik ve yapısal çerçevesi bakımından.

“Oysa bugün Türkiye'nin islami düşünce ve eğilimler konusunda daha esnek olabilmesi mümkündü. ‘İran gibi olun’ demiyorum, ama İslam'ın özel yaşam ve kamu yaşamındaki rolü konusunda esnek olmak ve İslam'ın Türkiye'nin kültürel ve entelektüel mirasının önemli bir parçası olduğunu, bastırılması gerektiğini kabul etmek, katılaşmayı önlemek için kendisini ifade etmesine olanak sağlamak mümkündür. Geçmişteki radikal laiklik politikaları döneminde İslam'ın yaşamımızdan nasıl dışlanacağı adeta bir fikri sabit haline gelmişti, bence bu, bugün daha az lazım olan bir tepki.”* Fuller'in bu sözlerinden, Soğuk Savaş döneminin bitiş

*Graham Fuller, Cumhuriyet gazetesi, 26 Şubat 1990, Röportaj; Ufuk Güldemir, Akt. Yılmaz Polat, a.g.e., S. 8

sürecinde CIA'nın dikkatlerini Türkiye üzerinde yoğunlaştırdığını anlıyoruz. İddialara ve yaptığım araştırmaların sonuçlarına göre, CIA'nın Fethullah Gülen'le ilişki kurması da tam bu döneme rastlıyor.

Gerçekten de Türkiye'de son 200 yıldır ilk kez islamcı-muhafazakar hareketin programı ile emperyalizmin çıkarları ve siyasetleri arasında tam bir örtüşme yaşanıyor. Bu örtüşme siyasi bir işbirliği ve halka karşı "suç ortaklığı"nın da zeminlerini döşüyor. AKP işte bu stratejik işbirliğinin çocuğu olarak doğuyor.

Bu durum, Soğuk Savaş döneminde emperyalizmin "Yeşil Kuşak" stratejisinden farklılık taşıyor. Çünkü Yeşil Kuşak stratejisi, esas olarak sol'a ve komünizme, Sovyetler Birliği ve Sosyalist Blok'a karşı islamı ve islamcılarını kullanma siyasetine dayanıyordu. Oysa BOP çerçevesinde geliştirilen "ılımlı İslam" siyaseti, bölgede Amerikancı, emperyalizmle uyumlu ve seçimli (sandıksal) islamî rejimler yaratarak, Batı karşıtlığı potansiyeli taşıyan radikal İslam'ın önünü kesmeyi amaçlıyor.

1. 8- Çatışma kaçınılmazdı

Gelgelelim bilinmeli ve beklenmelidir ki, "ılımlı İslam" projesinin Türkiye'de gerçekleştirilmesinin çeşitli güçlükleri vardı. Farklı inançlara ve politik eğilimlere sahip toplum bir yana, Türkiye eliti ve kurucu güçleri de ağırlıklı bir kesimiyle bu projeye, en hafif deyişle başlangıçta "sıcak" bakmıyordu. AKP'de işte bu nedenle geleneksel iktidar bloğu içindeki güç dengelerini değiştirmeye çalışıyordu.

Çünkü, bütün sorunlarına karşın Türkiye, laikliği önemli ölçüde içselleştirmiş, Cumhuriyet'in güçlü bir kitle tabanının bulunduğu ve bu yönde gelenek oluşturmuş bir ülkeydi. O nedenle, şiddetli bir iç politik çatışma yaşamadan bu projeyi (ılımlı ya da düşük yoğunluklu İslam projesini) hayata geçirmek zordu. Dolayısıyla, "ılımlı İslam" projesinin uygulanabilmesi için, Cumhuriyetin kurucu ilkelerinin ve başlangıç varsayımlarının değiştirilmesi ya da en azından yumuşatılması kaçınılmazdı.

İşte bu değiştirme işlemi, siyasal şiddet kullanılarak, hile ve komployla gerçekleştirildi. Ergenekon operasyonları bu dönüşüm sürecinin, diğer bir anlatımla siyasal şiddetin, rtl islamo-faşist darbenin aracıydı.

Öyle anlaşılıyor ki, 22 Temmuz 2002 genel seçimlerinden önce dönemin Genelkurmay Başkanı Orgeneral Yaşar Büyükanıt'ın "bizzat" yazdığını açıkladığı, liberallerin abartılı yorumları dışında kimsenin gerçek anlamda ciddiye almadığı açıklama hem bir endişe yaratmıştı hem de harekete geçmek için bir fırsat sunmuştu. Genelkurmay Başkanlığı'nın resmi internet sitesinde 27 Nisan 2007 tarihinde yayımlanan –ki kamuoyunda bu nedenle "e-muhtıra" olarak nitelendirildi– açıklama başlatılacak tasfiyeler için gerekçe olarak değerlendirilmişti.

Bu açıklamadan sonra Ergenekon operasyonları çok kaba ve üzerinde yeterince çalışılmamış bir komplo şeklinde ge-liştirilmeye başlandı. Çatışma başlamış, hukuk bir yana bırakılmış, güç ilişkileri ve siyasetin yasaları işlemeye başlamıştı.

Bu kitabın doğrudan bir konusu olmamakla birlikte, ele aldığım sorunu, AKP'nin bir ABD projesi olduğu savını yakından ilgilendirmesi bakımından belirtmeliyim ki, Ergenekon operasyonları, ABD-AKP-Cemaat koalisyonunun yrtğ gerçek bir darbe niteliği kazandı. Ergenekon davaları devleti bütünüyle ele geçirmenin bir aracına dönüştü.

Elinizdeki kitabın ilk baskısının yapıldığı 2007 yılından genişletilmiş yeni baskısını hazırladıım Nisan-Mayıs 2011 tarihine kadar geçen süre içinde AKP'nin ABD ve AB'nin desteği ile inisiyatifi tam olarak ele geçirdiği görülüyor. Ancak AKP'nin esas olarak AB'den çok, üyelik sürecinin kendisine sunduğu ve muhalefeti bastırmasına yarayan olanakları çok iyi kullandığı ve bu nedenle üyelik sürecine dört elle sarıldığı da anlaşılıyor. AKP'ye karakterini veren etken AB'cilikten çok, Amerikancılık oluyor. AKP iktidarının en önemli (dış) g kaynağını AB'den çok, ABD'nin verdiği destek oluşturuyor.

*Bkz. Merdan Yanardağ, İ.Cumhuriyetin Sonbaharı, S. 9-44

AKP'nin ilkesiz, fırsatçı, "iki yüzlü" ve "oynak" siyasetinin yarattığı sorunlar zaman zaman ilişkilerin gerilmesine yol açsa da kopma noktasına gelmedi. Örneğin; AKP'nin siyasal İslam'dan tam olarak kopmadığının görülmesi, İsrail'le ilişkilerde yaşanan gerilim, düşünülenin tersine ılımlı İslam'ın yer yer radikal hareketlerin önünü açtığıının anlaşılması gibi nedenlerle güven sarsılsa da, ABD ve AB'nin verdiği destek devam etti. ABD'nin Irak'ta yaşadığı başarısızlıktan Türkiye'yi sorumlu tutması bile bu durumu değiştirmede. Çünkü, belirleyici ve bağlayıcı olan şey bölge halklarına karşı gerçekleştirdikleri "suç" ortaklığıydı.

2. BÖLÜM

DEVLETİ ELE GEÇİRME HAMLESİ VE AKP'NİN İDEOLOJİK-POLİTİK YAPISI

2. 1- Türkiye'nin 2007 dönemeci

Türkiye 2006 yılının ikinci yarısına girerken gerek AKP hükümetinde, gerekse bu hükümete destek veren islami kesimler ve iktidara yakın iş çevrelerinde alttan alta gelişen bir tedirginlik gözleniyordu.

Çünkü AKP, 3 Kasım 2002 seçimlerinden sonra geleneksel iktidar bloğu ile oluşan "zoraki uzlaşma" sınırlarını zorluyor, zorladıkça siyasal gerilim de artıyordu. Uzlaşma, aynı zamanda bir sınırlanma ve sınırlama hali de demektir. AKP bu olguyu görüyor, tedirginlik duyuyor ve durumu "idare etme" taktiği uyguluyordu. Başka bir anlatımla fırsat kolluyordu. İktidara geldiği ilk günden itibaren bu durumu değiştirmeyi ve bütün iktidarı ele geçirmeyi planlayan AKP, kendi iktidar alanını genişletme stratejisini kararlı bir şekilde uyguluyordu. Bu doğrultuda ısrarlı adımlar atıyor, örneğin ciddiye alınabilecek herhangi bir uzlaşma girişiminde bile bulunmadan Cumhurbaşkanlığını istiyordu.

Her aşamada rejimi zorlayan AKP, muhtaç olduğu gücü toplum ve seçmen desteğinden çok, dışarıda, Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri'nde aradığı için, bir yandan bu desteğin devamını sağlamak için elinden geleni yapıyor, diğer yandan da geleneksel iktidar bloğunun bileşimini değiştirmek için hazırlık yapıyordu.

Ancak bu durum yüksek gerilim üretiyor ve bir çatışma ortamının gelişmesine yol açıyordu.

Dolayısıyla 2007 yılına girilirken AKP hükümeti kadrolaşma, devleti ele geçirme siyasetini, medyayı denetim altına alma operasyonunu ve servet transferi eylemini (islamcı ve muhafazakar sermaye çevrelerini güçlendirme) hızlandırırken, buna karşılık bazı sol çevreleri de içine alan sert bir cumhuriyetçi-ulusalcı muhalefet hareketi yükseliyordu.

AKP, başlangıçta ileriye doğru yaptığı her hamlede, önce yayılma sınırlarını görmek istiyor, tepkileri ölçüyor ve direnişin şiddetine göre ya geri çekiliyor ya da ele geçirdiği mevziyi tahkim ediyordu. Bütün "değişim" edebiyatına ve bu doğrultuda atılan kimi göstermelik adımlara karşın AKP'ye duyulan güvensizliğin temelinde de bu politika yatıyordu. Bir "gizli gündem" bulunduğu kuşkusuz, bu sürece direnen kurumlardan bütün topluma doğru yayılıyordu.

Dolayısıyla AKP hükümetinin, bir politik taktik olarak benimsediği "iki adım ileri bir adım geri" atmak şeklindeki mehter yürüyüşünü artık daha fazla sürdürmeyeceği görülmüyordu. Ya geri adım atarak iktidarı paylaşacak ve bu uzlaşmanın kendisine bıraktığı alanda etkinlik gösterecekti ya da bütün iktidarı ele geçirmek için çatışmayı da göze alarak harekete geçecekti. AKP ikinci yolu tercih etti. Siyasal şiddet kullanmak ve geçerli hukuk ilkelerini çiğnemek de dahil, elindeki bütün araçları kullanarak devleti ele geçirmeye yöneldi. Cumhurbaşkanlığını, yüksek yargıyı, üniversiteleri, medyayı, eğitim sistemini ele geçirme hamlesinin ve Ergenekon operasyonlarının siyasal ve tarihsel anlamı buydu. Zaten 12 Eylül 1980 darbesinden sonra Turgut Özal'ın Anavatan Partisi iktidarlara döneminde gerici bir silahlı kuvvet olarak yeniden yapılandırılan Polis Örgütü, Cemaat'in bu kurum ve Adliye içinde örgütlenmesiyle birleşince, süreci tayin eden bir rol oynadı.

AKP hükümeti 2007 dönemecine girerken, Türkiye'nin geleneksel iktidar bloğunun bileşimini değiştirecek bir kırılma noktasına doğru ilerlemesi de kaçınılmaz görünüyordu.

Diğer yandan AKP bu iktidar yarılmasında ABD ve AB'nin desteğini sürdürebilmek için en az iki sorunu Batı'yı tatmin edecek şekilde çözmek zorundaydı. Bunlardan birincisi Kıbrıs, diğeri de başta Kuzey Irak'taki federe devlet olmak üzere Kürt sorunuydu. AKP işte bu sorunları gösterişli bir medya kampanyası ve iddialı bir söylemle çözeceğini ilan etti.

Ancak bu sorunları çözmek yerine çözer gibi davrandı. Amacı rakiplerini tasfiye etmek, bütün iktidarı ele geçirmek için zaman kazanmak, bu süre içinde ABD ve AB'nin desteğini almaya devam etmektir. Öyle de yaptı. Dahası bu taktiği kendi meşrebince "başarılı" şekilde uyguladığı da söylenebilirdi.

Oysa bu iki sorundan herhangi birinin genel olarak Batı'yı, özel olarak da ABD'yi (daha kapsayıcı ve net bir ifadeyle emperyalizmi) tatmin edecek şekilde AKP tarafından çözülmesi imkânsız görünüyordu.

Bu arada, yasal prosedüre göre 2007'de hem cumhurbaşkanlığı seçimi yapılacak hem de genel seçimlere gidilecekti. Zamanında seçim isteyen AKP, böylece mevcut Meclis aritmetiği değişmeden yeni cumhurbaşkanını kendisi belirlemek, mümkünse bir partiliyi Çankaya'ya taşımak istiyordu. AKP'nin, iktidarı bütünüyle fethetme ve sistemi dönüştürme siyaseti bunu zorunlu kılıyordu. Fakat bu siyasal ve ideolojik zorunluluk tarihsel ve toplumsal realiteyle çatışıyordu.

Sanılanın ve propaganda edilenin tersine Cumhuriyetin geniş ve etkili bir kitle tabanı vardı. Tarih içinde oluşan bu etkili kitle tabanı ve bazı kurumlar AKP'nin devleti ele geçirme ve rejimi dönüştürme girişimine şiddetle karşı koyuyordu. İşte tam da bu dönemde Cumhuriyet Mitingleri patlıyor, milyonlarca insan sokaklara dökülüyor, meydanları dolduruyordu. Bu mitinglerin bütünüyle barışçıl gösteriler olmasının yanı sıra, gerici ve liberal medyanın iddialarının aksine meydanlara akan kitleler darbelere ve darbeciliğe karşı da pozisyon alıyordu. Mitinglerde MHP'liler yoktu. Eğer işi ifrata vardırıp, "Ne ABD ne AB tam bağımsız Türkiye" yi saymayacaksak tek şövenist ya da milliyetçi slogan atılmadı.

Diğer taraftan 2007, aynı zamanda kısa vadeli dış borç

ödemelerinin de yapılacağı bir yıldır. Daha da önemlisi, cari açığın işaret ettiği yıkıcı bir ekonomik krizin çıkma olasılığının yükseleceği bir döneme giriliyordu. O nedenle AKP hükümeti olası bir ekonomik krizi bütün olanaklarıyla 2008'e ertelemeye çalışıyordu. Bu erteleme girişimi başarıyla sonuçlandırılabilir miydi? Eğer süreç iyi yönetilebilirse, yapabildi. Nitekim öyle de oldu.

Ekonomi yönetimini bir borç yönetimi olarak algılayan hükümet, kaçınılmaz olarak borçlanma yeteneğini sürdürmek için yeni kaynaklar arayacaktı. AKP hükümeti bu konuda yaşanacak bir tıkanmayı önlemek için 11 Eylül 2001'den sonra Batı'dan kaçan Arap sermayesini Türkiye'ye çekmeyi, hatta bu parayla rejimin dönüşümü projesinin finansman sorununu da aşmayı hesapladı.

ABD'nin önde gelen Neo-Con yazar ve stratejistlerinden olan, Richard Perle'e yakınlığıyla tanınan Michael Rubin, AKP hükümetinin Arap sermayesini illegal yollardan Türkiye'ye getirdiğini açıkça yazıyordu. Rubin, 'The Middle East Quarterly' dergisinin 2005 Kış Sayısı'nda yazdığı "Yeşil Sermaye" başlıklı bir yazıda, Türkiye'ye gelen paraların Suudi Arabistan kaynaklı olduğunu belirtiyordu.

İşgalden sonra ABD'nin Irak Özel Temsilcisi sıfatıyla fiilen "Genel Valisi" olan Paul Bremer'in kadrosunda da bir dönem çalışan Rubin şöyle devam ediyordu:

"AKP'nin para birimini dengeleyecek, popüler programları sübvansedecek ve kendi siyaset mekanizmasını yürütecek kayda değer büyüklükteki parayı nereden bulduğu pek de belli değil. Ne de olsa, Türkiye'nin kendi Maliye Bakanlığı'na göre, vergi mükellefleri kazançlarının yüzde 74'ünü devletten gizliyor."*

AKP'nin iktidara geldiği 3 Kasım 2002 tarihinden 2007 yılına kadar sisteme giren 5 milyar doların üzerindeki parayı ne hükümet ne devlet ne de uzmanlar açıklayabiliyordu.

*Michel Rubin, Green Money / Islamist Politics in Turkey, The Middle East Quarterly, Winter 2005, pp. 13-23

“Bu miktardaki paranın ancak Abdullah Gül’ün uzun süre yaşadığı Suudi Arabistan gibi zengin Arap ülkelerinden gelebileceğini ileri sürüyorlar. Basitçe söylemek gerekirse, Almanya’dan gönderilen paralar suyunu çekti ve İran ve Irak’tan gelen kaçakçılık paraları da net hatadaki yüzde 2600’den fazla hatayı izah edemez. (...) Eski bir AKP üyesi bir Suudi sorunu olduğunu onayladı. Büyük bir Türk gazetesinin milli güvenlik muhabirlerinden biri, yardımın etkisi konusunda ayrıntılı bilgi verdi:

“Dış politikalardaki değişim diğer gelişmelerden bağımsız olarak gerçekleşmiyor. Suudi Arabistan ve Malezya, AKP’ye yönelik dış yardımlarını Türkiye’nin İsrail’e karşı tutumunu tekrar belirlemesi şartına bağladılar.”*

Turan Yavuz’un verdiği “İsrail şartı” bilgisine dikkat... AKP’nin zaman zaman yükselttiği ve bir retorikten (laf sanatından) ibaret olan İsrail karşıtı tutumunun nedenlerinden biri de -önemli bölümü kayıt dışı yollardan olmak üzere- Türkiye’ye akan Arap sermayesidir.

Tam burada çok önemli başka bir olguya daha işaret etmek zorunluluğu var; kaba bir yuvarlamayla belirtirsek eğer 2007’de girilen yeni dönemde (2008’i de kapsayacak bir genişlikte ele alındığında) gelir dağılımındaki derin uçurumun yol açtığı öfke birikimi, hükümetten beklentileri aşarak bir patlamaya dönüşme eğilimini de içinde taşıyordu. Bu patlamanın önlenmesi, sıcak para girişine dayalı "saadet zinciri" düzenini sürdürmekten geçiyordu. Küresel sermayenin çıkarları doğrultusunda neo-liberal ekonomik politikaları kararlılıkla uygulayan AKP hükümeti, sadece Arap sermayesini Türkiye’ye çekerek değil, bu çok elverişli uluslararası koşulların da yardımıyla sözkonusu “saadet zinciri”nin kopmasını önleyecekti.

Bütün bu gelişmeleri hedefleri doğrultusunda yöneten AKP’nin, kendisini iktidara taşıyan rüzgâr henüz yön değiştirmeden, beş yıllık yeni bir hükümet dönemini daha garantilemek isteyeceği açıktı.

*Turan Yavuz, a.g.e., S. 249

Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Meclis'te Anayasa gereği nitelikli çoğunluk (milletvekili sayısının üçte ikisi olan 367 oy) arandığının ortaya çıkması, Genelkurmay Başkanlığı'nın internet sitesinde 27 Nisan 2007 tarihinde hükümetin uygulamalarının eleştirildiği bir bildirinin yayımlanması, Cumhuriyet Mitingleri ile milyonlarca insanın meydanları doldurması gibi bir dizi gelişme üzerine AKP, 22 Haziran 2007 tarihinde erken seçim kararı aldı.

Kamuoyunda "e-muhtıra" olarak da adlandırılan elektronik bildirinin yayımlanmasından hemen sonra Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile dönemin Genelkurmay Başkanı Orgeneral Yaşar Büyükanıt 5 Mayıs 2007 tarihinde Dolmabahçe Sarayı'nda görüştü. Bu görüşme bir dönüm noktası oldu. Erdoğan ve Büyükanıt arasında bir uzlaşma sağlandığının kuvvetle ileri sürüldüğü ve konuşulanların ölümcül bir sır gibi saklandığı bu görüşme kamuoyunda, "Dolmabahçe mutabakatı" diye nitelendirildi. Çünkü bu görüşmeden sonra Ergenekon operasyonları başlatıldı. AKP-Cemaat koalisyonu, Silahlı Kuvvetler dahil bütün iktidarı ele geçirmek için ABD'nin desteğiyle harekete geçmişti.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile dönemin Genelkurmay Başkanı Yaşar Büyükanıt'ın, İstanbul'da Dolmabahçe Sarayı'ndaki buluşmanın sır gibi saklanan gündemi daha sonra ortaya çıkacaktı. Güçlü şekilde yalanlanamayan bilgilere göre; bu görüşmede esas olarak "elektronik muhtıra" ile ortaya çıkan hükümet-asker gerilimi konuşuldu. Genelkurmay'ın internet sitesinde yayımlanan bildiride, AKP'nin "ikinci adımı" ve dönemin Dışişleri Bakanı Abdullah Gül'ün Cumhurbaşkanlığı seçilmesine isim verilmeden de olsa, net bir şekilde karşı çıkılıyordu.

Dolmabahçe buluşmasında Tayyip Erdoğan'ın, ABD istihbaratının da katkılarıyla hazırlandığı iddia edilen dosyaları Yaşar Büyükanıt'ın önüne koyduğu belirtiliyordu. Dosyalar da, Yaşar Büyükanıt'ı ve bazı başka generalleri şahsen de suçlayan "yolsuzluk, siyasi müdahale ve özel hayata ilişkin" bazı iddiaların da bulunduğu söyleniyordu.

Büyükanıt'ın elindeki dosyalarda ise “bölücülük ve irticai faaliyetler” konularında raporlar vardı.

Dolmabahçe görüşmesinden hemen sonra, dönemin ABD Ankara Büyükelçisi Ross Wilson'dan Washington'a çok önemli bir kripto (şifreli ve gizli diplomatik yazışma/rapor) gönderildiği belirtiliyordu. Daha sonra, “acil” ve “gizli” kodlu bu kriptonun içeriği de sızacaktı.

“Tayyip Erdoğan ile Orgeneral Yaşar Büyükanıt anlaştı. Operasyon başlayabilir. 27 Nisan 2007 tarihindeki muhtıradan sonra (5 Mayıs 2007) İstanbul Dolmabahçe Sarayı'nda Başbakan Tayyip Erdoğan'ın ofisinde gerçekleşen gergin ve endişeli görüşme, restleşmeden sonra uzlaşma ile sonuçlandı. İki taraf eteklerindeki taşları döktü. Başbakan Tayyip Erdoğan elindeki dosyayı ortaya sürdü. Bu veriler CD'lerden oluşuyordu. Tayyip Erdoğan konuşmasını bitirdi ve sözü Yaşar Büyükanıt'a verdi. Orgeneral Büyükanıt, ilk hamleyi kaybeden kişi olarak konuştu. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın bu özelliğinden faydalanılırsa, Amerikan çıkarlarının devamı çok kolay olacaktır. Bu fırsat elimizde bulunmaktadır. Diğer ayrıntılara ait değerlendirmelerin oluşum ve gelişmelerini incelemek gerekmektedir.”*

Dolmabahçe Sarayı'nda Erdoğan ve Büyükanıt arasında sağlanan anlaşmadan sonra Ergenekon operasyonları başladı. Tarihler arasındaki büyük uyumun başka türlü yorumlanması mümkün değildi. Dönemin ABD Büyükelçisi Ross Wilson'un, “Operasyon başlayabilir... Bu fırsat elimizde bulunmaktadır” sözleriyle kasdettiği gelişmelerden biri de hiç kuşkusuz Ergenekon soruşturmasıydı.

Ergenekon operasyonlarının başlangıcında yaşanan sadece birkaç olaya yakından bakmak bile hazırlanan komployu kavramak için yeterlidir. Örneğin; Dolmabahçe Sarayı'ndaki görüşmeyi izleyen günlerde Emniyet'e Trabzon kaynaklı bir ihbar mektubu gönderiliyor. İstanbul Ümraniye'de verilen bir adreste (bu adreste bir gecekondu bulunuyor) el bombaları olduğu bildiriliyor.

*Aydınlık gazetesi, 29 Mart 2011

Verilen adrese giden polis, 12 Haziran 2007 tarihinde ihbar edilen bombaları bulduğunu açıklıyor.

Ancak, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Olay Yeri İnceleme ve Kimlik Tespiti Şube Müdürlüğü'nün çektiği görüntüler, gerçeğin hiç de öyle olmadığını gösterecekti. Mahkeme aşamasında olayın video görüntülerinin incelenmesi sırasında "zaptın" olay yerinde değil, karakolda tutulduğunu ortaya çıkacaktı. Üstelik, Ümraniye karakolunda yapılan görüntü ve ses kayıtları, polisler arasındaki ilginç konuşmaları da ortaya koyuyordu. Polisler soruşturmanın niteliğini, örgütün adını ve hedeflerini biliyordu. Oysa isminin Ergenekon olduğu iddia edilen örgüt, savcılık soruşturmasının sonunda açıklanacaktı.

İşte Türkiye bu koşullar altında genel seçimlere gitti. Hesap basitti; ikinci kez seçilmek ve bu başarının sağladığı inisiyatifle muhalefet güçlerinin direniş eğilimlerini kırmak ve geniş kapsamlı bir tasfiyeyi gerçekleştirmek...

Böyle bir politik iklimde, hem çekirdek tabanın ertelenen ideolojik beklentileri karşılanabilir hem de başta ABD olmak üzere Batının desteği sürdürülebilir diye bakılıyordu.

Politik belirsizlik ortamı, iktidara karşı duyulan kuşku ve tedirginliğin beslediği gerilim, sadece devlet içinde kuvvetler çatışmasına yol açmıyor, endişe toplumu da içine alarak genişliyordu.

Tam bu dönemde; Batı karşısında duyulan eziklik, bölünme korkusu ve Güneydoğu'da tırmanan çatışmaların da etkisiyle yeniden yükselişe geçen milliyetçi dalga, bir yandan iktidarı ve toplumu kuşatırken, diğer yandan bu olgunun bizzatı kendisi (milliyetçilik) başlı başına bir gerilim kaynağı halini alıyordu.

Bu atmosferde girilen seçimleri, bilgisayar ortamında sayım sonuçlarıyla oynandığı ve hile yapıldığı yolundaki yoğun iddialar arasında AKP kazanacaktı. AKP, toplam oyun yüzde 46,6'sını alarak, seçmen desteğini yaklaşık yüzde 12 oranında arttırmıştı. Bir önceki döneme göre daha az milletvekili çıkarmasına karşın "ılımlı islamcı parti" merkez sağ partileri yutmuştu.

2. 2- Siyasal İslam ve 'muhafazakar demokrasi'

Yukarıdaki bölümlerde ağırlıkla AKP'yi yaratan dış dinamikleri ve etkenleri değerlendirdikten sonra, artık bu hareketin tarihsel, ideolojik ve felsefî analizine geçebiliriz. Öncelikle saptanması gereken şudur; AKP sadece gizli dış bağlantılar, politik pazarlıklar, çıkar hesapları ve örtülü anlaşmaları yaşama geçirme hesapları nedeniyle değil, aynı zamanda ideolojik ve felsefî bakımdan da Amerikancı bir karaktere sahiptir. Son yıllarda sık sık karşımıza çıkan bir kavram var; muhafazakâr demokrasi... Bir kavram ve politik yaklaşım olarak içi yeterince doldurulamamış olmasına karşın, özellikle 3 Kasım 2002 seçimlerinden bu yana belli bir çevrede de olsa derinliğine tartışılan bir konu olduğu da açık. Bu kavramın ima ettiği ideolojik-politik pozisyon, esas olarak, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın siyasi danışmanı Doç. Dr. Yalçın Akdoğan'a hazırlatılan, yukarıda da değindiğim 'Muhafazakâr Demokrasi' isimli kitapla ortaya konuldu. Bu kavram ancak sözkonusu kitap yayımlandıktan sonra akademik ve siyasal düzeyde tartışılabilir bir muhteva kazandı.*

Bu kitap daha sonra üzerinde yeniden çalışılarak, "Ak Parti ve Muhafazakar Demokrasi" ismiyle 2004 yılında yeniden yayınlandı. Birinci kitabın sunuşunda belirtildiğine göre, AKP Genel Başkanı Erdoğan'ın diğer siyasi danışmanı ve milletvekili Ömer Çelik ile gazeteci Taha Akyol da sözkonusu çalışmaya katkıda bulunmuş.

Erdoğan'ın da "önsöz" yazdığı bu kitabın yayınlanma amacını, AKP'yi bir çizgi olarak Milli Görüş geleneğinden ayırmak diye özetleyebiliriz. Dolayısıyla, AKP'nin bu kitapla kendisine teorik bir temel ve ideolojik bir arka plan hazırlamak gibi iddialı bir çaba içine girdiği de söylenebilir. Çünkü AKP, sadece bu kitabı yayınlamakla kalmadı ve 2003 sonunda düzenlediği "Uluslararası Muhafazakârlık ve Demokrasi Sempozyumu" ile Batılı bazı sağcı ve muhafazakâr akademisyenlerin de katkısını alarak bu yöndeki çalışmalarını sürdürdü.

*Bkz. Dr. Yalçın Akdoğan, Muhafazakar Demokrasi, AKP Yayınları, 2003 Ankara

Bu kitapla kendisini "muhafazakâr demokrat" bir parti olarak değerlendiren AKP, bu kavramsallaştırmayı teorik ve tarihsel bir temele oturtmaya çalışıyordu. Gelgelelim, tarihsel referanslarıyla birlikte ele alındığında, AKP'nin geleneksel muhafazakârlıktan önemli farklılıklar taşıdığı da ortaya çıkıyordu. Duyulan bu sıkıntı nedeniyle olsa gerek, AKP liderliği sadece "muhafazakâr" değil, aynı zamanda "demokrat" bir hareket/parti olduklarını özellikle vurgulama ihtiyacı duyuyordu. Bu yanıyla, salt geleneksel islamcı çizgiden değil, aynı zamanda "milliyetçi muhafazakâr" söylemden de kendilerini ayırmaya çalışıyorlardı.

Ancak bütün tersine iddialara karşın AKP'nin kimliğinde kullandığı, "muhafazakarlık" tanımı ve "muhafazakar" sıfatının, islamcılığa çok yakın bir alanda tarif edildiğini saptamak gerekiyor.

Dr. Yalçın Akdoğan AKP'nin siyasal ve felsefi kimliğine ilişkin tartışma ve tereddütleri şöyle değerlendiriyor:

"Adalet ve Kalkınma Partisi'nin farklılığı üzerinde duranlar genel olarak farklı siyasal görüşlerden gelen kişilere bakarak değil, Recep Tayyip Erdoğan başta olmak üzere, Milli Görüş geleneğinden gelen aktörlerin siyasal anlayışlarındaki değişime bakarak değerlendirme yapıyorlar. Bu noktada değişimin aktörleri değil, niteliği ön plana çıkıyor.

"Buna karşılık, AK Parti yönetiminin, siyasi geçmişi sebebiyle 'islamcılıkla bağını kesemeyeceğini ileri sürenler de vardır. Bu tür yorumlar AK Partili siyasal aktörlerin bugünkü tavır ve söylemleri yerine geçmişlerine bakılarak yapılmaktadır. Muhafazakar bir parti olarak AK Parti'nin dini değerleri arka plana attığı değil, bu değerleri de içeren bir şekilde toplumsallığa önem vererek bir siyaset tarzı geliştirdiği söylenebilir."*

Batı'dan farklı olarak Türkiye'de Soğuk Savaş döneminin 1990-91 yıllarında değil, 28 Şubat 1997 sonrasında (Türk usulü yöntemle ve sınırlı ölçüde) bitirildiği söylenebilir.

*Dr. Yalçın Akdoğan, AK Parti ve Muhafazakar Demokrasi, Alfa Yayınları, Temmuz 2004 İstanbul, S. 105-106

Bu tarih aynı zamanda, sola ve komünizme karşı mücadelede, sistem tarafından İslam'a biçilen role de son verme girişimi demekti. Dolayısıyla 28 Şubat sürecinden sonra oluşan yeni koşullar ve islamcı harekette yaşanan ayrışma nedeniyle, bu hareketin ılımlısı ve radikaliyle kendisini yeniden tanımlaması kaçınılmazdı. Durum dünyada da çok farklı değildi. Bu bakımdan, AKP Genel Başkanı Erdoğan'ın, "İyi ki 28 Şubat'ı yaşamışız, iyi ki Fazilet Partisi'nden ayrıldık" demesi önemlidir.

"Adalet ve kalkınma Partisi'nin kendisini 'muhafazakar demokrat' bir kimlikle tanımlaması ve Milli Görüş çizgisinin devamı olmadığını iddia etmesi yaşanan değişimin belli bir iradeyle ortaya konması anlamını taşıyor. Partinin kurucu kadrosu önemli oranda Milli Görüş hareketi içinde siyasette bulunmuş kişilerden oluşuyor. Bu kadronun mevcut siyasi hareketten rahatsızlık duyması Refah ve Fazilet partileri içindeki dönüşüm süreciyle başlatılabilir. (...) AK Parti, 28 Şubat'ın da etkisiyle Türkiye'deki 'Siyasal İslam'ın evriminde önemli bir kırılmayı oluşturuyor."*

Başlangıçtaki muğlak politikalar ve kendilerini tanımlamakta çektikleri zorluk, AKP liderliğindeki yeni kimlik arayışının dışavurumundan başka bir şey değildi. Yeni kurulan siyasal kimlikte hem bir kopuşa işaret edilmek hem de bir süreklilik duygusu yaratılmak isteniyordu.

Akdoğan, siyasal İslam'ın bittiği yönündeki değerlendirmelerin gerçeği yansıtmadığını da belirterek, "Birçok ülkede devleti önceleyen ve siyaset marifetiyle toplumu Müslümanlaştırmayı amaçlayan hareketler yerine sosyal dönüşüm ve eğitim çalışmalarını esas alan hareketlerin faaliyetlerini artırması, kimi Batılı yazarlarca bu şekilde yorumlanmıştır" diyor. Yeni Şafak gazetesi yazarı Nazif Gündoğan'a referansla (20 Ağustos 2003) şöyle devam ediyor Akdoğan; "Biten siyasal islamcılık değil, İslam dünyasındaki baskıcı anlayışlardır."**

İslam dünyasındaki baskıcı anlayışların bittiği yönündeki

*Dr. Yalçın Akdoğan, a.g.e., S.103-104

**Dr. Yalçın Akdoğan, a.g.e, S. 109

tezine herhangi bir somut kanıt sunmayan Akdoğan, ideolojik ve felsefi referanslar da göstermiyor. Yalçın Akdoğan; genel olarak siyasal İslam ile AKP arasındaki ideolojik ilişkiyi ise şöyle açıklıyor:

“Bu yüzden siyasal İslam tasavvurunun başarısızlığından çok, belli yöntemlerde ısrarcı olan hareketlerin toplumsal desteği kaybetmesinden bahsetmek daha doğru olacaktır. İslam-siyaset ilişkisinin farklı ülkelerde farklı şekillerde yapılandırılması, bugün için hem bir yöntem tartışmasını hem de bu ilişkinin mahiyetini sorgulanır hale getirmiştir. AK Parti’nin yapmaya çalıştığına ise Türkiye reel politığıne uygun bir formatta bu ilişkiyi tesis etmek olduğu iddia edilebilir.”*

Yalçın Akdoğan’ın da açıkça belirttiği gibi sözkonusu olan AKP’nin siyasal İslam ile bağıını koparmasından çok, onu yeniden yorumlayarak farklı bir zeminde ve yeni bir anlayışla örgütlemektir. Türkiye’nin yeni muhafazakarlığı olarak değerlendirilebilecek ‘muhafazakar demokratlık’ işte bu yorumun adıdır. İlmli islamcılık ise bu akımın tanımı olarak değerlendirilebilir.

2. 3- AKP, Neo-Con hareket ve yeni gericilik

Muhafazakâr demokratlık; AKP sözcüleri tarafından din-siyaset ilişkisinin yeniden tanımlanması zemininde ele alınmıyor. Din-siyaset ilişkisi, din merkezli talepler bağlamında değerlendiriliyor. Dini ifade ve örgütlenme özgürlüğünün savunulması siyasal öncelikler arasında yer alıyor. Bu anlayış, esas olarak aydınlanma ve modernitenin kazanımlarına, insan aklının özgürleşmesi ve bilimin yol göstericiliğine karşı olmak gibi, esasa ilişkin konularda geleneksel islamcı tavrın tarihsel ve kategorik olarak yeniden üretilmesinden başka bir anlama gelmiyor.

Çünkü, muhafazakâr demokratların (AKP’nin) demokrasi ve hukuk devleti anlayışları, ilimli da olsa islami hükümlerle

*Dr. Yalçın Akdoğan, a.g.e., S. 109-110

uyumlu bir anayasal düzenden başka bir şey değil. Bu model, ABD'nin "Büyük Ortadoğu"yu düzenlemek ve Washington'un küresel egemenlik siyasetine dünyanın kalbi olan bu bölgeden (Merkezi Avrasya) yerel rıza/onay üretmek amacıyla geliştirdiği "ılımlı İslam" projesiyle hemen hemen aynı şeydir. İşte bu zemin, bizim "muhafazakâr demokratlar" ile Amerikan yeni muhafazakârlığının buluşma alanıdır.

AKP yöneticileri bireysel referanslarının islam olduğunu, ancak siyasi referanslarının demokrasi olduğunu vurguluyorlar. Dini, "Kemalist gelenek gibi mabetlere ve vicdanlara hapsetmeyi" değil, bireysel ve toplumsal alanda yeniden kurmayı hedefliyorlar. Bu anlayışa göre din, siyasal bir olgu değil, toplumsal bir olgudur.

Bu yaklaşım tam anlamıyla bir laf oyunu, kamusal hayatı dinselleştirmek için yapılan ucuz bir demogojidir.

Diğer taraftan, muhafazakar demokratlara (ya da aynı anlama gelmek üzere ılımlı İslamcılara) göre din tek başına toplumu yönetmeye de yetmez. Çünkü, dinlerin ekonomik bir programı ve öngörüsü yoktur.

Dolayısıyla bu yaklaşımdan hareket eden muhafazakar demokrat AKP'ye göre, Müslüman toplumlar liberal ekonomi esaslarına göre de yönetilebilir. Böylece, ılımlı islamcı AKP yeni liberalizmin kapısından içeri girmiş olur. Hem de islami referanslarla... Bu kapı, Amerikan Neo-Con (yeni muhafazakar) hareketin geçtiği kapıyla aynıdır. Aynı gerekçelerle liberal ekonomik politikalar yeni bir yorumla savunulur. Fark sadece kapının boyutlarındadır; birisi daha küçük, diğeri ise daha büyüktür.

Geleneksel Avrupa muhafazakarlığını "eski muhafazakarlık" diye tanımlayan Akdoğan, günümüzde bu anlayışın mülkiyet ve hiyerarşiyi metalaşmaya, ticaretin ilerlemesine ve demokrasiye direnme aracı haline geldiğini ileri sürüyor. Akdoğan, eski muhafazakarlığın aksine yeni muhafazakarlığın ise serbest piyasa ekonomisi ve parlamenter sistemle daha uyumlu olduğunu belirtiyor. Yine hiçbir kanıt sunmadan sadece iddia ediyor.

“Yeni muhafazakarlık liberalizme çok yakın durur ve artık karşı konumlanmadan bahsetmek daha zordur. Yeni muhafazakarlığın dönüşüm sürecinde yeni liberalizmle çok geçişken bir ilişkide olduğu görülür. Hatta Peter Viereck, liberalizm ve muhafazakarlık arasındaki ilişkiyi ‘Amerikan Muhafazakarlığı’ olarak tanımlar.”*

Metnin bütünlüğü ve çizilen çerçeve itibarıyla AKP’yi ‘yeni muhafazakar’ çizgide bir siyasal hareket olarak tanımlayan Akdoğan, serbest piyasa ekonomisi anlayışını da bu çizginin tamamlayıcı unsuru olarak görüyor. Akdoğan şöyle devam ediyor:

“Yeni muhafazakarlık, serbest pazarı ve ekonomik ilişkilerde özgürlük alanının genişletilmesini savunurken, sosyal hayatta ise otoritenin restore edilmesini tavsiye etmiştir. Ancak, bu restorasyon sosyal alanın kamu yönetimi lehine daraltılması olmamalıdır. Devletin kimi kesimlere yönelik korumacı yaklaşımının ve sosyalleştirme misyonunun, sosyal hayatın doğal akışına ve sivil toplum kuruluşlarının özgürlük atmosferine zarar vermemesi gerekir.”**

Serbest piyasa ekonomisini temel alan liberalizm ile yeni muhafazakarlığı buluşturan siyaset teorisyeninin Irving Kristol olduğunu da hatırlatan Akdoğan, çarpıcı bir alıntı yapıyor. Amerikan Neo-Con hareketinin kurucu fikir babalarından biri olan Kristol’ün, 1965 yılında çıkarmaya başladığı ‘The Public Interest’ dergisinde şunları yazdığını görüyoruz:

“Refah devletine destek, fakat bürokratik zorlama paternalizme muhalefet, serbest piyasa ekonomisine uymak; karşı kültüre ve onun düzene karşıt görüşlerine karşı geleneksel değerlere ve dine destek; herkes her şeyden eşit pay almalı diyen eşitlikçiliğe muhalefet ve güçlü anti-komünist dış siyasete destek.”***

İşte Yalçın Akdoğan AKP’yi de içinde konumlandığı

*Dr. Yalçın Akdoğan, a.g.e., S. 43

**Dr. Yalçın Akdoğan, a.g.e., S. 41

***Akt. Dr. Yalçın Akdoğan, a.g.e, S. 42

yeni muhafazakarlığı Irving Kristol'den alıntıyla böyle tanımlıyor. Daha doğrusu, bir program özeti gibi olan bu tanımlamaya hiç itiraz etmiyor. Şimdi karşımıza şöyle bir tablo çıkıyor; ekonomide sınırsız bir serbest piyasacılık, siyasal alanda otoriter bir yapılanma, sosyal yaşamda geleneklere yaslanmak ve dinselleşme, ideolojik olarak her türlü eşitlikçiliğe karşı muhalefet ve anti-komünizm...

Bu tanımlama açıkça gerici-faşizan bir siyaset felsefesine işaret etmektedir. İnsanı, onun aklını bir kez daha teslim almayı hedefleyen yeni gericiliktir.

Muhafazakâr ve islami düşünceye göre; insan doğası itibariyle gerek bedensel gerekse zihinsel ve duygusal anlamda kusurlu bir varlıktır. İnsan zihni, içinde bulunduğu dünyayı, özellikle de onun "beşeri yönünü" hakkıyla kavramaktan acizdir. Dolayısıyla "beşeri bilgi"ye laboratuvar ortamında ulaşamaz.

Bu anlayış, her tür dincilikten klasik muhafazakârlığa, klasik muhafazakarlıktan yeni muhafazakârlığa kadar uzanan bir "felsefi" alanın ortak eksenini oluşturur. Amerikan yeni muhafazakârlığının fikir babalarından siyaset felsefecisi Prof. Leo Strauss (1899-1973) bu anlayışı kuramının temeline oturtur.

Bu çizgiye göre, toplumu yönetme elit tabakanın görevidir. Siyaseti ancak iyi yetişmiş bu elit grup yapmalıdır. Sıradan insanları bu işin, yani siyasetin içine sokmanın bir anlamı yoktur, zarar verir ve işleri zorlaştırırlar. Tarihsel ve felsefi referansı Platon'a kadar uzanan bu modern faşizan yaklaşım tipik bir Leo Straussçuluktur.*

Benzer gerekçelerle sınırlı siyasetten yana olan Dr. Yalçın Akdoğan, AKP'nin toplum-siyaset ilişkilerine bakışını anlatırken bunun nedenlerini de sıralıyor. Ancak, çelişkilerle dolu 'Muhafazakâr Demokrasi' kitabında, bir yandan AKP'nin "sınırlı siyasetten" yana olduğu belirtilirken, diğer yandan da "toplum mühendisliğine" karşı olduğu vurgulanıyor.

*Bkz. Leo Strauss, Politika Felsefesi Nedir?, Paradigma Yay., Çev: Solmaz Z. Hünler, Haziran 2000 İstanbul

Ayrıca tam burada “milli irade” ve “milletin değerleri” gibi çok sık kullanılan kavramların ise bir istismar söylemi olduğu ortaya çıkıyor.

Antr parantez belirtmeliyim ki, "toplum mühendisliği" kısaca siyasetin kendisi olarak tanımlanabilir. Buna karşı olmak gerçekte siyasete karşı olmaktır. Çünkü, kapsayıcı bir toplum modelinden ya da gelecek tasavvurundan hareketle "program" oluşturan bir siyasal partinin, derneğin, sendikaların vb. örgütlenmenin bulunduğu her yerde 'toplum mühendisliği' de var demektir. İnsan aklına, planlamaya, dünyanın ve toplumların geleceklerine ilişkin her türden projeye karşı çıkan piyasacı liberallerin sürekli tekrarlayarak genel kabulde dönüştürmeye çalıştıkları bir safsatadır. Akıl ve planlama görülen her yerde “tepeden inmecilik” ve “totaliterlik” arama cehaletinden başka bir şey değildir.

Yukarıda da işaret edildiği gibi, AKP'nin "muhafazakâr demokrasi" kavramıyla ifade ettiği ideolojik-politik çizgisi, Avrupalı muhafazakâr partilerden çok, ABD'deki yeni muhafazakâr (neo-conservative) hareketle paralellik taşımaktadır. Bu değerlendirmeyi biraz daha derinleştirirsek şunları söyleyebiliriz; AKP çizgisi, ağırlık merkezini islamcılığın oluşturduğu, Amerikan yeni muhafazakârlığına yakın bin siyasal harekettir. AKP'nin kurduğu ilişkiler, izlediği ekonomik ve toplumsal siyaset, küresel çatışmalardaki konumlanışı bize bu konuda yeterince kanıt sunmaktadır.

Yalçın Akdoğan, AKP yayını olarak çıkan birinci “Muhafazakar Demokrasi” kitabında dünyadaki muhafazakarlık türlerine değinirken, AKP'nin siyaset felsefesi ve ideolojik çizgisinin Avrupa muhafazakarlığından çok Amerikan muhafazakarlığına yakın olduğunu açıkça belirtiyor. Akdoğan, Amerikan yani muhafazakarlığı ile neo-liberalizm arasındaki birbirini tamamlayıcı ilişkiye de özel bir vurgu yapıyor.

“Amerikan muhafazakarlık geleneği liberaldir, bunun sonucu olarak muhafazakar adını alan bu geleneğe sadık kişiler, gerçekte liberal kişilerdir. Burke ve Maistre’in yaptıkları gibi, modern toplumun kurucu ilkelerini reddetmek şöyle dursun,

Amerikan muhafazakarları anayasal demokrasiye ve piyasa ekonomisine bağlılıklarını ifade ederler. M. Irving Kristol'e göre Amerikan Muhafazakarlığı, muhafazakar liberalizmdir." *

AKP lideri Recep Tayyip Erdoğan da, partisinin programatik bakımdan ideolojik-felsefi arka planını kurmaya çalışan bu kitaba yazdığı önsözde şunları söylüyor:

"Adalet ve Kalkınma Partisi kendi düşünce geleneğinden hareketle, yerli ve köklü değerler sistemimizi, evrensel standarttaki muhafazakar siyaset çizgisiyle yeniden üretmek amacındadır. Muhafazakar Demokrat çizginin muhafazakarlığın genlerine ve tarihi kodlarına uygun şekilde, ama siyaset yaptığımız coğrafyanın toplumsal ve kültürel geleneklerine yaslanarak, Türk siyasetine yeni bir soluk getirecektir."**

Bu yaklaşım, bir tercümeyle bile yer bırakmayacak açıklıkla şu anlama gelmektedir; AKP liderliği, kendi politik çizgisini "evrensel" bir bağlama oturtmaya ve "kültürel gelenek" diye kodladığı yerel ideolojiyle (dinle) uyumlu hale getirmeye çalışan bir anlayışa sahiptir. Emperyalizmin yeni yönelimlerine ve küresel mali sermayenin dönemsel ihtiyaçlarına uygun olarak –ki AKP iktidar kudretinin önemli bölümünü bu çevrelerden alıyor- yeni liberal ekonomik politikaların kararlı bir savunucusudur. Bu özellikleriyle AKP, yukarıda da vurgulandığı gibi geleneksel Avrupa muhafazakarlığından çok, Amerikan yeni muhafazakarlığına yakın bir siyasal harekettir.

AKP'nin Türk siyasetine yeni bir soluk getirip getirmediğine gelince; bu iddia da çok tartışmalıdır. Çünkü, "bin yıllık" muhafazakar ideolojiyi yine "bin yıllık" liberalizmle harmanlayınca "yeni bir siyasal çizgi" sahibi olunmuyor. Ortaya sadece 'yeni gericilik' çıkıyor. Çünkü, kendi rezervlerini tüketen ve tarihsel ömrünü dolduran kapitalizmden başka bir "yenilik" beklememiz pek mümkün görünmüyor.

*Dr. Yalçın Akdoğan, Muhafazakar Demokrasi, AK Parti Yayınları, 2003 Ankara, S. 19

**Recep Tayyip Erdoğan, Önsöz / Dr. Yalçın Akdoğan, a.g.e, S. 6

Kapitalizm bir yandan insan aklını Ortaçağa iade etmeye çalışırken, diğer yandan da rekabetçi doğası gereği teknolojiyi sürekli olarak geliştiriyor. Bu ekonomik ve tarihsel durumun yarattığı gerilim ise yıkıcı bir devrimci enerji biriktiriyor.

3. BÖLÜM

‘AKINCILAR PARTİSİ’NİN SINIFSAK KARAKTERİ

3. 1- İstanbul ve taşra burjuvazisinin uzlaşması!

Şimdi biraz daha geriye giderek, AKP'yi ortaya çıkaran siyasal koşullara, tuhaf bir kavramsallaştırmayla ifade edilen "Milli Görüş" hareketi içindeki gelişmelere ve bu partinin tartışma yaratan ismine farklı bir boyuttan tekrar bakalım.

Soğuk Savaş döneminin ürünü ve bakiyesi olarak da değerlendirilebilecek siyasal İslam'ın gücü 28 Şubat sürecinde bir ölçüde kırılmış, fakat tatmin edici düzeyde bir tasfiye gerçekleşmemişti. Bilindiği gibi RP, 1995 seçimlerinde yaklaşık olarak yüzde 22 oranında oy alarak birinci parti olmuştu. Bu parti 28 Şubat sürecinde kapatılınca yerine kurulan FP ise, belli ölçüde gerilese de, 1999 seçimlerinde yüzde 15 düzeyindeki bir gücü korumuştı. Bu yüzde 15'lik oran Türkiye'deki islamcı hareketin kitle tabanının düzeyini de yaklaşık olarak veriyordu.

Yukarıda da işaret ettiğim gibi, AKP'yi, 28 Şubat sürecinin "çocuğu" diye nitelendirmek yanlış olmayacaktır. Anımsanacağı gibi büyük medya, 28 Şubat 1997 süreci boyunca, Refah Partisi (RP) ve onun devamı olan Fazilet Partisi (FP) içinden "yenilikçi" bir kanat çıkarmak için hayli uğraşmıştı. Geleneksel islami hareketi tam olarak etkisizleştirmek için, "Milli Görüş" hareketinin iç dinamiklerine dayanan bir tasfiye ya da bölünme senaryosunu devreye sokmak kaçınılmazdı. Böyle bir dinamimin varlığı da görülüyordu.

İşte 28 Şubat sürecinden "ders çıkardığı" söylenen, "devletle ve cumhuriyetin temel kurumlarıyla kavga etmeyecek" bir kadro arayışı, 1998'den itibaren hızlanacaktı.

Yeni isimler hazırды; Recep Tayyip Erdoğan, Abdullah Gül, Abdülatif Şener, Cüneyd Zapsu, Ömer Çelik, Dengir Mir Fırat ve Bülent Arınç... Bu ekip, koşullardaki değişime direnen ve "ak saçlılar" diye bilinen eski yönetici ekibe, komünist partilerin sıkı örgütsel yapısına gönderme yapmak için kimi islamcı yazarlarca yanlış kullanılan ifadeyle belirtirsek eğer, "politbüro"ya karşı örtük bir muhalefet yürütüyordu. Bu isimlerden sadece Bülent Arınç eski ekibe yakındı.

Bu ekip -ki 'Yeni Oluşumcular' ya da 'Yenilikçi Kanat' olarak tanımlanıyorlardı- 2000 yılının başından itibaren öyle büyük bir medya desteğini arkasına aldı ki, ortada Necmettin Erbakan ve arkadaşlarını destekleyen biri yerel olmak üzere sadece iki gazete kaldı. Bunlardan biri Milli Gazete, diğeri de Elazığ'da yayınlanan El Aziz isimli gazeteydi. Daha önce partinin denetiminde olan Kanal 7 gibi televizyonlar ile Yeni Şafak gibi gazeteler ise bir gecede Yeni Oluşumcular'ın denetimine girmişti.

Yeni Oluşumcular, şansını önce FP içinde denedi. Partinin 2000'de yapılan kongresinde Recai Kutan "gelenekçiler"in, Abdullah Gül ise "yenilikçiler"in adayydı. Ancak, bu yarışı "yenilikçiler" küçük bir farkla kaybedecekti.

Diğer taraftan "yenilikçiler"in kongreyi kaybetmesi bir yenilgi anlamına gelmiyordu. Tam tersine, Necmettin Erbakan'ın neredeyse davaya ihanetle suçladığı ve bütün gücüyle yüklendiği muhalif kadroların büyük bir güç olarak ortaya çıkmasını, yenilgiden çok bir zafer olarak yorumlamak daha doğru olacaktı.

Kongreyi Erbakancıların alması üzerine bir süre sessiz kalan "yenilikçiler" için tarihi fırsatı RP'den sonra FP'nin de kapatılması sundu. Daha önce Anavatan Partisinden (ANAP) kopan muhafazakâr ekiple birleşen ve medya tekellerinin desteğini alan "yenilikçiler", Erbakan ekibinden daha hızlı davrandılar ve AKP'yi kurdular. Erbakancıların Saadet Partisi (SP) ise AKP'den sonra kuruldu.

Meclis'teki FP'li milletvekillerinin yarısından fazlası yeni partiye geçti. Her şey yolunda gidiyordu. Ancak, Recep Tayyip Erdoğan'ın, henüz yeterince "terbiye" olmadığına, örneğin eski "radikal" görüşlerinden pek de uzaklaşmadığına ilişkin kuşklar devam ediyordu.

Üstelik Erdoğan'ın İstanbul Belediye Başkanlığı sırasında adının karıştığı yolsuzluklar, islamcı siyasetin finansmanı için aktarılan kayıtdışı paralar ve diğer kaynaklar da sorun yaratmaya devam ediyordu.

Ancak, kamuoyu yoklamalarında AKP'nin yüzde 30'un üzerinde bir toplumsal desteğe sahip olduğunun anlaşılmasıyla bu partiye verilen destek konusunda kimi tereddütler oluşuyor, destek konusunda "aşırıya kaçıldığı" görüşü öne çıkıyordu. Her şey iyi güzeldi ama, bu kadar büyük ve hükmedici bir güç hem beklenmiyor hem de istenmiyordu.

Elinizdeki kitabın birinci bölümünde ayrıntılı şekilde irdelendiği gibi; uluslararası mali sermayenin sözcülüğünü yapan Kemal Derviş'in siyasal provakasyonu ile başlayan; Mesut Yılmaz, Hüsamettin Özkan ve bazı DSP'li bakanların içinde yer aldığı parlamenter darbe sonucu Türkiye'de bir kaos ortamı yaşanmaya başladı. DSP parçalanmış, yeni bir parti kurulmuştu. ABD bu girişime büyük destek verdi, CNN International, sosyal demokratların prestijli ismi, dönemin Dışişleri Bakanı İsmail Cem'in istifa konuşmasını bütün dünyada canlı yayınladı. Tekelci Türk medyası da aynı tavrı izledi..

Sonuçta, ABD'nin Irak'ın işgali konusundaki destek taleplerine karşı direnen Bülent Ecevit ve liderliğindeki koalisyon hükümeti, bu girişim karşısında daha fazla direnemedi ve bu operasyon, beklenmedik bir anda Türkiye'yi erken seçimin kapısına getirip bıraktı.

Bu karar, Bülent Ecevit'in söylediği gibi, geleneksel siyaset sınıfının "toplu intihar" girişiminden başka şey değildi. Çünkü, Şubat 2001 ekonomik krizinin yıkıcı etkileri halen devam ediyor, alınan önlemlerin sonuç vermesi için en az iki yıl daha gerekiyordu. Ecevit hükümeti ise henüz üçüncü yılındaydı.

Erken seçime gidileceği kesinleştikten sonra AKP'ye yönelik kuşkular ve itirazlar da artmaya başladı. İstanbul burjuvazisi ve onun sözcülüğünü yapan kimi medya kuruluşları bir ara Cumhuriyet Halk Partisi'ne (CHP) yatırım yapmaya yöneldi. Ancak bu durum uzun sürmedi.

Çünkü AKP yarışı açık ara önde götürüyordu. Ekonomik krizin yıkıma uğrattığı toplum kesimleri, alt sınıflar, az eğitimliler, yoksullar, kendisini dışlanmış hissedenler, tekelci sermayenin tahakkümü altındaki küçük ve orta boy işletme sahipleri AKP'ye yöneliyordu. Daha da önemlisi, servetten ve merkezi iktidardan daha fazla pay isteyen ve "orta ölçekli" olmanın sınırlarını hayli aşmış Anadolu (veya taşra) sermayesi de tercihini Recep Tayyip Erdoğan'dan yana yapmıştı.

AKP, ılımlı islami söylemi, devletle çatışma yerine uzlaşma siyaseti izlemesi, Türkiye elitine güven verme ve kendisini bu alanda kanıtlama çabalarıyla bu tercihin yapılmasını kolaylaştırıyordu. Öyle ki, seçim kampanyası sırasında AKP'nin belki de söylediği tek şey; "Biz de diğer partiler gibi Türkiye'yi yönetebiliriz" oldu. Evet, tıpkı "diğer partiler" gibi.

Bu yükselişin durdurulamayacağını gören batıcı büyük sermaye, bir uzlaşma ve "koalisyon" yolu aramaya başladı. İstanbul burjuvazisi, iktidarı, görece büyüyen taşra sermayesi ile paylaşmaya razı olmuştu. Elbette bu eğilim bir tercihten çok, zorunluluğa işaret ediyordu. Nitekim seçim sonuçları bütün öngörülerini doğruladı.

Bekleneceği gibi tekelci medyanın tavrı yine birden bire değişecekti. Çok satışlı gazete ve yüksek reytingli televizyonlara göre bu bir "Anadolu ihtilali" idi. Ülkenin siyasi istikrar ve güçlü hükümet ihtiyacı nihayet karşılanmıştı! Toplumsal barış artık sağlanacaktı! Türkiye AB'ye daha kolay girecekti, vs.

3. 2- Yine 'çevrenin merkeze isyan' klişesi mi?

AKP'nin çıkışı, burjuva karakterli olsa da toplumsal ve iktisadi çevrenin/taşranın siyasal merkezi kuşatması ve yeni

bir "isyanı" gibi de okunabilirdi. Nitekim, Amerikan sosyolojisinin tarihin akışında sınıf mücadelelerinin belirleyici etkisini gözden saklayan bu teorisi, 1950 seçimlerine yönelik değerlendirmelerden sonra yeniden gündeme getirildi.

Çünkü bütün olup bitenler, farklı bir zeminde ve tarihsel koşullarda gerçekleşse de, 1950'lerde yaşanan politik alt-üst oluşla bazı benzerliklere sahipti. Bu benzerliklerden biri de 1950'de Celal Bayar-Adnan Menderes liderliğindeki Demokrat Parti (DP) iktidarına yol açan ilk "isyan" gibi, ikincisi de daha başından itibaren uzlaşma eğilimi gösteriyordu. Dengeler son derece hassastı.

AKP'nin iktidara geliş sürecini ve sınıfsal temelini Weber-yen (Max Weber) bir yaklaşımla açıklamaya çalışan kimi akademisyenler, yakaladıkları sosyolojik-siyasal olguyu bütün bir tarihsel akışı açıklamak için bir "ortak değişken" olarak kullanmaya kalkışınca, "yakalanan doğru" da anlamını yitirmeye başlıyor. Oysa Marksien (Karl Marx) bir bakışla bütün süreci bilimsel olarak açıklamak mümkün.

Doktorasını Türkiye'de (Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi) yapan Yunanistanlı akademisyen Christos Teazis AKP'yi iktidara taşıyan sınıfsal dinamikleri değerlendirirken şunları söylüyor:

"Batı toplumlarının temel özelliği, daha önce belirtildiği gibi, sınıflı bir toplum olması ve dolayısıyla dönüşümlerini iç dinamiklere dayanarak gerçekleştirilebilmesidir. Doğulu toplumda ise, dönüşümler dış dinamiklerine göre gerçekleştirilebilir. Bu temel varsayımdan hareket ederek, Marx ve Weber'in (...) teorilerini sentezleyip şu sonuca varabiliriz: Türkiye giderek bir batı toplumu olma eğilimindedir. Marx'ın teorisine göre ekonomik güç hangi sınıfın elindeyse siyasi güç de o sınıfın eline geçecektir. (...)

"Bunu Anadolu sermayesinin gelişim sürecinden çok net anlayabiliriz. Özellikle 90'lı yıllarda Anadolu sermayesinin güçlenmesinin ardından Adalet Ve Kalkınma Partisi siyasi iktidara taşınabildi.

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin üzerinde oturduğu ekonomik sınıf/güç Anadolu sermayesinin oluşturduğu yeni yükselen orta sınıflardır.”*

Bu analiz gerçeğin önemli bir boyutunu yakalasa da fotoğrafın bütününe görmek bakımından yetersizdir. Çünkü, AKP iktidardan ve servetten daha çok pay isteyen muhafazakar-islamcı taşra sermayesini siyasal düzlemde temsil etmekle birlikte, bu analizin iki hatalı çıkış noktası vardır. Dolayısıyla ulaştığı sonuçlar da sakatlanmaktadır.

Birinci hata şudur; sözkonusu taşra sermayesini “orta sınıf” diye homojen bir toplumsal kategori olarak değerlendirmektedir. Oysa, bu kesimin önemli bir bölümü, gerçekleştirilen servet transferleri ile artık orta ölçekli sermaye sınıfı olmanın sınırlarını aşmıştır.

İkinci hata ise; AKP'yi sadece taşra burjuvazisinin partisi olarak değerlendirmektir. Gerçekte AKP, izlediği neo-liberal ekonomik politikalarla (sınırsız serbest piyasacılık) gerek işbirlikçi tekелci sermaye kesimlerinin gerekse küresel mali sermayenin ihtiyaçlarını karşılayan bir çizgi izlemektedir. Ayrıca dünyada genel olarak yükselen yeni gericilik ve kendi devrimine (aydınlanma) ihanet etme tutumu, Türkiye burjuvazisini de (büyük sermaye çevrelerini) içine alarak genişlemektedir. Dolayısıyla, batıcı büyük sermaye kesimlerinde de muhafazakarlaşma eğilimleri güçlenmektedir. AKP bu eğilimi de temsil etmektedir.

Max Weber'e göre her ekonomik düzenin ve örgütlenmenin işleyişi sağlayacak, anlamlı kılacak ve rasyonalize edecek bir ideolojiye ihtiyacı vardır. Bu bağlamda Protestanlık, kapitalizmin gelişmesinde ve girişimci orta sınıfların sermaye biriktirme süreçlerinde Hristiyan dünyada önemli ve pozitif bir rol oynamıştır.**

İşte Weberyen bakışa sahip siyaset bilimciler, politika-cılar ve kimi liberal aydınlar da Türkiye'de AKP ve Gülen

*Christos Teazis, İkincilerin Cumhuriyeti / Adalet ve Kalkınma Partisi, Mızrak Yayınları, 2. Baskı, Ocak 2011 İstanbul, S. 123-124

**Bkz. Max Weber, Protestan Ahlakı ve Kapitalizmin Ruhu, Çev. Gülistan Solmaz, Alter Yayıncılık, 2009 İstanbul

Cemaati'nin Batı'da Protestanlığın ve Protestanların gördüğü işlevi yerine getirebilecek bir hareket olduğunu iddia etmektedirler.

Bu bakışın en temel zaafı, İslamiyet'in özel mülkiyete dayalı kapitalizmle, onun kar yasasıyla ve ticaret düzeniyle çelişen bir din olmadığını unutmaktır. Çünkü, pekala Körfez Emirlikleri, Suudi Arabistan ve görece daha "ılımlı" örnekler olan Malezya ve Endonezya'da olduğu gibi, İslam ve islamcılık iktisadi düzlemde kapitalizmle son derece uyumlu bir beraberlik sürdürebilir. Müslüman toplumların Ortaçağ artığı rejimler ya da ikinci sınıf diktatörlüklerle (cumhuriyetlerle) yönetilmelerinin bu bakımdan bir önemi yoktur.

3. 3- Ak-Genç'ten Ak-Parti'ye!

Kurulduğu günden itibaren Adalet ve Kalkınma Partisi'nin, "Ak Parti" şeklindeki kısaltılmış ismine yönelik bir itiraz var. Bu itiraz hâlâ devam ediyor. Diğer siyasi partiler ve islamcı basının dışındaki gazetelerin büyük bölümü, partinin isminin "Ak Parti" diye kısaltılması istemine fiilen uymuyorlar. "Ak Parti" yerine "AKP" kısaltmasını kullanmayı (daha doğru bir tutum olarak) tercih ediyorlar.

Bu itiraz, esas olarak "Ak" sıfatına ve bu sözcüğün ima ettiği temizlik, dürüstlük, masumluk ve kirlenmemişlik gibi diğer sıfatlara yöneliyor. Bu isimle, diğer partilerin "kirli" olduğunun kastedildiği ve dolayısıyla "haksız rekabete" yol açtığı ileri sürülüyor. Bu nedenle partinin ismi ısrarla AKP diye kısaltılıyor. Bu kısaltma elbette daha doğru ve bunun bir yazım ve telaffuz kolaylığı sağladığı da açık diğer taraftan "Ak Parti" kısaltmasının anlamı sanılanın aksine bambaşka. Bu kısaltmanın arkasında hem bir gelenek hem de bir tarih var. 1970'li yıllar boyunca oldukça silik bir profil veren, Türk sa-ğında ülkücü hareketin ağırlığı ve etkisi altında ezilen islamcı gençlik hareketi, önceleri (sonradan ele geçirdikleri) Milli Türk Talebe Birliği (MTTB) içinde örgütlenmişti.

MTTB, bir ara solcu ve Kemalist gençlerin de içinde çalış-

ma yaptığı bir kuruluş olmasına karşın, 1960'lı yılların sonlarından itibaren esas olarak sağcı, muhafazakâr ve islamcı gençlerin ve çevrelerin denetiminde olmuştur. Türk sağının kadro kaynaklarından biri olan bu örgütün tarihi 1950'li yıllara uzanmakla birlikte 1970'li yıllarda hayli silik bir profil veriyordu. Daha çok imam hatip liselerinde ve ilahiyat fakültelerinde örgütlüydü.

1970lerin sonlarında islamcı hareket belli bir güce ulaştıca, daha radikal eğilimlere sahip olan kesimler MTTB'yi aşan, sola ve komünizme karşı daha etkili mücadele yürütecek bir örgütlenmenin arayışı içine girdiler. Daha önce dağıttıkları bildirilerde "İslamcı Gençlik" imzasını kullanan bu kesim, Necmettin Erbakan liderliğindeki Milli Selamet Partisi (MSP) yönetiminin de icazet vermesiyle "Akıncılar" ya da "Akıncı

Gençlik" ismini kullanmaya başladı.

İlk bakışta politik bir çağrışımı olmayan bu isim, hem Osmanlı tarihine bir gönderme yapıyor hem "fetih" fikrini yeniden üretiyor hem de daha aktif bir mücadele yürütüleceğinin işaretini veriyordu. İslamcı gençlik, 1977'den itibaren, daha sonra bir federasyona dönüşecek olan "Akıncı Gençlik Derneği"ni kurdu ve bu çatı altında örgütlenmeye başladı. MTTB de varlığını korumakla birlikte, kadrolar ağırlıklı olarak bu demeye aktarıldı. Derneğin ismi de, devrimci gençliğin efsanevi örgütü Dev-Genç'ten (Devrimci Gençlik Federasyonu) esinlenilerek "Ak-Genç" olarak kısaltıldı.

Solla mücadelede son derece etkisiz kalan Ak-Genç'liler 1980'e doğru sokakta da yer yer varlık göstermeye ve rekabete kalkıştıklarında, ülkücülerle sert çatışmalara girmek zorunda kaldılar. MHP'nin 1978-80 arasındaki üç yıllık dönemde özellikle taşra illerindeki islamcı taban üzerinde, iç savaş koşullarının sert ve saflaştırıcı etkisinin de katkısıyla etkinlik kurmaya başlaması, bu rekabetçi çıkışın başlıca nedenleri arasındaydı.

Süreç, MSP'nin gençlik tabanını da radikalleştiriyor ve bu alanda özerkleşme eğilimlerini güçlendiriyordu. 1980'e doğru islamcı Ak-Genç'liler yer yer solla çatışmalarda da boy

göstermeye başlıyor ve kendilerini genel sağcı çizgiden ayırıştıran bir söylemi oturtmaya çalışıyorlardı.

Ancak, faşizan "Milliyetçi Cephe" hükümetlerinde Süleyman Demirel'in liderliğindeki Adalet Partisi ve Alparslan Türkeş'in genel başkanlığındaki Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) ile koalisyon ve "suç" ortağı olan Necmettin Erbakan'ın Milli Selamet Partisi (MSP) ve islamcı hareket, hiçbir zaman kendilerini klasik sağcı, milliyetçi söylemden ayırıştıramadı. Bir Soğuk Savaş dönemi akımı ve gücü olarak şekillenen siyasal islamcılık tarihi boyunca (genel olarak) Amerikancı, Natocu ve işbirlikçi bir karaktere sahip oldu.

İslamcı gençliğin (akıncılar) MHP ve Ülkü Ocakları ile rekabet etmeye çalışması sert çatışmalara ve dramatik olaylara yol açtı. Ülkücüler, sokağın sağ tarafında kurdukları hegomonyanın sarsılmasına ve bu alanda kendilerine rakip olacak çevrelerin şu ya da bu şekilde bir çıkış yapılmasına izin vermek niyetinde değildi.

Sonuçta, dönemin atmosferinin de etkisiyle, ülkücülerle akıncılar arasında silahlı çatışmaların yaşanması kaçınılmazdı. Nitekim öyle de oldu. Ülkücüler 23 Şubat 1980 günü Fatih Camii'nin avlusunda Ak-Genç Genel Başkanı Metin Yüksel'i tabancayla vurarak öldürdüler. Bu olay ülkücülerle islamcılar arasındaki gerilimi doruğa çıkardı. Ülkücüler saldırılarını bu cinayetle sınırlamadılar ve birçok yerde Ak-Genç binalarını, MSP il ve ilçe örgütlerini basarak, silahla tarayarak ya da bombalayarak eylemlerini sürdürdüler, islamcılar da bu saldırılara karşılık vermeye çalıştılar.

Ülkü Ocakları'nın kapatılması üzerine yerine kurulan Ülkücü Gençlik Derneği'nin İstanbul il başkanlarından Recep Öztürk, böyle bir karşı saldırı sırasında gözünden yaralandı. Recep Öztürk, sözkonusu saldırıda yaralandıktan sonra "Kör Recep" diye anılmaya başladı.

(Prof. Dr. Ümit Doğanay ve Prof. Dr. Cavit Orhan Tütengil'i planlayarak öldürmekle suçlandı. Bu iddia, dönemin MHP'sinin askeri kanat liderlerinden Yılma Durak'ın 12 Eylül darbesinden sonraki ifadelerinde de yer aldı.)

Ülkücülerin saldırıları karşısında islamcılar fazla bir varlık gösteremediler ve geri çekildiler. Bu geri çekilişte Akıncıların sokak pratiğinin sınırlılığı ve silahlı mücadele geleneğinin bulunmayışı önemli rol oynadı. Bu dönemde yayımladıkları bildirilerinde MHP'yi "faşist parti", ülkücülerini ise "ırkçı-faşist münafıklar" olarak nitelendiren akıncılar yenildi. 1970li yılların sonlarına doğru çeşitli nedenlerle cezaevlerine giren sınırlı sayıda islamcı, az oldukları için kendilerine aynı koşullar açılmadığından izin isteyerek solcularla birlikte kalıyorlardı.

İşte, bugün "Ak Parti" kadrolarının büyük ağırlığını o dönemin MTTB ve Ak-Genç üyeleri oluşturuyor. Genel Başkan Recep Tayyip Erdoğan, MTTB ve Ak-Genç içinden yetişen bir isim. Abdullah Gül, MTTB'nin bir dönem İstanbul başkanlığını yaptı. Bülent Arınç da, ilk örgütsel deneyimlerini MTTB'de kazandı.

Ayrıca, AKP'nin orta düzey yöneticilerinin (çekirdek kadrolarının) büyük çoğunluğu da Ak-Genç üyeliği yapan isimlerden oluşuyor. Bugün çoğu bakan olan ve daha önce Erdoğan'ın İstanbul belediye başkanlığı sırasında, belediyeye bağlı kuruluşlarda üst düzey görevlerde bulunan (bir çoğu yolsuzluk suçlamasıyla yargılanıyor) isimlerin tamamına yakını da 1970'li yıllarda Akıncı Gençlik Demeği üyeleri idi. Bir sıfat olarak "Ak" sözcüğü İstanbul Belediyesi'nin kimi projelerinde (Ak-Bil gibi) daha önce de kullanılmıştı.

İşte, "Ak" sıfatı, bir temizlik ve kirlenmemişlik göndermesinden çok -ki kuşkusuz böyle bir amaç da var-ortak bir siyasal tarihe, islamcı hareket içindeki bir geleneğe ve aslında Erbakan ve arkadaşlarının temsil ettiği "fraksiyon" dan önemli bir farka ve ayrılığa işaret ediyor. Özetle; "Ak Parti" ile ima edilen unsur temizlik değil, "Akıncılar Partisi" oluyor.

3. 4- Necip Fazıl sağcılığı

Bugün "Ak Parti" kadrolarının ve/veya yöneticilerinin önemli bir ortak paydası da yazar-şair Necip Fazıl Kısakürek'le olan ilişkileridir. Özellikle radikal çizgideki is-

İslamcı gençlik çevrelerinde büyük etkisi olan; İslam'ın Arabi yorumundan çok "Doğucu" bir yaklaşımı esas alan Necip Fazıl, Ak-Genç'liler üzerinde de önemli bir nüfuza sahipti.

Bülent Arınç ve Abdullah Gül daha lise öğrencisiyken Kısakürek'in etkisi altında olduklarını ve hiçbir konferansını kaçırmadıklarını belirtiyorlar.

Aynı etkinin, Erdoğan'da da olduğu, örneğin şiir okuma tutkusunun bu etkiden kaynaklandığı söylenebilir. Ak-Genç, kendi üst örgütü durumundaki MSP'den daha radikal bir çizgiye sahipti. Bu özelliği onun Kısakürek gibi isimlerden etkileneğine yol açıyordu.

Ancak, edebi yetenekleri sınırlı bir anti-komünist olmaktan öte bir özelliği bulunmayan Kısakürek'in 1977 seçimlerinde MHP'yi desteklediğini açıklaması ve ülkücü hareketi kamuoyunun önünde açıkça övmesi, İslamcı çevrelerde büyük bir hayal kırıklığı yaratırken, ülkücülere ise radikal muhafazakâr kesimler önünde büyük prestij sağladı.

Kısakürek'in bir tür "İslamcı-Ülkücü Sentezi" oluşturma arayışı, Erbakan ve MSP'nin hegemonya kurduğu ve sıkıştığı bir İslamcı nüfuz alanında kendisine alan açma çabasıydı.

Kısakürek'in bu hamlesinden sonra, MSP'nin gençlik örgütü Ak-Genç'ten ülkücü harekete bazı katılımlar oldu. Bir kesim de, Ak-Genç'ten ayrılarak, Büyük Doğu Akıncıları hareketini kurdu.

Salih Mirzabeyoğlu yönetimindeki bu grup, bugün kamuoyunda İslami Büyük Doğu Akıncıları-Cephesi (İBDA-C) olarak bilinen ve bazı bombalama eylemleri ve suikastlarda ismi geçen radikal İslamcı örgütlenmedir.

Marjinal denebilecek bu İslamcı yapılanmanın da, Mahir Çayan'ın lideri olduğu ünlü devrimci-sosyalist örgüt/hareket Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi'ne (THKP-C) özenerek ismini İBDA-C şeklinde koyduğu belirtilmektedir.

Bir çok İslamcı harekette olduğu gibi bu örgütte de (İBDA-C) devrimci harekete karşı örtük bir hayranlığının olduğu göze çarpmaktadır.

Örneğin; ölüm yıldönümlerinde Deniz Gezmiş ve Mahir Çayan hakkında örgütün yayın organlarında övgü dolu yazılar yayımlanmaktadır. Bu durum, kendi tarihlerinde tutarlı bir anti-amerikancılık (anti-emperyalizm) ya da anti-Siyonizm bulamayan islamcılarının hem dramıdır hem de bir hakkın teslim edilmesidir.

4. BÖLÜM

MODEL ÜLKE VE GELENEKSEL İKTİDAR BLOĞUNDA YARILMA

4. 1- 'Taşra sermayesi' ile zoraki uzlaşma

AKP'nin seçim sistemindeki görülmemiş çarpıklığın da bir sonucu olarak, 3 Kasım 2002'de kayıtlı seçmenlerin yüzde 25'i, sandık başına giden seçmenlerin ise yüzde 34'ünün oylarıyla Meclis'in yüzde 65'ini ele geçirerek ezici bir çoğunlukla hükümet olmasının ardından; askeri bürokrasi, batıcı büyük sermaye ve bu partinin temsil ettiği ekonomik ve toplumsal güçler arasında oluşan fiili mutabakat 2007 döneminde bozuldu.

Bu zoraki uzlaşmanın/mutabakatın neden bozulduğunu ve Ergenekon soruşturmasına kadar uzanan çatışma aşamasına nasıl gelindiğini anlamak için biraz geriye giderek, AKP'yi ortaya çıkaran koşullara daha yakından bakmak yararlı olacaktır. Çünkü sözkonusu dönemde Türkiye'nin tepesinde oluşan çatlak, AKP iktidarını ortaya çıkaran ve rejim değişikliğiyle sonuçlanan gelişmenin hem nedeni hem de bir sonucudur.

Yukarıda da işaret edildiği gibi, 28 Şubat 1997 süreci boyunca, Refah Partisi ve onun devamı olan Fazilet Partisi için "yenilikçi" bir kanat çıkarmak için ciddi bir operasyon yürütüldü. Çünkü, siyasal İslam'ın gücü bir ölçüde kırılmış ve fakat tatmin edici düzeyde bir tasfiye gerçekleşmemişti. Bu nedenle, 'Milli Görüş' hareketinin iç dinamiklerine dayanan bir tasfiye senaryosunu, tekelci medya desteğinde devreye sokmak kaçınılmazdı.

Bu olgu, durumun sadece bir boyutunu, iradi yanını oluşturmuyordu. Çünkü, tarihte, doğada ve toplumlarda hiçbir şey 'bir kral otoritesi' ya da 'imparator iradesi' tarafından belirlenemez. Çok sayıda etkenin bileşkesi tarihin yönünü saptar, toplumsal gelişmelere yön verir.

İslamcı hareket, 1990'ların sonu 2000'lerin başında nesnel koşulların zorladığı kaçınılmaz bir ayrılmaya doğru sürükleniyordu. Böyle bir dinamiğin giderek olgunlaştığı ve harekete geçtiği görülüyordu. İşte, 28 Şubat sürecinden "ders çıkardı-ğı" söylenen, "devletle ve cumhuriyetin temel kurumlarıyla kavga etmeyecek" bir kadro arayışı, bundan sonra hızlandı. Başında Recep Tayyip Erdoğan, Abdullah Gül, Bülent Arınç, Abdüllatif Şener ve Dengir Mir Fırat gibi isimlerin bulunduğu ekip harekete geçti. Uzun süredir böyle bir girişime hazırlanan bu kadro, şansını önce FP içinde denedi, olmadı.

RP'den sonra FP'nin de kapatılması aranan fırsatı sundu. Daha önce Anavatan Partisi'nden (ANAP) kopan muhafazakâr ekiple birleşen ve büyük medyanın desteğini alan "yenilikçiler", Necmettin Erbakan ekibinden daha hızlı davrandılar ve AKP'yi kurdular. Meclis'teki FP'li milletvekillerinin yarısından fazlası yeni partiye geçti. Her şey yolunda gidiyordu.

Ancak, AKP'ye verilen destek, seçimlerden önce yapılan bütün kamuoyu yoklamalarında bu partinin yüzde 30'un üzerinde bir güce sahip olduğunun anlaşılmasıyla birlikte yavaşladı. İslamcı hareketi ıslah etmek isteyen çevreler daha temkinli hareket etmeye başladı. Bu kadar büyük ve hükmedici bir güç hem beklenmiyor hem de istenmiyordu.

Uluslararası sermayenin ve Amerikan iş çevrelerinin temsilcisi gibi davranan Kemal Derviş'in siyasal provokasyonu ile ülke gündemine erken seçim girdi. Bu karar, geleneksel siyaset sınıfının, Ecevit'in deyimiyle, "toplu intihar" girişiminden başka şey değildi. Çünkü, Şubat 2001 ekonomik krizinin yıkıcı etkileri henüz aşılamamış, canı yanan, işini kaybeden ve yoksullaşan kitlelerin öfkesi henüz yatışmamıştı.

Erken seçime gidileceği kesinleştikten sonra AKP'ye yönelik kuşkular ve itirazlar da artmaya başladı. Ancak, AKP yarışı

açık ara önde götürüyordu. Ekonomik krizin yıkıma uğrattığı toplum kesimleri, alt sınıflar, az eğitimliler, yoksullar, kendisini dışlanmış hissedenler, tekelci sermayenin tahakkümü altındaki küçük ve orta boy işletme sahipleri AKP'ye yöneliyordu.

AKP'nin yükselişini belirleyen çok daha önemli başka bir olgu vardı; servetten ve merkezi iktidardan daha fazla pay isteyen ve "orta ölçekli" olmanın sınırlarını hayli aşmış Anadolu ve/veya taşra sermayesi de tercihini Tayyip Erdoğan'dan yana yapmıştı. AKP, ılımlı islami söylemi, devletle çatışma yerine uzlaşma arayışı, Türkiye elitine güven verme ve kendisini bu alanda kanıtlama çabalarıyla, bu tercihin yapılmasını kolaylaştırıyordu.

Geleneksel islamcı siyaset, artık bu kesimleri taşıyamıyordu. Zaten taşra sermayesinin bazı kesimleri için geçici bir uğrak olan MHP'de, iktidar ortaklığı sırasında derde deva olmamıştı. İslamcı siyasetteki bölünmenin nesnel temelini bu olgu oluşturuyordu.

Bu yükselişin durdurulmayacağını gören batıcı büyük sermaye, bir uzlaşma ve "koalisyon" yolu aramaya başladı, İstanbul burjuvazisi, iktidarı, büyüyen taşra sermayesi ile paylaşmaya razı olmuştu. Askeri ve sivil bürokrasi ise bu gelişme karşısında "zoraki" bir uzlaşmadan ve yeni ekibi iktidarda "terbiye" etmekten başka bir yol kalmadığını görüyordu. Elbette bu durum bir tercihten çok zorunluluğa işaret ediyordu.

Ancak, evdeki hesap siyaset çarşısına uymayacak, öngörülenin aksine iktidara gelen AKP rakiplerini "terbiye" edecekti. Üstelik polis ve adliye marifetiyle siyasal şiddet kullanarak bu "terbiye" işlemini yürütecekti.

4. 2- Demokrat Parti modeli ve AKP

Siyasi yasaklı olan Recep Tayyip Erdoğan üzerindeki kısıtlamalar, 3 kasım 2002 seçimlerinden hemen sonra Anayasa değiştirilerek ve hukuk zorlanarak dönemin Cumhuriyet

Halk Partisi (CHP) lideri Deniz Baykal'ın belirleyici katkısıyla kaldırıldı. Muhalefet partisi CHP eleştiriler karşısında bu operasyonu "durumun normalleştirdik" diye savundu. Erdoğan'ın önü açılmıştı artık.

Gerek AKP'nin dayandığı toplumsal güçler, gerekse seçimlerden sonra ortaya çıkan tablo ve siyaset alanında yapılan yeni düzenlemeler; Türkiye'nin, 1950'li yıllarda yaşananlara benzer bir süreçten geçtiğini gösteriyordu. AKP'yi iktidara taşıyan koşullar, seçim sonrasında yaşanan gelişmeler ve bu partinin kadro bileşimi "Milli Görüş" geleneğinin yeni bir versiyonu olmaktan çok, islamcı yanı daha belirgin bir Demokrat Partiyi (DP) çağrıştırıyordu. Zaten bu durumu bir ölçüde gören Recep Tayyip Erdoğan da, "Milli Görüş gömleğini" çıkardığını ilan ederek kendilerini "DP'nin devamı" olarak nitelendirmeye başlayacaktı.

AKP'nin sergilediği iktidar pratiği, hiçbir uzlaşmanın çerçevesine bağlı olmayacağını ve her fırsatta sınırları aşacağını gösteriyordu. Yeni kadro, derin bir güvensizlik duygusuyla hareket ediyor ve iktidar alanını genişletmek için üst üste hamleler yapıyordu. Örneğin, AKP daha hükümetinin ilk günlerinden itibaren iktidarını sağlamlaştırmak için sürekli olarak ABD ve AB desteğini teyit etmeye ve güncellemeye yönelmişti.

Diğer taraftan, elde ettiği ezici Meclis çoğunluğunun, seçim sistemindeki çarpıklığın bir sonucu olduğunu unutan AKP, sistematik şekilde bir "milli irade" efsanesi oluşturmaya çalışıyordu. İktidar için yeterli kadro birikimine sahip olmadığı gözlenen AKP, iktisadi bakımdan sermayenin genel çıkarlarını temsil etse ve kollasa da daha çok büyüyen taşra burjuvazisini destekleyen bir siyaset izliyordu.

Devleti, 28 Şubat 1997 sürecinden sonra köhnemiş Soğuk Savaş kadrolarından ve zihniyetinden kurtararak 21. Yüzyılın ihtiyaçlarına göre yeniden yapılandırmaya çalışan geleneksel "Türkiye eliti" şaşkındı. İşte AKP iktidarının daha ilk yılından itibaren "kadrolaşma" tartışması bu nedenle başlamıştı.

AKP, bütün beklentileri boşa çıkaracak şekilde bir Soğuk Savaş dönemi partisi gibi hareket ediyordu.

Örneğin AKP, Avrupa Birliği (AB) için uyum yasalarını hazırlarken küçük kurnazlıklara başvuruyordu. AB uyum yasalarının hiçbir şekilde konusu olmadığı halde AKP, 2002-2007 yılları arasındaki birinci iktidar döneminde işi gücü bırakmış "her apartmana bir mescit" ya da "zina yapmayı suç sayan" yasa yapmak gibi tuhaflıkları değişiklik paketlerinin içine yerleştirmeye çalışıyordu.

Durum böyle olunca, önce Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) ardından da Türkiye Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD) gibi büyük sermaye örgütleri AKP'yi önce eleştirmeye, ardından da yüklenmeye başlayacaklardı. Bu çatışma ve yarılma 2007 Ergenekon kırılmasına kadar derinleşerek devam edecekti.

Türkiye'nin çatısında ortaya çıkan çatlağın bir nedenini de Ankara'nın yeni uluslararası düzende yönünü tayin ederken yaşadığı tereddütlerde aramak gerekiyordu. AKP, Irak Savaşından önce izlediği "tutarsız ve ikircikli" politikalar nedeniyle ABD nezdinde büyük bir güven kaybına uğramıştı.

Ancak AKP ısrarlı, sistematik ve sabırlı bir çalışma sonucu ABD ile bu güven bunalımını aşacak, dahası faturanın askerlere çıkarılması sağlayacaktı.

Diğer taraftan AKP kurmaylarının bütün gelecek hesaplarını AB'ye üyelik sürecinin üzerine kurduğu da belliydi. Çünkü AKP, sadece üyelik sürecinin getireceği "özgürlük" ortamının bile ılımlı İslam programını hayata geçirmek için uygun bir ortam yaratacağını düşünüyordu. Nitekim öyle de oldu.

Önde gelen AKP teorisyenleri sürekli olarak bu görüşü işliyordu. Böylece liberal çevreleri de yanlarına alacaklarını hesaplıyorlardı. Bu hesapta da yanıldıkları söylenemezdi.

4. 3- Erdoğan kritik G-8 Zirvesinde

Dünyanın en zengin ve ileri sanayi ülkelerinden oluşan Grup-8 forumunun (G-8) 2004 toplantısı, aynı yılın 9 Ha-

ziran günü ABD'nin Georgia Eyaleti'nde See Island'da gerçekleştirildi. Bu zirve örgütün Soğuk Savaş sonrasındaki en önemli toplantılarından biriydi. Çünkü, ABD'nin 21. Yüzyıl'da gezegene egemen olma siyasetinin tayin edici etaplarından birini oluşturan Büyük Ortadoğu Projesi (BOP) resmi olarak ilk kez bu zirvede gündeme getirildi.

BOP'un hedefleri, içeriği, çapı ilk kez bir belge şeklinde bu zirvede ortaya konuldu. O güne kadar, daha çok bazı açıklamalar, yorumlar ve makalelerden yola çıkılarak dolaylı şekilde tartışılan BOP, böylece daha somut, doğrudan ve resmi bir emperyal siyaset haline geldi.

G-8 ülkelerinin 9 Haziran 2004 zirvesinin Türkiye ve AKP bakımından da özel bir önemi vardı. Çünkü, AKP'nin bir siyasal parti ve proje olarak BOP'un içine nasıl yerleştirildiği ve Türkiye'ye biçilen rol bu zirvede açıkça ortaya konulacaktı. Recep Tayyip Erdoğan "konuk" sıfatıyla bu zirveye bu nedenle davet edilmişti.

Durum böyle olunca, sözkonusu zirvenin gündemine, nelerin tartışıldığına ve yaşananlara bu çalışmayı tamamlayıcı bir derinliği olması bakımından biraz daha yakından bakmakta ve analiz etmekte yarar var.

Bilindiği gibi, daha önce ismi G-7 olan ve ABD, Almanya, Fransa, İtalya, Kanada, İngiltere ve Japonya'dan oluşan örgüte, Rusya'nın da -kendi ısrarı sonucu- katılmasıyla üye sayısı sekize çıktı. Rusya'nın bu örgüte katılıma isteği, bir tür yakın kontrol imkânı da verdiğinden diğerleri tarafından kabul edildi. Bu üye bileşimine bakıldığında, her konuda ortak kararların alınması pek mümkün görünmüyor. Ancak, dünyanın yoksullarına karşı bir kutup oluşturduğu da çok açık.

See Island zirvesinde BOP doğrudan ABD Başkanı George W. Bush tarafından sunuldu. Kuzey Afrika'nın Atlantik kıyısındaki ülkesi Fas'tan Asya içlerine kadar uzayan ve 22 İslam ülkesini içine alan bu geniş coğrafyada, rejimleri değiştirmeyi ve daha kolay denetlenebilir parlamenter bir düzen kurmayı öngören proje, ABD tarafından bütün dünyaya dayatıldı.

Bu nedenle, zirveye ilk kez Grup üyeleri dışından ülkeler de davet edildi. Başkan Bush'un Erdoğan'a davetinin "demokratik ortak" sıfatıyla yapıldığı açıklandı. Türkiye'nin yanısıra aralarında Mısır, Tunus ve Ürdün'ün de bulunduğu bazı Arap ülkeleri de davet edilenler arasındaydı. Ancak bu ülkeler toplantıya katılmayacaklarını bildirdiler. Erdoğan ise Bush'un davetine icabet ederek 8-10 Haziran 2004 tarihlerinde ABD'de olacağını açıkladı. Gazetelerde bu davet, "Erdoğan zenginler zirvesinde" gibi, az gelişmiş ülkelere özgü malum aşağılık kompleksinin her satırına sızdığı başlık ve haberlerle verildi.

Bölgedeki Batıya yakın Arap ülkelerinin zirveye katılmıyor oluşu sürpriz değildi. Çünkü See Island'da yapılacak G-8 zirvesine BOP'un sunulacağını ilk duyuran da Londra'da Arapça yayınlanan El Hayat gazetesi oldu. Bunun ardından, İran, Suriye, Suudi Arabistan, Ürdün, Lübnan ve Mısır bu projeye karşı olduklarını duyurdular ve protesto ettiler. Bölge gazetelerinde ve televizyonlarında yoğun şekilde BOP'u eleştiren yazılar ve programlar yayımlandı. Bu yazı ve programlarda, "Dışarıdan dayatılacak düzenle bölge halklarının iradesinin hiçe sayıldığı" belirtiliyordu. Dolayısıyla davete "hayır" diyen ülke yönetimleri, davet sahipleri tarafından bir süre sonra tasfiye edilme olasılığı ile yüz yüze geleceklerini biliyorlardı.

Peki, Tunus'ta 2011 yılının Ocak ayında başlayan, Mısır'la devam eden ve Libya'da acılı bir içsavaşa yolaçan Batı yanlısı "Arap devrimleri" ile bu reddiye arasında bir ilişki kurulabilir miydi? Bu sorunun üzerinde özel olarak düşünmek ve çalışmak gereklidir.

Ancak şurası açıktır; emperyalistler, özellikle ABD, artık yerel zenginlikleri yerel despotlarla, ortaçağ artığı rejimlerle paylaşmak istemiyor. Sosyalist Bloğun çözüldüğü, komünizmin küresel bir yakın tehdit olmaktan çıktığı koşullarda, milyarlarca doların çöle dökülen su gibi kumların arasında kaybolup gittiği yozlaşmış (ve yolsuzluklara batmış) rejimlere artık ihtiyaç duyulmuyor. Soğuk Savaş döneminde olduğu gibi rejimlerin niteliğine, İslam'ın radikaline ya da ılımlısına bakılmaksızın, sadece Sovyetler Birliği ve komünizme karşı

olmak ölçüsüne göre verilen destek ve işbirliği dönemi kapanmış görünüyor.

G-8 zirvesine dönersek; Recep Tayyip Erdoğan'ın bu toplantıda "İslam ile demokrasinin birlikte yaşanabileceği örnek bir ülkenin lideri" olarak konuşma yapacağı belirtiliyordu. Öyle de yaptı. Bu resmi takdimden de anlaşılıyordu ki, Türkiye BOP'un merkezinde yer alacak ve kilit rol oynayacak ülkelerden biriydi. En azından başlangıç aşamasında böyle görülüyordu.

Nitekim Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın bu zirvenin ardından yapılan AKP ilçe kongrelerinde, "Türkiye'nin BOP'un eşbaşkanı olduğunu" övünerek ilan etmesi, AKP'nin Ortadoğu'da ve İslam dünyasında üstlendiği rolü apaçık ortaya koyuyordu.

ABD'nin Türkiye Büyükelçisi'nin 2006 yılının başında yaptığı önemli bir açıklama da Ankara'nın BOP karşısındaki pozisyonunu teyit ediyordu.

"Türkiye bu projenin lideridir. Türkiye, demokrasisini başarılı kılan unsurlar ve kurumların neler olduğunu, nasıl işlediğini ve nasıl geliştirileceğini göstererek bölgedeki ülkelere liderlik ediyor."

4. 4- Türkiye model olur mu?

Bu zirvede Türkiye'nin diğer Ortadoğu ülkelerine resmen "model ülke" olarak sunulma olasılığı da güçlü beklentiler arasındaydı. Bu durumun Türkiye'de hükümet ile ordu arasında yeni bir gerilime yol açacağını tahmin etmek zor değildi. Nitekim, dönemin Genelkurmay 2. Başkanı Orgeneral İlker Başbuğ (2006'nın Ağustos ayında Kara Kuvvetleri Komutanı, 2008 - 2010 arasında da Genelkurmay Başkanı oldu) 2004'ün Mart ayında yaptığı ABD ziyaretinin ardından, bu gezinin resmi gündemiyle hiç ilgisi olmadığı halde, "Türkiye'nin Ortadoğu ülkelerine modellik yapma gibi bir iddiasının bulunmadığını" söylüyordu.

*Akt. Fikret Bila, Milliyet Gazetesi, 03.03.2006

Başbuğ, "Bazıları Türkiye için 'ılımlı İslam devleti modeli' gibi kavramlar ortaya atıyor. Oysa, hem laik hem ılımlı İslam devleti bir arada olmaz" diyerek, bu yönde yapılan telkinleri de dolaylı olarak doğrulamış oluyordu.

Ülkede böyle bir gerilimin olduğunu örtük şekilde Erdoğan da doğruluyordu. Davetin resmen iletilildiğinin kamuoyuna yansıdığı gün (27 Mayıs 2004) konuya ilişkin soruları yanıtlayan Erdoğan, "Türkiye örnek ülke olacaktır. Bu konuda hiç şüphemiz olmasın. Örnek ülke olmak bizi küçültmez, aksine büyütür. G-8 zirvesinde ağırlıklı olarak Ortadoğu ele alınacak" diyordu.

Aslında Türkiye'nin "model ülke" olarak yeniden dizayn edileceği çok daha önceden belliydi. Tasarlanmış ve planlanmıştı. Örneğin, ABD'nin Türkiye ve İslam siyasetlerinin oluşturulması konusunda uzun süre Beyaz Saray'a danışmanlık yapan Graham, Foreign Affairs dergisinin Mart-Nisan 2002 tarihli sayısında şunları yazıyordu:

"Türkiye kesinlikle bir model haline gelmektedir. Çünkü, Türk demokrasisi katı devlet ideolojisini yıkmakta ve gönül-süz de olsa, ülkenin gelişmekte olan demokratik ruhu ve kamuoyunun önemli bir kısmı geleneği yansıtan islami hareket ve partilerin doğuşuna izin vermektedir."*

Fuller, bu çalışmada da değinildiği gibi, bir kehanette bulunarak Adalet ve Kalkınma Partisinin iktidara gelişini de haber vermişti. Ona göre Türkiye bu iktidarın, yani AKP'nin sayesinde "model" olacaktı. Elbette bu yaklaşım sadece yönetim üzerinde etkili bazı stratejistlere ait değildi. ABD'nin hemen bütün politika yapıcıları ve emperyal vizyonlu entelektüellerinin görüşleri de aynı yöneydi. Sözgelimi, ünlü "Uygarlıklar Çatışması" teorisinin babası olan Samuel P. Huntington, El İttihad isimli Arap gazetesine verdiği (12 Mayıs 2004) bir demecinde şöyle diyordu:

"Müslümanlarda Avrupa kültürü yoktur. Türkiye için en iyi yol, İslam dünyasına dönmektir. Güçlü ordusu ve demok-

*Graham Fuller, Foreign Affairs, Washington, March-April 2002

ratik rejimi, Türkiye'yi İslam dünyasının liderliğine aday yapmaktadır."*

4. 5- Türk Ordusu BOP'a Karşı mı?

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK) koyduğu rezervlerden hareketle, askerlerin BOP'a bütünüyle karşı çıktığı sanılmamalı. Çünkü TSK, sadece "İlımlı İslam Cumhuriyeti" stratejisine çekinceler koyuyor, BOP'a değil...

Çünkü Orgeneral İlker Başbuğ, yine aynı konuşmasında BOP'un "Bölge ülkeleri için yararlı ve gerekli" olacağını söylüyordu. Yani, 'Türkiye için geri olan bir pozisyon, Araplar için ilerletici olabilir' demek istiyordu.

Nitekim, Genelkurmay Başkanlığı tarafından düzenlenen ve 27 Mayıs 2004 günü Harp Akademileri'nde başlayan "Türkiye, NATO ve AB Perspektifinden Kriz Bölgelerinin incelenmesi" konulu sempozyumun açılışında da konuşan Org. İlker Başbuğ, TSK'nin çekincelerinin neler olduğuna da açıklık getirecekti:

"Türkiye'den hareketle nüfusunun büyük bölümü Müslüman olan ülkelerin kolaylıkla demokratik bir yapıya dönüşebileceği sonucunu çıkarmak yanıltıcı olabilir. Burada dikkatten kaçırılan husus, laikliğin Türk demokrasisinin gelişmesinde ana itici güç oluşudur. Laiklik sürecini yaşamayan ülkelerin demokratik bir yapıya kolaylıkla ulaşabileceğini söylemek bir iddiadan ileriye geçmeyebilir."**

Başbuğ, aslında TSK komuta kademesinin eğilimini dile getiriyor ve "BOP olsun ama laiklik temelinde uygulansın" demek istiyordu.

Ancak, BOP'un laiklik temelinde uygulanıp uygulanamayacağı bir yana, bu konudaki kararın çoktan verildiği anlaşıyordu. Daha da önemlisi, bu projenin AKP yönetiminin işine geldiği de ortaya çıkacaktı. AKP, ABD'nin yürüttüğü ılımlı

*Akt. Yalçın Doğan, Hürriyet Gazetesi, 27.05.2004

**Cumhuriyet Gazetesi, 28.05.2004

İslam stratejisini, Türkiye'deki geleneksel iktidar bloğunun bileşimini değiştirecek bir imkân olarak değerlendirmek istiyordu.

Bunun anlamı, ordunun ve laik elitin bu blok dışına itilmesi olacaktı. Ayrıca, AKP daha iktidarının ilk yılında, bu projenin Türkiye'de düşük yoğunluklu bir islamizasyona yol açacağını görüyor ve o nedenle geleneksel siyasal hedefleriyle örtüşüğünü düşündüğü bu stratejiyi "tarihi bir fırsat" olarak kullanmak istiyordu.

Bu yönelimin Türkiye'nin tepesinde bir bölünme ve çatışmaya yol açmadan gerçekleşmesi zor görüyordu. AKP bu süreçte ABD'ye neredeyse "tam teslimiyet" anlayışıyla yaklaşıırken, TSK'nin ise AB'ye temkinli bir yönelim içinde olduğu dikkatlerden kaçmıyordu. Ancak, bunun bir çaresizlik hali olduğu da anlaşıyordu.

Diğer taraftan, Cumhuriyetin kurucu ilkelerinin büyük ölçüde budanmasıyla sonuçlanacak islamcılaşıma siyasetinin de bir sınırının olduğunu açıklı. Belçika'nın başkenti Brüksel'de 12 Mayıs 2003'te düzenlenen Avrupa Güvenlik Forumu için Henry J. Barkey tarafından hazırlanan, "Türkiye'nin Stratejik Geleceği; ABD Perspektifi" başlıklı raporda şöyle deniyordu:

"Türkiye'nin artan stratejik değeri, bu ülkenin iç istikrarını ABD'li politika belirleyicileri için daha da önemli bir kaygı haline getirmiştir. Türkiye'deki istikrarsızlık potansiyel olarak, ister islami isterse ulusalcı yönelimli olsun, Batı karşıtı güçlerin yükselişine yol açabilir ki, bu da kritik önemdeki askeri tesislere erişimin reddedilmesine ve Ortadoğu'da bütün ortamın değişmesine neden olabilir."

Sonuç olarak, Türkiye'nin düşük yoğunluklu da olsa bir islamcılaşıma tehdidiyle karşı karşıya olduğunu görmek ve kabul etmek gerekiyordu. Dolayısıyla, "yukarıda" yani ege-men güçler arasında bir iç çatışmanın yaşanacağını beklemek de gündüz rüya görmek olmayacaktı. Çünkü sorun, bunun yöntemine ve dozuna ilişkindi. Türkiye'nin bütünüyle "elden çıkmayacağı" bir dönüşüm öngörülmekteydi.

*Akt. Özcan Büze, Teori Dergisi Sayı: 172

Ancak, tam da bu bakımdan ortada bir açmaz bulunuyordu. Hem AKP'nin Türkiye'yi Batı'dan koparmadan İslam dünyasına taşıması isteniyordu hem de bu dünyayı değiştirmesi... Bu paradoksu en açık şekilde yakalayanlardan biri, dönemin Yeni Şafak yazarı (sonradan Bugün gazetesine geçti) Ahmet Taşgetiren olacaktı:

"Bir paradoks var; AKP'nin hem 'islamcı bir iktidar olması' isteniyor hem de 'islamcı bir iktidar olup' İslam'ı ve İslam dünyasını değiştirme misyonunu üstlenmesi bekleniyor."

Peki bu mümkün mü? Rivayet muhtelif...

*Ahmet Taşgetiren, Yeni Şafak, 22.01.2004

5. BÖLÜM

BOP, ILIMLI İSLAM VE TÜRKİYE'NİN 2. FETRET DÖNEMİ

5. 1- BOP ve ılımlı İslam

İstanbul'da 15 ve 20 Kasım 2003 tarihlerinde patlayan bombalar, Türkiye'nin küresel düzen içindeki yerinin yeniden tanımlanması tartışmalarını da tetiklemiş görünüyordu. El Kaide bağlantılı islamcı bir örgütlenme tarafından gerçekleştirildiği belirtilen eylemlerde 58 kişi yaşamını yitirdi. Ölenler arasında İngiltere'nin İstanbul Başkonsolosu da vardı

Türkiye'de iki Sinagoga, İngiltere'nin İstanbul Başkonsolosluğu'na ve İngiliz-Yahudi sermayesinin uluslararası bankalarından HSBC'ye yönelik kanlı eylemlerin, daha önce Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, İspanya, Irak, Somali, Suudi Arabistan ve Tunus'ta gerçekleştirilen, islami renkli saldırılardan farklı değerlendirildiğini söylemek mümkündür.

Çünkü Türkiye'ye bir test alanı olarak bakılıyordu; ılımlı İslam ile radikal İslam'ın kışkırtacağı tarihsel, kültürel ve sosyolojik bir test alanı...

New York'ta "Dünya Ticaret Merkezi" adı verilen ikiz gökdelenlere yönelik 11 Eylül 2001'de gerçekleştirilen yıkıcı saldırılardan sonra Amerika ve Avrupa'nın küresel bir tehdit olarak algıladığı radikal İslam'a karşı çözümün, giderek artan oranda, ılımlı İslam'ı güçlendirmekte arandığı gözleniyordu.

ABD, çevresine baktığında bu modele en uygun ülke olarak Türkiye'yi görüyordu. Çünkü Türkiye, henüz ileri sanayi ülkesi olmasa bile, sanayileşmiş bir toplumdur. Dolayısıyla diğer Müslüman ülkelerle karşılaştırıldığında üretim yeteneği gelişmiş, modernleşme yolunda ileri sayılabilecek adımlar atmıştı. Daha da önemlisi, iyi-kötü işleyen bir parlamenter düzeni ve laiklik geleneği olan Türkiye; özellikle ABD için 11 Eylül eylemlerinden sonra giderek farklı bir anlam taşımaya başlıyordu. Denilebilir ki, İstanbul'da yapılan saldırılar bu "anlamı" daha da güçlendirmişti.

Artık, hem ABD hem de Avrupa'daki Amerikancı çevreler, geçmişten farklı olarak Türkiye'ye biçtikleri yeni rol için şartların olgunlaştığını düşünüyordu. Doğrusu, Almanya ve Fransa gibi diğer Batı Avrupa ülkelerinin de bu role pek itiraz ettikleri söylenemezdi. Dolayısıyla, daha önce "modem, laik ve demokratik bir Müslüman ülke" olarak İslam dünyası için örnek oluşturduğu belirtilen Türkiye, bundan sonra "ılımlı İslam" ülkesi olarak bütün Doğu'ya "model" olarak sunulmak isteniyordu.

Bu yönde Batı basınında çıkan yazılarda gözle görülür bir artış vardı. Türkiye'de AKP hükümetinin, bu model için "ideal" bir politik araç olduğu da sıkça tekrarlanıyordu. İşte dönemin ABD Başkanı G. W. Bush ile yine dönemin İngiltere Başbakanı Tony Blair'in İstanbul'da, Beyoğlu'ndaki İngiliz Başkonsolosluğuma ve Levent'teki HSBC'ye yönelik 20 Kasım 2003 saldırılarından üç saat sonra birlikte kameraların önüne geçerek, canlı yayında Türkiye'yi "Küresel teröre karşı savaşta bir cephe ülkesi" olarak tanımlamasının arkasında yatan politik değerlendirme buydu.

Batı basını ve ABD'deki enstitü ve vakıflarda geliştirilen bu tezler, küçük bir sapmayla hemen Türkiye'de de yeniden üretilmeye başlanıyordu. Özellikle islamcı ve liberal-yandaş basınının bir kesimi utangaç şekilde bu yönde yayınlar yapmaya, "derin" analizler üretmeye yöneliyordu. Cengiz Çandar gibi isimler ise, durumdan vazife çıkararak, büyük bir hevesle bu siyasetin fikrî arka planını inşa etmeye girişiyordu.

Bu fikrî arka plan; aslında ABD'nin gezegene hâkim olma stratejisini formüle ettiği, "Yeni Amerikan Yüzyılı Projesi" ve projenin en önemli siyasal etabı olan Büyük veya Genişletilmiş Ortadoğu Projesi (BOP) diye isimlendirilen stratejik planlamadır. ABD'nin, yeryüzünün en zengin enerji havzalarının bulunduğu Merkezi Avrasya'yı (Ortadoğu ve Hazar havzası) denetim altına almak için geliştirdiği BOP'un en önemli boyutunu ise, hiç kuşkusuz "ılımlı İslam" stratejisi oluştuyordu.

Çünkü, hiçbir rejim sadece askerî ve siyasal zorla ayakta kalamazdı. Bu durum, siyasal ve sosyolojik bir olgu, daha da önemlisi tarihsel derslerden biridir. Dünyanın en kötü ve zorba yönetimleri bile, toplumun en az (asgari) ihtiyaçlarını karşılamak zorundadır.

Dolayısıyla asgari bir toplumsal destek oluşturulmadan hiçbir baskıcı yönetim ya da diktatörlük sürdürülemez. Aynı şey askerî işgaller ve sömürgecilik için de geçerlidir. İşgal ya da sömürgeciliğin sürdürülebilmesi için etkili bir işbirlikçi sınıf ve yerel bir toplumsal destek gereklidir.

Ya da en azından toplumsal bir kayıtsızlık olmalıdır. Değilse, İngiltere'nin 1 milyar nüfusa ve kadim bir uygarlığa sahip Hindistan'ı 250 yıl boyunca 50 bin kişilik orduyla yönetmesi mümkün olamazdı.

İşte BOP ve ılımlı İslam siyaseti, Ortadoğu ve İslam coğrafyasında ABD işgaline, neo-klasik sömürgecilik girişimine yerel bir toplumsal ve siyasal rıza üretmek için geliştirilen stratejik planlamadır.

Özetle ılımlı İslam, batılı değerlerle uyumlu, siyasal olarak ABD'nin ihtiyaçlarına göre düzenlenmiş, sınırların yeniden çizildiği ve nihayet rejimlerin bu amaca uygun olarak değiştirilmesinin öngörüldüğü BOP'un tarayıcı kavramıdır.

Ve bu stratejik planlama kaçınılmaz olarak bizi getirip AKP'nin ve Fethullah Gülen hareketinin kapısına koymaktadır.

5. 2- Gülen'in misyonu; ılımlı İslam'ın 'Yeşil Kuşak'tan farkı!

ılımlı İslam projesinin, içeriden, bölgenin tarihsel ve kültürel ortamından beslenen, teolojik zeminde bir taşıyıcıya ihtiyacı vardı. ABD için çok önemli olmakla birlikte, AKP, politik bir parti olarak bu ihtiyacı tam olarak karşılayamazdı. İslami bir kanaat önderi ya da etkili bir tarikat liderinin de katkısı ve desteği gerekliydi. Bu isim, geniş bir örgütsel ağa, mali güce, medya yapılanmasına ve yaygın bir etkileme alanına sahip olan Fethullah Gülen'den başkası değildi.

Çünkü Fethullah Gülen, "Dünya denilen geminin kaptanı" olarak nitelendirdiği ABD'nin otorite ve iradesine, islami hedeflere ulaşmak için boyun eğilmesi gerektiğini uzunca bir süredir vaaz ediyordu. Dolayısıyla Gülen, ABD'nin "ılımlı İslam" projesinin teolojik ve felsefi arka planını oluşturmaya soyunmuş gönüllü bir cemaat lideri portresi çiziyordu. Yani ABD, BOP'un teolojik arka planını hazırlayacak "âlimler" aradığında, Fethullah Gülen "buradayım" diye elini kaldırmıştı.

Aslında Fethullah Gülen, daha yolun başından itibaren ABD ve onun istihbarat örgütleriyle ilişkili bir isimdi. Gülen, Soğuk Savaş yıllarında, 1960'lı yılların başında, Komünizmle Mücadele Demeyi'nin (KMD) Erzurum Şubesi'nin kurucusu ve Yönetim Kurulu üyesiydi. ABD, Türkiye yakın tarihinin en demokratik denebilecek anayasasını getiren 27 Mayıs 1960 hareketinin önünü kesmek için, istihbarat örgütü CIA aracılığıyla KMD'yi kurdurmuştu. Bu demek, denilebilir ki, Türkiye'de emperyalist istihbarat örgütleriyle ilişkili ilk Soğuk Savaş örgütlenmesiydi.

Türkiye'de islamcı alanda siyaset yapan bir çok isim bu demeklerde yetişmişti. Örneğin, Fazilet ve Saadet Partisi'nin bir dönem genel başkanlığını yapan, bakanlık görevlerinde bulunmuş islamcı politikacı Recai Kutan Malatya KMD başkanıydı. İslamcı-muhafazakar kesimin sonradan ele geçirdiği Milli Türk Talebe Birliği de (MTTB) bu tip derneklerden biriydi. AKP hükümetlerinde başbakanlık ve dışişleri bakanlığı

yapan ve ardından cumhurbaşkanlığına getirilen Abdullah Gül gibi bir çok islamcı politikacı da MTTB'nden yetişmiş, yöneticilik yapmıştı.

Gelenekte yerli ve Amerikan istihbarat örgütleriyle “yasak ilişki” vardı! Kendi ideolojik-siyasal projelerini hayata geçirmek için gerektiğinde batılı emperyal güçlerle işbirliği yapmak, şeytanla aynı yatağa girmek mümkündü. Amaç için her türlü aracı kullanmak mubahtı. İslami terminolojideki “takiye” ilkesi ya da daha Batılı bir kavramla ifade edersek “Mak-yavelizm” bile bu durumu açıklamakta yetersiz kalıyordu.

İlimli İslam projesini, Soğuk Savaş yıllarında yine ABD patentli olan ve Sovyetler Birliği'ni güneyden kuşatmayı amaçlayan "Yeşil Kuşak" stratejisi ile karıştırmamak gerekiyor.

Çünkü, "Yeşil Kuşak" siyaseti, radikal ya da ilimli olduğuna bakılmaksızın her İslami harekete, anti-komünist olmak şartıyla sınırsız destek verdi. Sönümlenmeye başlayan islami duyarlılıkları besledi, büyüttü, örgütledi ve kışkırttı. Çoğu ülkede islamcıların ellerine silah verdi, onları donattı (El-Kaide bu tip örgütlerden sadece biriydi). Onları bir Soğuk Savaş gücü olarak hazırladı ve iç savaş aygıtı olarak konumlandırdı. Bu politikanın ismi realizm (gerçekçilik), bunu savunanların sıfatı da realistlerdi.

İlimli İslam projesi ise, Müslüman dünyayı bölmeyi, kendisine yönelik politik bir tehdit haline gelen radikal İslam'ı yalnızlaştırmayı ve ezmeyi amaçlıyordu. Bu nedenle, söz konusu projenin ilk sonuçları, dünyada ve Türkiye'de radikal İslam'ın ezilmeye çalışılması olacaktı.

Diğer taraftan; ilimli İslam projesinin Türkiye bakımından önemi ise çok yönlüydü. Çünkü; Türkiye'nin kısa ve orta vadede politik yapılanmasını, toplumsal hayatını ve kültürel şekillenmesini derinden etkileme potansiyeline sahipti. Nitekim bu emperyal proje, Türkiye'de rejimin ve toplumsal yaşamın niteliğini, rengini ve geleceğini ilgilendiren bir çatışmanın yolunu döşemiş ve ülkeyi, derin bir krizin eşiğine getirip bırakmıştı.

Bu boyutu ve özelliğiyle 2000'ler Türkiye'sinin yaşadığı gerilim 12 Mart 1971 ve 12 Eylül 1980 darbelerinin bir sonucu olsa da, sözkonusu siyasal ve toplumsal krizlerden hem nitelik olarak hem de çatışan güçlerin dizilişi bakımından çok farklıdır. Kaldı ki nitelik farkı, kaçınılmaz olarak siyasal saflaşmanın karakterini de belirlemektedir. Türkiye'nin, kırılmalara uğrasa da, 80 yıllık cumhuriyet birikimi ile geleceği arasında yaşanan bir gerilimdir bu.

AB ve ABD'yi yönetenler, Türkiye'nin sahip olduğu laik-düzen nedeniyle İslam dünyasından onları etkileyemeyecek kadar uzaklaştığını, bu nedenle cumhuriyetin ve laiklik ilkesinin yeniden tanımlanarak "ılımlı" bir yoruma kavuşturulması gerektiğini düşünüyor. İşte bu anlayış AKP kurmayları tarafından açıkça sahipleniliyor ve savunuluyor.

Bu politik hamle, yani laikliği yeniden yorumlama girişimi, toplumu cumhuriyetin başlangıç ilkeleriyle islami hukuk (şeriat) arasında bir ortalama almaya zorluyor. Bunun adı da ılımlı İslam oluyor.

5. 3- Türkiye'nin yeni 'Fetret' dönemi

Beklendiği gibi, "ılımlı İslam" projesinin Türkiye'de gerçekleştirilmesinin çeşitli güçlükleri bulunuyordu. Soğuk Savaş döneminde sola karşı bir kalkan olarak kullanılan islamcı hareketler, devlet tarafından korunup kollanırken 1990 sonrasında artık böyle bir ihtiyaç kalmamıştı. Türkiye'nin cumhuriyetçi geleneğe sahip güçlerinin yanı sıra, komünizmin bir tehdit olmaktan çıkması nedeniyle batıcı Türkiye elitinin bir kesimi de bu projeye, en hafif deyiimiyle kuşkuyla yaklaşıyordu.

Bu durum Türkiye'nin egemen güçleri arasında bir yön ve program farklılaşmasına yol açmıştı. Toplum yön duygusunu yitirmiş ve şaşkındı.

Ortada çok daha önemli bir güçlük vardı; bütün sorunlarına karşın, Türkiye laikliği büyük ölçüde içselleştirmiş ve bu yönde gelenek oluşturmuş bir ülkeydi. Şiddetli bir iç politik çatışma yaşamadan bu projeyi gerçekleştirmek çok zordu.

Türkiye, deyim uygunsa 1995 ila 2007 yılları arasında yeni bir "fetret" dönemine girmişti. Ülke, tıpkı 1402 Ankara Savaşı yenilgisinden sonra Osmanlı Devleti'nde olduğu gibi birden çok iktidar odağı arasında bölünmüştü. Ülke bir tür şehzadeler arasındaki bir iktidar mücadelesine sahne oluyordu.*

Başka bir anlatımla, merkezi otoritenin zayıflaması ve Türkiye eliti arasında ortaya çıkan yön ve program farklılaşması sonucu ülkede bir iktidar parçalanması / dağılması yaşanıyordu. Farklı güç ve iktidar odakları ortaya çıkıyor ve etkinlik alanlarını genişletmeye çalışıyorlardı.

Bunun anlamı şuydu; 2007 öncesinde Türkiye'nin tepesinde bir kurumlar savaşı yaşanıyorlardı. AKP'nin egemen olduğu Hükümet ve Meclis çoğunluğu Ahmet Necdet Sezer'in temsil ettiği Cumhurbaşkanlığı, yüksek yargı, üniversiteler ve Türk Silahlı Kuvvetleri ile çatışıyorlardı.

Polis, TSK'ye ve yüksek yargıya karşı hükümetin emrinde örtülü operasyonlar yapmaya başlamıştı. Türkiye hızla siyasal bir çatışmanın içine sürükleniyordu. Her güç odağı, merkezi ya da bütün iktidarı eline geçirmek için kıyasıya bir mücadeleye girmiş durumdaydı. Ergenekon soruşturmaları, tutuklamaları ve yargılaması bu çatışmanın dışı vurumundan başka birşey değildi.

Fetret dönemlerinin kalıcı olması ve çok uzun sürmesi doğası gereği mümkün değildi. Ya güçlü bir şehzade çıkacak ve diğerlerini tasfiye ederek bütün iktidarı elinde toplayacaktı ya da bu süreç, ülkede bir dağılma ve çözülmeyle sonuçlanacaktı. Nitekim öyle de oldu.; AKP-Cemaat koalisyonu Ergenekon soruşturması yoluyla rakiplerini ya tasfiye ederek ya da sindirerek bütün iktidara el koydu.

* Osmanlı Padişahı Yıldırım Beyazıd'ın Özbek-Türk Hakanı Timur Lenk'e yenildiği ve esir düştüğü Ankara Savaşı'nda (1402) Osmanlı mülküne (devlet düzenine-toprağına) Timur tarafından dokunulmamış, ancak merkezi iktidar ve toprak, şehzadeler (taht varisi padişah çocukları) arasında parçalanmıştı. Bu iktidar parçalanması bir iç savaşa yol açmış, ülke 12 yıl boyunca merkezi bir iktidar olmadan şehzadeler arasındaki iktidar mücadelesine sahne olmuştu. Şehzade Mehmet Çelebi'nin rakiplerini tasfiye ederek bütün iktidarı elinde toplamasıyla sonuçlanan bu dönem "Fetret" diye tanımlanmıştır.

İktidar savaşının taraflarından biri olan AKP'nin yanında, onunla ittifak halindeki Fethullah Gülen örgütü de bulunuyordu.

Devleti ve toplumu içeriden fethetmeye çalışan sinsi bir strateji izleyen Gülen ekibi, ABD'yi de arkasına almış görünüyordu.

Dolayısıyla ABD, ılımlı İslam projesine destek verdiği sürece -ki kısa vadede bu desteğin süreceği anlaşıyor- etkili olmayı sürdüreceklerini görmek gerekiyordu. Nitekim 2007 sonrasında öyle de oldu.

Çatışma ve kırılma kaçınılmazdı. Kaçınılmazdı çünkü, "ılımlı İslam" projesinin gerçekleştirilmesi için, Cumhuriyetin kurucu ilkelerinin en azından yumuşatılması ve revize edilmesi zorunluydu.

Bu girişimin sonucu, yukarıda da belirtildiği gibi, bir "ortalama" alınması demektir.

O nedenle, islamcı yazarların yanısıra kimi saf liberaller de kurulan tuzağa düşerek sık sık Türkiye'de "bağnaz bir laiklik" olduğunu ve bunun yumuşatılması gerektiğini yazıyorlardı.

Somut durumda her "ortalama" tarihsel ve kategorik olarak bir gerileme demektir. Başka bir anlatımla, "ortalama almak" başta laiklik olmak üzere, Cumhuriyetin başlangıç ilkelerinde bir kırılma anlamına gelirdi ki, bu da şiddetli bir gerilimi içinde taşıyordu.

Ancak, bugün bir "uzlaşma" diye sunulacak ve "millet-devlet barışması" gibi fiyakalı bir denklemlle savunulacak 'ortalama alma' girişimi, Türkiye'yi bir Suudi Arabistan ya da İran yapma projesi değildi.

Bunun tarihsel, demografik ve kültürel nedenlerle mümkün olmadığı bilinmekteydi. Ancak, Türkiye'nin de süreç içinde bir Pakistan, Mısır, Malezya veya Endonezya haline getirilmesi, bu çevreler tarafından mümkün görünüyordu. Hedef büyük ölçüde böyle bir rejimdi.

İşte AKP ve Fethullah Gülen hareketi; yapısı, kaynakları, kapitalizme ve batıya uyum kapasiteleri, ideolojik ve kültürel dokusu ile bu proje için en uygun araç olarak öne çıkıyordu. Dolayısıyla 2007 sonrasında ülkede düşük yoğunluklu bir islamizasyon sürecinin yaşandığını söylemek abartma olmaya-caktır. ABD ve AB'yi arkasına alan AKP hükümeti ve Fethullah Gülen örgütünün ise şartları zorlayacağını, geri dönüş eşiğini aşmak isteyeceğini tahmin etmek, yüksek bir gözlem gücünü gerektirmiyordu.

ABD ve AB'ye yaslanarak Türkiye'deki iktidar alanını genişletmeye çalışan, başka bir deyimle kendi adına 'Fetret' durumuna son vererek bütün iktidarı ele geçirmek isteyen AKP hükümeti, çok açık ki, bu projeye dört elle sarılacaktı. Kaldı ki, başka bir seçeneği de yoktu.

Nitekim; genel olarak bürokrasinin, özel olarak Emniyet Örgütü'nün, Cumhurbaşkanlığının ve Yüksek Yargının ele geçirilmesi, 12 Eylül 2010 referandumu ile Anayasa'nın değiştirilerek yeni hukuk düzeninin kurulması ve devlete hakim olmak demekti. AKP-Cemaat koalisyonu diğer iktidar odaklarını tasfiye etmiş ve bütün iktidarı eline geçirmişti. Dolayısıyla liberallerin entelektüel ortamda adeta bir terör estirerek genel kabule dönüştürmeye çalıştıkları "iktidardaki muhalefet" palavrası da 12 Eylül referandumu ile bütün inandırıcılığını yitirmişti. Bazı liberal meczuplar dışında bu siyasi şarlatanlığa inanan da kalmamıştı.

AKP hükümetinin birinci beş yıllık icraatına bakıldığında, ülke içindeki güç dengeleri ve konjonktürün kendi lehine olmadığı zamanlarda geri çekildiği ve esnek davrandığı da görülüyordu. Diğer kurumlarla sürekli olarak kavga eden, güç denemesine girişen AKP'nin, esas olarak kendi iktidarının alt yapısını kalıcılaştırmaya ve hükümet etme alanını genişletmeye çalıştığı görülüyordu. Tipik bir fetret dönemi refleksi denilebilirdi bu politikaya. AKP'nin izlediği bu siyasetin (ilkesiz de olsa) kendi iktidarlara bakımından başarılı olduğunu saptamak gerekli.

5. 4- AKP-ABD ilişkilerinde kriz ve yeni dönemde TSK'nin konumu

Sonradan Dünya Bankası Başkanlığına da getirilen dönemin ABD Savunma Bakan Yardımcısı Paul Wolfowitz 2003'ün Mayıs ayında CNN Türk televizyonundan Mehmet Ali Birand ve Cengiz Çandar'a arka arkaya verdiği mülakatların yarattığı tartışma tazeliğini korurken, 8 Mayıs 2003 günü bir başka ünlü Amerikalı, CIA eski yöneticilerinden nam-ı diğer "Karanlıklar Prensi" Prof. Richard Perle de İstanbul'a geliyordu. ABD Savunma Bakanlığı Danışma Kurulu Başkanı ve yeni muhafazakar hareketin (Neo-Con) teorisyenlerinden Perle, bu ziyaretinde Washington'un Ankara'ya biçtiği yeni role ilişkin tepkileri bizzat ölçecekti.

Perle, hem katıldığı "Forum İstanbul" toplantısında yaptığı konuşmada hem de yayınlarına katıldığı televizyon kanallarında Wolfowitz ve ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı Mark Grossman'ın söylediklerini teyit edecekti.

Gerek Wolfowitz ve Grossman'ın Atlantik ötesinden söyledikleri, gerekse Perle'nin Taksim'deki bir otelde yaptığı konuşma sırasında verdiği mesajlar 'deşifre' edildiğinde ortaya şöyle bir tablo çıkıyordu; Türkiye, Irak'a yönelik saldırı için istenen "Kuzey Cephesi"nin açılmasına Meclis'inde izin vermemekle ABD'yi hayal kırıklığına uğratmıştı. Türk hükümeti ABD'nin yanında savaşa girmemekle neleri kaybedeceğini anlayamamıştı. Üstelik Türkiye o sıcak günlerde Irak yönetimiyle ilişki kurmuş, dahası savaş sonrasında Suriye ve İran'la bazı ortak arayışlar içine bile girmişti.

Bu üç ismin söylediklerine biraz daha yakından bakıldığında, Türkiye'de bir kurumun özellikle hedef alındığı görülüyordu. ABD'nin 50 yıldır "en sadık müttefiki" olarak bilinen Türk Silahlı Kuvvetleri, beklenen "güçlü liderliği" gösterememişti. Daha sonra olup bitecekleri anlamak için buraya bir "mim" koymakta yarar vardı. Amerikalılar bir de özeleştiriy yapıyordu; ABD Türkiye'deki yeni hükümetin ve son seçimlerde oluşan Meclis'in yapısını yeterince doğru değerlendirememişti.

Olanlar olmuştu bir kez. Ve bütün bu olup bitenlerden sonra ilişkilerin düzelebilmesi, onun da ötesinde yeniden "stratejik ortaklık" seviyesine çıkarılabilmesi için, Türkiye'nin hata yaptığı kabul etmesi ve özür dilemesi gerekiyordu.

Örtülü bir tehdit (Wolfowitz'in konuşmasında) bu isteğe eşlik ediyordu. Söylenenler politikanın diline de çevrildiğinde aşağı yukarı şu anlam çıkıyordu; "Bundan sonra ya bizimle olacaksınız ya da yalnız kalıp başınızın çaresine bakacaksınız."

Perle ise "stratejik ilişkinin yeniden kurulması ve dostluğun geliştirilebilmesi" için bir de test alanı sunuyordu; İran ve Suriye... Dönemin ABD Savunma Bakanlığı Danışmanı Perle, Suriye ve İran konusunda işbirliği yapılmaması halinde ilişkilerin düzelmeyeceğini belirterek, "Bu iki ülkeye ilişkin politikalarınızda bize sormadan hareket etmeyin" diyecek kadar ileri gidecekti. Yani kesin itaat isteniyor, Türkiye'ye "okuldan kaçan çocuk" muamelesi yapılıyordu.

Ancak aynı tarihlerde, üstelik aynı konuda Washington'da başka bazı "önemli" Amerikalılar daha konuşuyordu; dönemin Dışişleri Bakanı Colin Powell ve Beyaz Saray Sözcüsü Richard Broucher... Ortada gerçekten de garip bir durum vardı. Sanki küresel politikanın gündemi birden bire değişmiş ve Türkiye bir anda ABD ajandasının ilk sırasına oturmuş gibiydi.

Powel ve Broucher, esasa ilişkin olmasa da diğerlerinden daha farklı bir pozisyonu ifade ediyordu. Wolfowitz ve Grossman'ın sözlerinde kimi "düzeltmeler" yapma ihtiyacı duyuyorlardı. Powel ve Broucher, Türkiye'nin bazı hatalar yaptığını tekrarlıyor, ancak bir "özür beklentisinin" söz konusu olmadığını belirterek, "iki ülkenin ilişkileri ve dostluğu sürecektir" diyorlardı. Ancak, daha önce sıkça tekrarladıkları "stratejik ortaklık" kavramına bu kez hiç değinmiyorlardı.

Bu arada, AKP hükümeti Cüneyd Zapsu gibi parti yöneticisi araçlar yoluyla, '1 Mart 2003 Tezkeresi'nin TBMM'de reddedilmesinin sorumluluğunu TSK'ye yıkmak için kulis çalışması yürütüyordu.

ABD askerlerinin Türkiye üzerinden Irak'a girmesine izin verecek Tezkereyi TSK'nin açıktan ve ateşli bir şekilde desteklemediği doğrudur. Ama Türkiye'nin de savaşa girmesine yolaçacak 1 Mart Tezkeresinin Meclis'te reddedilmesinde CHP dahil geniş bir muhalefet kesiminin kararlı mücadelesi çok etkili olmuştur.

Irak savaşının ve işgalinin mimarı Paul Wolfowitz Türkiye'ye karşı çok öfkeliydi. Hesapları yanlış çıkmış, Türkiye Irak savaşında ABD'nin yanında olmamıştı. Bu nedenle ABD işgal operasyonunda zorlanmış, kayıp sayısı ve maliyetleri artmıştı. Wolfowitz'in bu öfkesi giderek TSK'deki Kemalist /ulusalcı subaylara odaklandı.

Öyle ki, Wolfowitz Irak'ın ABD tarafından işgalini destekleyen ve Washington'a yakın olan iki gazeteciyi Mehmet Ali Birand ve Cengiz Çandar'ı çağırarak onlara özel bir röportaj verecekti. Wolfowitz'in Cengiz Çandar "arkadaşlık" düzeyinde yakın bir ilişkisinin olduğu belirtiliyordu.

CNN Türk televizyonunda 6 Mayıs 2003 tarihinde yayımlanan bu röportajda Wolfowitz iki ülke ve TSK-Pentagon ilişkileri bakımından çarpıcı açıklamalar yapacaktı. Wolfowitz, 1 Mart Tezkeresi'nin TBMM'de reddedilmesine ilişkin olarak, Türkiye-ABD ilişkileri hakkında Çandar ve Birand'a şunları söyledi:

"Sanırım büyük bir hayal kırıklığı yaşadık. Fakat durum şu: Aramızda çok uzun yıllardır süren çok güçlü bir ittifak var ve bunun da devam ettiğine inanıyorum. Bizim için Türkiye o bölgede özellikle bu dönemde çok önemli bir ülke, çünkü nüfusunun büyük bölümü Müslüman.

Güçlü bir demokratik geleneğe sahip. Bu nedenlerle, olumluya götürmeye çalıştığımız bu bölgede Türkiye çok iyi bir model olacaktır.

"Biz ilişkilerimizi güçlendirmek istiyoruz. İttifakımızı korumak istiyoruz. Ama nerede hata yapıldığını anlamamız gerekir. Bu hayal kırıklığının doğasını çok iyi anlamamız gerekir.

Türk-Amerikan ikili ilişkilerini ilgilendiren kısmının haricinde asıl hayal kırıklığı Irak'ta neler olduğunu, neyin mücadelesinin yapıldığını anlamakta çekilen zorluk ve Türkiye'nin bunu anlayamaması... Türk-Amerikan ilişkileri açısından değerlendirsek, iyi ve kötü şeyler var. İyi olan, Meclisinizin büyük çoğunluğu bizim taleplerimizi desteklemek yanlısıydı. Kötü olansa, oylama yöntemi nedeniyle istediğimiz çoğunluğu tam olarak elde edemedik.

“Ne yazık ki, Türkiye’de bize destek olacağını düşündüğümüz, aramızdaki ittifakın çok önemli geleneksel destekçilerinden olan kurumlardan aradığımız desteği bulamadık. (...) Örneğin Silahlı Kuvvetler. Ordu hangi nedenle olursa olsun, o önemli ve de oynamaları gereken liderlik konumuna tam olarak sahip çıkmadı. Ama asıl hayal kırıklığı şuydu: Türk kamuoyu ve bunun yansıması olarak Türk hükümeti, Irak’ta neyin mücadelesinin verildiğini anlayamadı.”*

Görüldüğü gibi Wolfowitz, 1 Mart Tezkeresinin Meclis’ten geçmemesi konusunda TSK’yi açıkça suçluyordu. Fatura TSK’ye çıkarılmıştı. Bu faturanın bedeli Ergenekon soruşturmaları sırasında Kemalist subayların tasfiyesi ile ödettirilecekti. Böylece rejimin ‘İlmli İslam Cumhuriyeti’ yönünde dönüştürülmesinin önündeki engellerden biri de temizlenmiş olacaktı.

Dönemin ABD Dışişleri Bakanlığı’nın üç numarası Mark Grossman ise, emekliye ayrıldıktan sonra Yasemin Çongar’a (o dönemde Milliyet’in Washington temsilcisiydi) yaptığı açıklamada, Wolfowitz’den farklı olarak 1 Mart Tezkeresi’nin reddedilmesindeki ABD’nin hatalarına dikkat çekiyordu:

“Bu süreçten çıkardığım birkaç dersi sıralayabilirim. İlk olarak, Amerikalıların PKK sorunuyla daha önceden ve çok daha aktif biçimde ilgilenmesi gerekirdi diye düşünüyorum. Bence biz, 1980’ler ve 1990’larda Türkiye’nin PKK’yı yenmesinde muazzam bir rol oynadık. Ancak 4. Piyade Tümeni’nin Türkiye üzerinden Irak’a geçmesi için müzakere ederken, Irak’ta PKK’ya karşı ne yapacağımız konusunda daha ayrıntılı

*Milliyet / Radikal ve diğer gazeteler, 7 Mayıs 2003

bir plan ortaya koyabilirdik. Bu, Türklerin kaygılarını hafifletebilirdi.

“İkincisi, savaş sonrası planlarımızda daha spesifik olabilmeliydik. Türkiye’de tüm askeri ve sivil yetkililere savaş planını ayrıntılarıyla anlatmıştık. Ancak savaş sonrasını daha fazla konuşmalıydık.

“Üçüncüsü, demokratik ve müreffeh bir Irak’ın Türkiye’ye sağlayacağı yararları çok daha yüksek sesle dile getirmeliydik ki, Türk halkı bu konuda kendisini bu kadar dışlanmış hissetmesin.”*

5. 5- Bölgesel güç olmak ve Avrasyacılık!

Türkiye, Soğuk Savaş döneminin kapanmasının ardından Avrasya’da ortaya çıkan ve küresel düzenin kaderini belirleyecek boşluktan da yararlanarak kendi özerklik alanını genişletmeye çalıştı.

Bütün sorun alanlarına karşın orta derecede gelişmiş ülke olmak sınırların zorlayan ve dünyanın sanayileşmiş ilk 20 ülkesi içinde yer alan Türkiye, üretici ekonomisi, jeo-politik konumu, zengin insan kaynakları ve çeyrek yüzyılı aşan düşük yoğunluklu bölgesel iç savaş sürecinde modernize ettiği ordusuyla, emperyalist hiyerarşide daha üst basamaklara tırmanmaya çalıştı.

Küresel hegemonya savaşının cereyan ettiği Avrasya’da, ortaya çıkan boşluktan da yararlanarak, kabul edilebilir sınırların ötesinde bir pozisyon elde eden Türkiye, bu konumunu korumak için hem ABD ile ilişkilerini derinleştirme yoluna gitti hem de paradoksal biçimde bağımsız hareket etme kapasitesini geliştirmeyi denedi.

Ancak, Yugoslavya ve Afganistan’dan sonra Irak’ın da işgal edilmesiyle bölgedeki bu boşluğun doldurulacağını Türkiye geç fark etti. Ortaya çıkan yeni küresel durum karşısında hazırlıksız yakalandı. Önünün kesilerek yeniden evine dönmeye zorlanacağını anladığında pek fazla bir seçeneği kalmamıştı.

*Milliyet Gazetesi, 8 Ağustos 2005

Mark Grossman'm, "Bizim hatamız, Türkiye'nin kendisini gereğinden fazla önemli görmesine yol açmak oldu" dediği durum buydu. Bu "önem" yeni küresel düzende ne anlama geliyorsa, ona göre yeniden tanımlanacaktı.

Peki, Türkiye'nin küresel düzen içindeki yerini "yeniden tanımlama" girişiminde sadece ABD'nin iradesi yeterli olabilir miydi? ABD'nin Irak'ın işgaliyle kazanacağı varsayılan "olağanüstü güce", bölgede karşılaştığı şiddetli direniş ve stratejik hesap hataları nedeniyle ulaşamaması nedeniyle durumun böyle olmadığı kısa sürede ortaya çıkacaktı.

Diğer taraftan, Türkiye eliti, bölgesel boşluğun beklenmeyen bir hızla doldurulduğu koşullarda yeni bir politik yön çizmekte zorlanıyordu. Devletin tepesinde yaşanan iktidar dağılması ve bu parçalanmanın yarattığı farklı iktidar odakları arasındaki çatışma nedeniyle yön tayini konusunda görüş birliği sağlanamıyordu.

Durum böyle olunca, çelişkilere oynama, dengeleri gözetme ve durumu idare etme gibi şark kurnazlığıyla yürütülen bir dış politika anlayışı ve üslubu Ankara'ya giderek egemen oluyordu.

Aslında yön arayışının çok önceden başladığını da söyleyebiliriz. Daha ortada Irak savaşı yokken dönemin Milli Güvenlik Kurulu (MGK) Genel Sekreteri Orgeneral Tuncer Kılınç'ın, 7 Mart 2002 tarihinde Harp Akademileri'nde yaptığı bir konuşmada, "NATO'dan çıkarak, ABD ve Avrupa Birliği ile ilişkileri koparmadan Rusya, İran ve diğer bölge ülkeleriyle bağ kurulması" şeklindeki sözlerini başka türlü yorumlamak mümkün değildi.

Orgeneral Kılınç'ın çok tartışılan ve sonradan hukuk dışı bir yaklaşımla Ergenekon soruşturmalarının gerekçelerinden biri haline getirilen sözleri tam olarak şöyleydi:

"Türkiye öncelikle, stratejik anlamda kimlerle bağı varsa, o bağları çözmesi lazım. Bugünün konjonktüründe, kendi bekası açısından, ileriye dönük hangi tehditlerle karşı karşıya kalabilir, bunları yeniden iyi değerlendirebilmek için,

yaşlarındaki bağı çözmesi lazım. Bu bağlardan bir tanesi NATO'dur. Eğer NATO'dan sıyrılırsanız, ABD'nin size bakışının ne kadar doğru olup olmadığının, hayrınıza veya şerrinize olup olmadığının kararını daha kolay verirsiniz. Bugün Amerika, Türkiye'ye zaman zaman stratejik dost diye bakıyor, ama hiçbir zaman dostça davranmıyor. Türkiye'nin yeni arayışlar içinde olması bir ihtiyaç. Rusya ile birlikte, ABD'yi göz ardı etmeksizin, mümkünse İran'ı da içerecek şekilde arayış içinde olunmalıdır."*

Antr parantez belirtmeliyim ki, bir savaş örgütü olan NATO'dan çıkmak, onyıllardır bu ülkenin ilericilerinin, solcularının, sosyalistlerinin, devrimcilerinin talebidir. Israrla adının "Ergenekon" olduğu iddia edilen Kontrgerilla ise bir NATO örgütlenmesidir. Tuhaflık da tam buradadır. Çünkü, "NATO'dan çıkalım" diyenler, illegal bir NATO örgütlenmesi olan Kontrgerilla üyeliği ve darbecilikle suçlanmaktadır. Oysa bu ülkedeki bütün darbeler ABD ve NATO desteğiyle yapılmıştır. Durum çok açıktır; Ergenekon soruşturmasının Kontrgerilla ve darbecilerin yargılanmasıyla ve hesap sormakla bir ilgisi yoktur. AKP-Cemaat koalisyonunun rakiplerini ve cumhuriyeti tasfiye operasyonudur.

Tuncer Kılınç'ın yukarıdaki sözlerden de anlaşılacağı gibi, Türkiye'nin kendi özerklik alanını, "makul sınırların" ötesine geçecek şekilde genişletmesi kaçınılmaz olarak bir rahatsızlık yaratacaktı. Çünkü her genişleme başkalarının nüfuz alanlarının daraltılmasıyla mümkündü. Ve yine kaçınılmaz olarak, Kürt sorununu kendi olanakları ve dinamikleriyle çözememiş bir ülke, bir önceki döneme ait statükonun yıkıldığı ve haritaların yeniden çizildiği bu tarihsel dönemde, dünyaya düzen vermeye soyunan bir güçle burun buruna gelmekten dolayı bir güvenlik kaygısı duyacaktı.

Durum böyle olunca, ekonomisi kriz potansiyelli bir seyir izleyen, ideolojik egemenlik alanları sarsılan ve bu nedenle küresel hegemonyasını giderek daha fazla askeri güç kullanarak sürdürmek zorunda kalan ABD; hem "okuldan kaçmaya

*Cumhuriyet, Milliyet vd. gazeteler, 8 Mart 2002

kalkışan" çocuğu terbiye etmek istiyor hem sınıftaki yerini yeniden tayin etmeye çalışıyor hem de hafife aldığı bu önemli bölgesel güçle, yani Türkiye ile daha dikkatli bir ilişki kurmak istiyordu. Wolfowitz, Grossman ve Perle'nin söyledikleri ile dönemin Dışişleri Bakanı Colin Powell ve Beyaz Saray Sözcüsü Richard Boucher açıklamalarını üslup farklarının ötesinde ortaklaştıran da zaten bu ihtiyaç oluyordu.

ABD, Türkiye'nin sorun yaratmaya başlayan bölgesel gücünü sınırlandırmak, giderek önemsizleştirmek ve Kürt sorunu üzerinden hırpalamak isteğini belli ediyordu. ABD, Türkiye'yi "terbiye etmek" gerektiğinde PKK kartını bile oynayabileceğini (Perle'nin konuşması) hissettiriyor ve parmağını sallayarak, "Ayağını denk al" diyordu.

6. BÖLÜM

ABD, AKP'DEN NEDEN VAZGEÇEMEDİ?

6. 1- Hamas krizi, BOP ve batıcı sermayenin tereddütü

ABD yönetiminin 2006 yılından itibaren AKP'ye karşı tutumunda bir değişiklik gözleniyordu. Öyle ki, Türk-Amerikan ilişkileri 1 Mart 2003 tarihli hükümet tezkeresinin Meclis'te reddedilmesinden sonra yaşanan krizden daha sıkıntılı bir dönemden geçiyordu. Bu değişikliğin nedenini ve niteliğini anlamak için 2006 yılında yaşanan bazı gelişmeleri hatırlamak ve analiz etmekte yarar var.

Amerikan Türk Konseyi'nin (ATC) yıllık toplantısı için 2006 yılının Mart ayında Türkiye'den Washington'a gidenler, iki ülke hükümetleri arasındaki ilişkilerin sanılandan çok daha kötü olduğunu görünce şaşırdılar. İşadamları, bürokratlar ve politikacılar AKP hükümetinin iç kamuoyuna pompaladığı "ilişkilerimiz şahane" şeklindeki iyimser havanın gerçeği yansıtmadığını hayretle gördüler.

Kulislerden sızan bilgilere göre; bu ziyaret sırasında üst düzey Amerikan yetkilileri görüştükleri Türklere, 2006'nın Şubat ayında Hamas'm siyasi lideri Halid Maşel'in Ankara'yı ziyaret etmesinin 1 Mart 2003 Tezkeresi'nin reddinden daha ağır bir durum olduğunu söylediler. Türkiye'nin ABD'nin yanında Irak savaşına girmesine yol açacak hükümet tezkeresi'nin TBMM'de reddedilmesinin iki ülke arasındaki ilişkilerin

ıkınmasına yol açtığı hatırlanırsa, durumun Washington bakımından önemi daha iyi anlaşılabilir.

Aslında Hamas heyetinin ziyareti sadece bir sonuçtu. ABD yönetiminin ve AB çevrelerinin AKP hükümetine açtıkları kredinin arkasında; uluslararası sermayenin beklentilerine uygun şekilde ekonomide istikrar, özelleştirmelerin devam etmesi, sıcak para politikasında süreklilik, IMF programına bağlılık, Kürt ve Kıbrıs sorunlarında Batı'nın çıkarları doğrultusunda yeni açılımlar, AB üyelik sürecinde gerekli 'reform'ların yapılması gibi beklentiler vardı.

Diğer taraftan, Büyük Ortadoğu Projesi (BOP) için en önemli stratejik araç olarak görülen "ılımlı İslam" siyasetinin yaşama geçirilme aşamasında zorluklarla karşılaşılması ve yer yer başarısızlıkla sonuçlanması, Batı yanlısı "demokratik" rejimler kurmak için atılan her adımın radikal İslam'ı güçlendiren sonuçlar yaratması, daha da önemlisi Arap halklarının gösterdiği direniş eğilimi ABD yönetiminde giderek bir görüş değişikliğine yol açıyordu.

Ayrıca ABD yönetimi, AKP hükümetinin "yan etkilerini" de yeterince hesaplayamamıştı. AKP'nin radikal İslami çevrelerle bağıını bütünüyle kesmediğini, paralel bir program yürüttüğünü ve nihayet Türkiye'nin zaten ılımlı bir İslam ülkesi olduğunu, dolayısıyla rejimi haddinden fazla zorlamanın bütünüyle kaybetmeye yol açabileceğini fark etmeye başladı.

"İstanbul burjuvazisi" ile uyumlu hareket etse de ağırlıklı olarak servetten ve iktidardan daha çok pay talep eden muhafazakâr ve İslami taşra sermayesini temsil eden AKP, dönüşüm programı doğrultusunda yeni bir "zenginler sınıfı" yaratmaya çalıştıkça, 3 Kasım 2002 seçimlerinden sonra sağlanan uzlaşma tehlikeye giriyordu. Bu durum, geleneksel iktidar bloğunu sıkıştırmaya ve bu girişimin yarattığı gerilim yükseldikçe Türkiye'nin tepesindeki yarılma da derinleşmeye başlıyordu.

Gözlemlerime göre; İstanbul ve Marmara sermayesi, 3 Kasım 2002 seçimlerinden sonra AKP ve temsil ettiği güçlerle sağlanan "zoraki uzlaşmayı" bozmaktan sürekli olarak kaçın-

dı. Devlet eliyle yaratılan batıcı büyük sermaye, devlet gücünü elinde tutan, dahası arkasında ABD desteğinin bulunduğu AKP ile çatışmak yerine başlangıçta sağladığı mutabakatı daha sağlam temellere bağlama yolunu seçecekti. Çünkü, devlet eliyle yaratılan büyük burjuvazi, devlet gücünü elinde tutanlarla çatışmanın yıkıcı sonuçlar doğurmasından endişe ediyordu.

Ayrıca böyle bir çatışmaya gerek de yoktu. Çünkü AKP-Cemaat koalisyonu, büyük sermayenin bütün ihtiyaçlarını karşılıyor, neo-liberal ekonomik politikaları gözü kara bir üslup ve anlayışla uyguluyordu. Örneğin; emek piyasasını baskı altına alıyor, sendikasızlaştırma politikasına hız veriyor, esnek çalışma uygulamasını yaygınlaştırıyor ve özelleştirme politikalarını sürdürüyordu. Daha da önemlisi, oluşan tepkileri ve muhalefeti, sınıf farklılıklarını, eşitsizliği ve adaletsizliği meşrulaştıran dinsel ideoloji yardımıyla bastırıyordu. Fabrikada, işyerinde, sokakta, mahallede, tarlada, toplumsal yaşamda, devlette, ekonomik standartlarda değil, camide ve tanrı önünde eşitliği esas alan bir inanç sistemi işlerini kolaylaştırıyordu. Nihayetinde İslam, "rızkın onda 9'u kardır" diyebilen bir anlayışa sahipti.

6. 2- 'Beyaz adam' ideolojisi ve ılımlı İslam

Dönemin Dünya Bankası Başkanı Paul Wolfowitz, 2006 yılının Mayıs ayında Türkiye'ye gelerek Sabancı Üniversitesi'nde bir konferans verdi. Uzun bir aradan sonra etkili bir Amerikalı yöneticinin Kemalizm'i ve "modern Türkiye"yi övmesi, dahası bütün bölge için bir "model" olduğunu söylemesi yeni bir duruma işaret ediyordu.

Elbette bu "yeni durum" ABD'nin BOP bağlamında oluşturduğu ılımlı İslam siyasetinin değişmesi anlamına gelmiyordu. Ancak, Türkiye'de rejimin dinselleşmesinin de sınırlarına işaret ediyordu. İstenen yeni bir Suudi rejimi değil, Türkiye'yi İslam dünyasına yakınlaştıracak, hatta bu dünyaya liderlik yapmasını sağlayacak düşük yoğunluklu bir islami-zasyundu.

Çünkü, Türkiye’de rejimin çok partili ve seçimli de olsa bir ılımlı İslam cumhuriyeti yönünde dönüşmesi, ABD’nin doğrudan sağlayamadığı bölge hakimiyeti ve kuramadığı hegemonyanın Türkiye üzerinden gerçekleştirilmesi demektir. Elbette bu projenin tek bir koşulu vardı; Türkiye’de iktidarların amerikancı karakterde olması... Dolayısıyla Türkiye-ABD ilişkilerini bozmayacak nitelikte hükümetlerin işbaşına gelmesini sağlamak gerekiyordu.

Amerikan yeni muhafazakârlarının ve ABD yönetiminin, deyim ugunsu, zamanında pilot kabininde yer alan bir ismin, Wolfowitz’in yeniden böyle bir yaklaşımı ortaya koyması, laik Türkiye’yi ve Cumhuriyet rejimini övmesi, (yer yer ölçünün kaçırıldığı) ılımlı İslam siyasetine ince bir ayar verme çabası olarak da okunabilirdi.

Wolfowitz’in bu ziyaretinden kısa süre önce Neo-Con ekip, Türkiye’nin İslam dünyasını etkileyemeyecek kadar bölgeden kültürel olarak uzaklaştığını ve bir model oluşturabilmek için "İslam’la demokrasiyi birleştirecek" bir "ılımlı İslam" ülkesi olması gerektiği tezini sıkça işliyorlardı. Bu tezden vazgeçilmiş değildi. Ancak, bu tezin yanlış yorumlanması sonucu ölçünün kaçırılmasını istemedikleri de anlaşılıyordu.

Türkiye’de Birinci Cumhuriyetin tasfiye edilmesi ve bir ılımlı İslam rejiminin kurulması yönündeki stratejik planlama, Müslüman toplumlardaki ‘Batı tipi modernleşme’ girişimlerinin başarısızlıkla sonuçlandığı varsayımına dayanıyor.

Dolayısıyla İslam dünyasının tarihine, coğrafyasına, kültürüne ve toplumsal dokusuna özgü, Batıyla uyumlu yeni bir modelin oluşturulması gerektiği uzunca süredir ABD medyasında, akademik çevrelerde tartışılıyor; politikacılar, stratejistler ve siyaset yapımcıları arasında konuşuluyordu.

İşte ‘ılımlı İslam’ kavramı ve bu kavrama uygun bir model ülke oluşturmak stratejisi, ABD ve müttefikleri diğer emperyalist ülkelerin yeni ihtiyaçlarının bir sonucu olduğu kadar, bu fikri arka planın da ürünüydü. Model ülkenin, modernleşme sürecinde görece başarılı olan, ancak kimi sorunları da bulunan Türkiye’nin olabileceği düşünülüyordu.

Ancak ortada başka bir sorun bulunuyordu; tarih içinde ne kadar aşındırılsa da, bütün sorunlarına ve sınırlılıklarına karşın modernleşmenin yarattığı laik bir cumhuriyet rejimi vardı...

Türkiye için istenen yeni bir Suudi rejimi değildi. Türkiye'yi İslam dünyasına yakınlaştıracak, hatta bu dünyaya liderlik yapmasını sağlayacak düşük yoğunluklu bir islami-zasyon, sözkonusu hedef için yeterli görülüyordu.

Türkiye'de rejimin çok partili ve seçimli bir ılımlı İslam cumhuriyeti yönünde dönüştürülmesi; ABD'nin doğrudan ve tam olarak oluşturamadığı bölge hakimiyeti ve kuramadığı hegemonyanın Ankara üzerinden gerçekleştirilmesi demektir. Elbette bu projenin tek bir koşulu vardı; Türkiye-ABD ilişkilerini bozmayacak nitelikte hükümetlerin işbaşına gelmesini sağlamak. Bir anlamda AKP işte bu ihtiyacın ve konjonktürün ürünüydü.

Amerikan dış politikasına yön vermeye devam eden Neo-Con ekip, laik ve cumhuriyetçi Türkiye'nin İslam dünyasını etkileyemeyecek kadar bu dünyadan uzaklaştığını düşünüyordu. Dolayısıyla Müslüman toplumlara bir model oluşturabilmek için "İslam'la demokrasiyi birleştirecek" bir ılımlı İslam ülkesi yaratmak gerektiği tezini sıkça işliyorlardı. Bu görüş Amerikan entelektüelleri ve politikacıları arasında çok yayılmış ve neredeyse resmi siyaset haline gelmişti.

Örneğin; New York Times gazetesinin uzun süre Ankara merkezli olarak Türkiye ve Ortadoğu temsilciliğini yapan Stephen Kinzer, "Ezber Bozmak" isimli kitabında, Türkiye'nin neden ılımlı bir İslam ülkesi olması gerektiğini şöyle anlatıyor:

"Türkiye'nin modern tarihinin büyük bir bölümünde Müslüman dünya onu bir örnek olarak görmüştü. Atatürk'ün reformları Türkiye'yi İslam'ın o kadar uzağına taşımıştı ki dini meşruiyeti kaybolmuş gibi göründü. Bunun yanı sıra Washington'un uşağı gibi algılanmış ve birçok Müslüman'ın nefretle karşıladığı Amerikan politikalarını benimsiyor diye damgalanmıştı

"Günümüzde bu itirazlar Türkiye için geçerliliğini yitirmiştir. Dindar Müslümanlar tarafından yönetilmektedir ve kendi dış politikası vardır. Liderleri geçmişte hiç önemsenmedikleri yerlerde sıcak bir biçimde karşılanmaktadır.

"Türkiye yeni arzusuna karşı hemen hiç direnişle karşılaşmadı. Sadece kendisinden istendiğinde müdahale ederek ve geniş yelpazedeki hükümetlerle ve hiziplerle iyi ilişkiler kurarak başka hiçbir ülkenin oynayamayacağı bir rolü oynamaktadır. (...) Osmanlı geçmişi ona büyük bir tarihi ağırlık vermektedir. Sadece görelî refahından dolayı değil ama aynı zamanda toplumun (Araplara göre-m.y) bu kadar özgür olmasından dolayı da cazip bir modeldir."

Yeni Türkiye ile ABD ilişkilerini de değerlendiren Kinzer, "dindar Müslümanların yönettiği" Ankara'nın Washington'a yapacağı katkılar konusunda da şunları söylüyor:

"Türkiye'nin yeni rolü Birleşik Devletler'e önemli şeyler vaadediyor. Müslüman bir ülke olarak etrafındaki bölgeye yakından aşina olan Türkiye, Amerika'nın gidemediği yerlere gidip ortaklıklar kurabilir, anlaşmalar yapabilir. (...) Türkiye'nin dış politikası bağımsız olmakla birlikte Amerika'ninkini güçlendirmektedir. İki ülkenin ana stratejik hedefleri aynıdır."**

Kinzer gibi gazeteci ve siyaset yapıcılarının yaklaşımına göre; İslam dünyasına model olacak ve bu dünyaya liderlik yapacak, "Dindar Müslümanların yönettiği" bir Türkiye, ABD'nin uzanamadığı coğrafyalara ve kültürlerle erişim kapasitesi nedeniyle Washington'un küresel amaçlarına çok daha iyi hizmet edecektir. Böyle bir Türkiye Batı'nın (yeni emperyalizmin) çıkarlarını tehdit eden radikal İslam'a karşı da etkili bir seçenek oluşturacaktır. Dahası bölgede Amerikan hegemonyası için yerel bir rıza üretilmesine de büyük katkıda bulunacaktır.

*Stephen Kinzer, Ezber Bozmak / Türkiye İran ve Amerika'nın Geleceği, Çev. Sulhiye Gültekingil, İletişim Yayınları, Mart 2011 İstanbul, S. 217

**Stephan Kinzer, a.g.e, S. 218

Ancak bütün bunların gerçekleşmesi için İslam dünyasından uzaklaşan laik bir cumhuriyet değil, ılımlı bir İslam devleti olmak gerekiyordu. İşte bu nedenle AKP-Cemaat koalisyonu eliyle Birinci Cumhuriyet tasfiye edilip, ılımlı da olsa bir İslam rejimin kurulması için harekete geçilecekti. Yine bu nedenle kurucu ideoloji diyebileceğimiz Kemalizm, 2007'den sonra Ergenekon soruşturmaları üzerinden "kriminal" bir ideoloji haline getirildi.

Öte yandan, bu 'beyaz adam' yaklaşımı ve emperyalist siyaset planlaması, genel olarak Müslüman ve Arap toplumlarındaki "modernleşme" hamlelerinin başarısızlıkla sonuçlandığı varsayımına dayanır. Modernleşme girişimlerinin yenilgiyle sonuçlanması, burjuva anlamda da olsa demokratik ve laik bir hukuk devleti olmak projelerinin de çökmesi anlamına gelmektedir. Dolayısıyla bu durumda, Batılı 'beyaz adam' modernitenin kendisine zemin bulamadığı bu toplumlara uygarlık ve demokrasi götürmeyi adeta bir kutsal misyon haline getirir. Sömürgeciliğin olduğu gibi yeni emperyalizmin ideolojik arka planını da bu anlayış oluşturmaktadır. Örneğin BOP tam olarak bu anlama gelmektedir ve Batılı beyaz adam ideolojisinin tipik bir ürünüdür.

Amerika'da Neo-Con hareketin Ortadoğu ve İslam dünyasına ilişkin konulardaki tartışmasız başvuru makamı olan Prof. Bernard Lewis ise şöyle yazıyor:

"Neredeyse bütün İslam dünyası yoksulluk ve zulüm koşullarında yaşıyor. Bu sorunların ikisi de, dikkatleri özellikle başka yerlere çekmek isteyenler tarafından ABD'ye fatura ediliyor. İlk, şimdilerde 'küreselleşme' maskesi altında işleyen Amerika'nın ekonomik hakimiyeti ve sömürüsü yüzünden ve ikincisi de Amerika'nın kendi çıkarlarına hizmet eden Müslüman despotlar denilen liderlere verdiği destek yüzünden. Küreselleşme Arap medyasının en çok işlediği tema haline geldi ve bu her zaman Amerika'nın ekonomik nüfuzuyla bağlantılı olarak ele alınıyor. Müslüman dünyada sadece Batı'yla değil Doğu Asya'nın hızla gelişen ekonomileriyle de kıyasla, giderek iflas eden ekonomik durum bu hayal kırıklığını körükliyor.

Daha kötüsü Arap ülkeleri Batı türü modernleşme ker-
vanına daha geç bir tarihte katılan Kore, Tayvan ve Singapur
gibi ülkelerin de gerisinde kalıyor.”*

Alıntıdaki anlatım aksaklıklarını bir yana bırakırsak, bu
tabloya göre, ABD dış politikasına yön veren siyasal analist-
lere, ideologlara ve stratejistlere göre, Müslüman toplumlar
seküler bir ülke olmak hedefini bir yana bırakmalıdır. Çün-
kü, Türkiye örneği dışarıda bırakılırsa, İslam dünyasında bu
yöndeki bütün girişimler (modernleşme hamleleri) başarısız-
lıkla sonuçlanmıştır. Bu yaklaşıma göre demokrasi ve laiklik
gibi kurumlar Batı kültürünün ürünüdürler. Dolayısıyla, bu-
nun yerine yumuşatılmış, radikalizm ve Batı düşmanlığından
arandırılmış çok partili ve seçimli bir islami rejim anlayışının
gelişmesini desteklemek gereklidir. Başka bir anlatımla ılımlı
İslam anlayışını/yorumunu veri kabul eden partiler arasında
yapılacak seçimlerle iktidarın belirlendiği rejimlerin kurul-
ması yeterlidir. Uygun model budur.

Ancak, yukarıda da farklı yönleriyle işaret edildiği gibi,
bu anlayışın başarılı olduğunu gösterecek pozitif bir örneğe,
yani somut bir modele de ihtiyaç vardı. Bu yaklaşıma göre
İslam dünyasındaki görece tek başarılı modernleşme örne-
ği olan Türkiye'nin model oluşturması, Müslüman ülkeler-
den uzaklaşması nedeniyle pek mümkün değildi. Bu nedenle
Türkiye'nin “dindar Müslümanlar” tarafından yönetilmesi ve
daha islami bir karakter kazanması gerekliydi.

Soğuk Savaş döneminde NATO'nun “Yeşil Kuşak” streta-
jisinin kurbanı olan “Modern Türkiye”, 21. Yüzyılın ilk çey-
reğinde de ılımlı İslam stratejisine kurban edilmek isteniyor.

6. 3- 'Süpürmeyin kullanın' skandalının nedeni!

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ve AKP en önemli ikti-
dar kaynakları olan ABD desteğini yitirdiklerinde uzun süre
hükümette kalamayacaklarının farkındaydı. Başlangıçta

*Bernard Lewis, İslam'ın Krizi, Çev. Abdullah Yılmaz, Literatür Yayınları, Haziran
2003 İstanbul, S. 101-102

yurt içinde sınırlı olan iktidar kudretini daha çok ABD'den ve Batı'dan alan AKP'nin, bu kaynak kesildiğinde, ilk iktidar döneminde yapacağı pek fazla bir şey yoktu.

Örneğin; kendisine çizilen sınırları aştığı ve sağlanan muatabakatları ihlal ettiği için 2006 yılında Amerikan yeni muhafazakarlarının şiddetli tepkisini çeken Erdoğan ve AKP yönetimi, bu nedenle büyük bir şaşkınlık ve panik yaşamıştı.

Bir dönem Başbakan Erdoğan'ın danışmanlık yapan AKP kurucularından işadamı Cüneyd Zapsu ve dönemin Dış İlişkilerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Milletvekili Şaban Dişli, bu nedenle 2006 yılının Nisan ayında "yanlış anlamaları gidermek" üzere Washington'a gittiler. Başkan Bush'un yakın çevresiyle görüşme amacı taşıyan bu ziyaret tam anlamıyla bir skandala dönüştü.

American Enterprise Institute (AEI) isimli, yeni muhafazakar eğilimli ve ABD yönetiminde çok etkili olan enstitüde konuşan bu ikili, sert eleştirilerle karşılaşacaktı. O kadar şaşırmışlardı ki, skandal da tam bu aşamada, yani o şaşkınlık ve panik atmosferinde patladı. Görüşmenin yapıldığı 7 Nisan 2006 günü Cüneyd Zapsu, AKP hükümetine güvensizliklerini bildiren ABD'lilere şöyle diyordu:

"Size ihtiyacımız var. Siz de AKP ile bir dönem daha yaşamak zorundasınız. Başbakan Erdoğan'ı devirmeye çalışmak ve lağım deliğinden aşağıya süpürmek yerine, onu kullanın."

Bu inanılması güç sözler Cüneyd Zapsu'ya aitti, Şaban Dişli de hiç itiraz etmemişti. Bu kez şaşıрма sırası Amerikalılara gelmişti. Sözü edilen, önemli bir ülke ve onun başbakanıydı. Her türlü diplomatik teamülü ayaklar altına alan bu üslup ve yaklaşım görülmüş şey değildi. Sonradan bunun bir çeviri hatası olduğu ileri sürüldü ama, gerçek durum ortadaydı.

AKP, iktidarını sürdürmek, rejimi dönüştürmek ve kendisine karşı içeriden gelecek direnişi kırmak için ABD desteğine muhtaçtı. ABD ile siyasal projelerinin örtüştüğü (iç ve dış dinamiklerin buluşması) bir tarihsel dönemeçten geçildiği varsayımından hareket eden AKP bu fırsatı kaçırmak istemiyordu.

ABD ise BOP ve bu projenin taşıyıcı kavramı olan ılımlı İslam siyasetini hayata geçirmek için bir model ülkeye ve AKP'ye ihtiyaç duymaya devam ediyordu.

6. 4- ABD basını neden AKP'yi vurdu?

Sanıldığı gibi ABD'nin AKP ile ilişkileri düz bir çizgi izlemiyor. Ve yine iddia edildiği gibi aralarında derin bir güven ilişkisi de yok. Şöyle bir tespit yapmak sanırım abartma olmayacaktır; ABD-AKP ilişkilerinin arka planında her zaman karşılıklı olarak bir kuşku ve tedirginlik var oldu. Bu durumu, bir tür "suç ortaklığı" ruh hali diye de yorumlayabiliriz. Sorunu daha iyi anlamak için, sözkonusu dönemde (2005 yılında) yeni muhafazakarların Amerikan basınında çıkan makalelerini mercek altına almakta yarar var. Çünkü bu makaleler, Cüneyd Zapsu ve Şaban Dişli'nin karşılaştığı sert eleştirilerin hiç de münferit bir olay olmadığını, sözkonusu dönemde genel bir eğilimi yansıttığını ortaya koyması bakımından önem taşıyor.

İlk makale, ABD finans çevrelerinin sözcüsü ve Washington'a yakınlığıyla bilinen 2 milyon tirajlı The Wall Street Journal (W.S.J) gazetesinde yayımlandı. Gazetenin Baş Editörü Robert L. Pollock imzasıyla 16 Şubat 2005 tarihinde yayımlanan başyazıda, "Yine Avrupa'nın Hasta Adamı" başlığı kullanıldı.*

Benzer yaklaşım ve değerlendirmelerin yer aldığı ikinci makale ise Amerikan dış politikasına yön veren yayınlar arasında kabul edilen Middle East Quarterly isimli derginin 2005 yılı Kış sayısında yayımlandı. İkinci makaleyi, Washington'daki çok etkili yeni muhafazakâr araştırma kurumu American Enterprise Enstitüsü'nde analist olan "Ortadoğu uzmanı" Micheal Rubin kaleme almıştı.**

Bu makaleleri, The Washington Times ile The New York Times gazetelerindeki yorumlar izledi. Türkiye'de AKP'nin

*Robert L. Pollock, The Wall Street Journal, February 16, 2005

**Micheal Rubin, The Middle East Quartely, Winter 2005, pp. 13-23

eteklerine tutunarak servetten ve iktidardan pay almaya çalışan sermaye ve medya çevrelerinde "sürpriz" etkisi yaratan WSJ'deki makale her bakımdan ilginçti. Kısa bir şaşkınlık döneminin hemen ardından büyük medyanın, özellikle Doğan Grubu gazetelerinin tutumunda hızlı bir değişikliğe yol açtı.

Dönemin Hürriyet gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Ertuğrul Özkök, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ı, Libya lideri Muammer Kaddafi profiline yaklaşma tehlikesine karşı "dostça" uyardı. Bir süre sonra gruba bağlı gazetelerin tavrı da değişmeye başladı. Yine Özkök başı çekiyordu; bu mümtaz fikir adamı, "tek kişi kalsa bile" Amerikan dostluğunu savunacağını ilan etti. Onu, diğer gazetelerin yine amerikancılıklarından ve Tayyipçi çizgilerinden şüphe edilemeyecek şöhretli yazarları izledi.

Şaşkınlık, sadece iktidar yanlısı sermaye ve medya çevreleriyle sınırlı değildi. AKP'nin bir "Amerikan imalatı" olduğundan kuşku duymayan bazı muhalefet çevrelerinin zihinlerinde de "neler oluyor" sorusunun çengeli asılı duruyordu. Üstelik bu soruya makul ve ikna edici bir yanıt da verilebilmiş değildi. Nasıl oluyordu da ABD, kurulmasında ve iktidara taşınmasında benzersiz bir destek sunduğu AKP'ye karşı böylesine sert bir tavır takınıyordu?

WSJ'deki yazısında AKP'yi "kurnaz" ve "fırsatçı" diye nitelendiren Pollock, önce bu partiyi iktidara taşıyan 3 Kasım 2002 seçimlerine yönelik alışılmadık bir değerlendirme yapıyordu. Dostça bir uyancılıktan çok, yukarıdan bakan ve tehdit edici üsluba sahip olan bu yazıda Pollock, "Türk-Amerikan ilişkilerine sahip çıkan, ancak yolsuzluklara bulaşarak kendi kendilerini yıkan siyasi partilerin bıraktığı boşluk, kurnaz ve fırsat kollayan islamcı AKP tarafından doldurulmuştur" diyordu.

Türkiye'de ABD karşıtı çok sayıda komplo teorisi üretildiğini de yazan ve bu konuda meraklıları dışında kimsenin okumadığı kitapları işaret eden Pollock, AKP hükümetini toplumda gelişen "Amerikan düşmanlığı" konusunda da önlem almamak ve hiç bir şey yapmamakla suçluyordu.

Daha da ileri giderek, Erdoğan'ı "iki yüzlü" ve AKP'yi de "sinsi islamcı" olmakla suçlayan Pollock, şöyle devam ediyordu:

"Bu tür iftiralar karşısında Türk politikacılar bile sessiz kaldılar. Aslında, Türkiye'deki milletvekillerinin kendileri, Irak'ta 'ABD'yi katliam yapmakla' suçlarken, bir zamanlar İslam dünyası için bir demokrasi örneği oluşturma beklentisi yaratan Erdoğan, Irak'ta seçimlerin meşruluğunu sorgulayan az sayıdaki dünya liderinden biridir. Türk politikacılar bu konuda eleştirildiklerinde, 'kamuoyuna ters düşme' riskinden söz etmektedirler."*

Pollock, bir tür "şark politikası" yapmakla eleştirdiği Recep Tayyip Erdoğan'ı ve AKP'yi nankörlükle de suçluyordu. Türkiye'deki yargı kurumlarının, "Erdoğan'ın yeterince laik olup olmadığı değerlendirirken" Başkan Bush'un onu "Başbakan Erdoğan" olarak dünyada tanıyan ilk lider olduğunu hatırlatan Pollock, bu ilişkide unutulduğunu öne sürdüğü konulan ise şöyle sıralıyordu:

"On yıllardır verilen ABD askeri desteği.. Ceyhan'da son bulan Hazar petrolü boru hattını garantilemek için Amerika'nın yıllarca gösterdiği çaba.. ABD yönetimlerinin, Kongre'de geçirilmeye çalışılan ve Türkiye'yi uzun yıllar önceki Ermeni katliamı nedeniyle kınama kararına karşı verilen sürekli mücadele... Türkiye'nin AB üyeliği için ABD'nin ısrarlı lobisi... Abdullah Öcalan'ın ABD istihbaratının yardımıyla yakalanarak Türkiye'ye teslim edilmesi..."**

Pollock'ın yazısı basın eleştirileriyle sürüyor; başta Yeni Şafak olmak üzere "islamcı" ve "laik" basını benzer gerekçelerle suçluyordu. Türkiye'de güçlü bir muhalefet partisinin olmadığını da belirten Pollock, sözkonusu dönemde "yarı ölü durumda" diye nitelendirdiği CHP ve lideri Deniz Baykal'ın da Amerikan karşıtı cephe içinde yer aldığını öne sürüyordu. Pollock, örnek olarak Baykal'ın sözkonusu dönemdeki rakibi Mustafa Sarıgül'ü Amerika'nın adamı olmakla suçlamasını gösteriyordu.

*Robert L. Pollock, Wall Street Journal, February 16, 2005

**Robert L. Pollock, a.g.y

Hükümeti "aklı başında davranmaya davet edecek bir muhalefet" gücünün olmamasını Türkiye'nin en önemli politik zaaflarından biri olarak değerlendiren Pollock, çeşitli kesimlere hem göz kırıyor hem de uyarıyordu.

Pollock'ın, yazısının odağında ise şöyle bir öngörü yer alıyordu:

"Atatürk'ün mirasının çoğu kaybolma riski taşımaktadır. Türkiye kolayca ikinci sınıf bir ülke haline gelebilir. Vizyonu dar, paranoyaya kapılmış ve sıradan -başka ne olabilir ki- Amerika ile dost olmayan ve Avrupa'ya kabul edilmeyen bir ülke."*

Şimdi akla şöyle bir soru gelebilir; iyi de bu makale Washington ve Pentagon'un görüşlerini ne ölçüde yansıtıyordu? Bu soru Wall Street Journal'ın yazarına da sorulmuştu. Voice of America'nın (Amerika'nın Sesi Radyosu) New York muhabiri Elif Özmenek'in 19 Şubat 2005 günü, yani makalenin yayımlanmasından sadece üç gün sonra sorularını yanıtlayan Pollock, kendisinin bir Türk dostu olduğunu belirterek şöyle diyordu:

"Evet bu makale Washington'un Türk-Amerikan ilişkilerinin geleceği açısından kaygılarını yansıtıyor. Çünkü Amerikalı yetkililer, Türkiye'de Amerika'nın aleyhine çok çirkin şeylerin, hatta çoğu zaman yalanların söylendiğinin ve Türk hükümetinden kimsenin bunlara cevap vermediğinin farkında. Tabi bu bağlamda Amerikan hükümetinin görüşlerini yansıtıyor..."**

Röportajı yapan Elif Özmenek, Pollock'a, Amerikan Savunma Bakanlığı (Pentagon) Müsteşarı Douglas Feith'in o tarihlerdeki Türkiye gezisini hatırlatarak, makalesinde ileri sürdüğü görüşlerin bu geziden edinilen izlenimleri yansıtmadığını soruyor. (Douglas Feith, Türkiye'de 'zehirli bir atmosfer' olduğunu söylemişti.) Yanıt son derece netti:

*Robert L. Pollock, a.g.y

**Voice of America / Amerika'nın Sesi-Turkish,19.02.2005 /www.voanews.com/turkish/news/a-17-2005-02-19-voa1-87999602.html?moddate=2005-02-19

"Evet, birebir yansıtıyor."*

Michael Rubin'in Middle East Quarterly dergisindeki yazısı, "Yeşil Sermaye ve Türkiye'de islamcı Politika" başlığını taşıyordu, iktidardaki AKP'nin mali yapısını "karanlık ve kaygı verici" olarak nitelendirilen Rubin, parti bünyesinde "ticaretle siyasetin içice geçtiği" görüşü savunuyordu. Başta Körfez Emirlikleri olmak üzere, Arap ülkelerinden akan "yeşil sermayenin" iç ve dış politikayı etkilediğini de belirten Rubin, "Türkiye çapında islamcı işletmelerin yaygınlaşmasıyla AKP'nin iktidara gelmesi arasında karmaşık bir bağlantı" bulunduğunu vurguluyordu. Rubin şöyle devam ediyordu:

"Birçok ekonomistin tahminine göre, 11 Eylül terör saldırılarından sonra, Suudi Arabistan ve Körfez ülkelerindeki yatırımcılar, Amerika'daki 40 milyar dolar civarındaki yatırımlarını çektiler. Türk istatistiklerine bakacak olursak, bu paranın belki de 7-8 milyar dolar Türkiye'ye transfer edilmiş olabilir. Peki bu para AKP'ye mi gitti yoksa başka çevrelere mi aktarıldı? işte esas sorun da bu. Çünkü, saydamlık yok.

"AKP'nin para birimini dengeleyecek, popüler programları sübvansedecek ve kayda değer büyüklükteki kendi siyaset mekanizmasını yürütecek parayı nereden bulduğu pek de belli değil. Ne de olsa, Türkiye'nin kendi Maliye Bakanlığı'na göre, vergi mükellefleri kazançlarının yaklaşık yüzde 74'ünü devletten gizliyor."**

Michael Rubin'le de sözkonusu makalesi nedeniyle yine Voice Of America (Amerika'nın Sesi Radyosu) 27 Şubat 2005 tarihinde yayımlanan bir röportaj gerçekleştirmişti. Radyonun Türkçe internet sitesinde de yayımlanan röportajı yapan Barış Ornarlı'nın, Amerikan basınında Türkiye aleyhine çıkan yazıların zamanlamasına ilişkin olarak, "Bu bir rastlantı mı?" şeklindeki sorusunu, Rubin şöyle yanıtlıyordu:

"Hayır rastlantı değil. Ama burada herhangi bir planlı hareket de söz konusu değil.

*Voice of America / Amerika'nın Sesi-Turkish, a.g.y

**Michael Rubin, Middle East Quarterly, Winter 2005, pp. 13-23

Türkiye'deki gelişmeleri birçok insan izliyor ve bu konular uzun zamandır diplomatik çevrelerde sessizce tartışılıyor."*

Amerikan Girişim Enstitüsü (American Enterprise Institute) uzmanı Michael Rubin de, söz konusu makalelerdeki görüşlerin, ABD yönetiminin eğilimlerini yansıtıp yansıtmadığı şeklindeki soruya tek sözcükle yanıt veriyordu; "Evet"

ABD yönetimine yakınlığıyla tanınan muhafazakâr The Washington Times gazetesinin, 8 Mart 2005 tarihli sayısında yayımlanan Amaud de Borchgrave imzalı haber-yorumda, daha da ileri gidilerek, "Eski müttefik Türkiye küresel anti-amerikancılık yarışında altın madalyayı ele geçirdi" deniliyor.

Washington Times editörlerinden Arnaud de Borchgrave, Türk kamuoyundaki Amerikan karşıtlığından Türk basınına sorumlu tutuyor. Sağcı, solcu, islamcı ya da merkezdeki bütün basın organlarında Amerika'yı Nazi Almanya'sı ile bir tutan makaleler yayımlandığını belirten yazar, bazı Türk yazarlarla Usame Bin Ladin arasında bir fark olmadığını bile iddia ediyor. Voice of America'nın Türkçe sitesinde de özeti yayımlanan haber-yorumda Borchgrave şunları söylüyor:

"Türkiye'de Amerikan karşıtlığı göreceli olarak yeni bir olgu sayılır. 90'lı yıllarda Türkiye'de halkın % 60'ı Amerika hakkında olumlu düşüncelere sahipti. 2003 Irak savaşı, bir çok insanın görüşünü değiştirdi. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ve onun islami eğilimli partisinin işbaşına gelmesiyle ortam giderek bozulmaya başladı. Türklerin paranoyası, Amerika'nın bağımsız ve petrol zengini bir Kürt devleti yaratmak istediği yönündeki şüpheleri besledi. Bush, Amerika'nın Irak'ın toprak bütünlüğünü desteklediği yönünde Erdoğan'a defalarca güvence verdi. Ancak Türk basının tepkili kesiminde Amerika'nın amaçları yanlış aktarıldı."**

Bu yazarlar, Amerikan dostu diye niteledikleri eski siyaset sınıfının ve partilerin yolsuzluklara bulaştıkları için çökme-

*Voice of America, Amerika'nın Sesi-Turkish, 27.02. 2005 / www.voanews.com/turkish/news/a-17-2005-02-27-voa1-88000257.html

**Akt. Voice of America, Amerika'nın Sesi-Turkish, 27.03.2005 / www.voanews.com/turkish/news/a-17-2005-03-08-voa5-88001437.html?moddate=2005-03-08

leri nedeniyle doğan boşluğun, "fırsatçı" ve "sinsi" AKP tarafından doldurulduğu şeklindeki analizde uzlaşmış görünüyorlardı.

Anlaşılabileceği gibi, ABD yönetimi ve kamuoyu yapımcılarının AKP'ye bakışındaki farklılaşma, sadece retorik düzeyinde bir gelişme değildi. Daha derinlere inen bir sorgulama ile karşı karşıya kalındığı açıktı.

Bu durumda, önümüzde yanıtlanması gereken üç önemli soru olacaktır. Birincisi; AKP'nin yükselişinde ve iktidara gelişinde büyük rol oynayan ABD, neden 2005 yılının başında karşı saldırıya geçmişti? ikincisi; ABD ılımlı İslam projesinden vaz mı geçiyordu? Üçüncüsü; Washington'un AKP dışındaki seçenekleri var mıydı?

Aynı sırayla yanıtlayalım: ilk olarak, ABD yönetiminin, Türkiye'de ve bölge ölçeğinde yürüttüğü siyasetin taşıyıcı güçlerinden biri olarak, üzerinde bir proje gibi çalıştığı AKP'nin uzun vadede de uygun bir araç olması için terbiye edilmeye çalışıldığını söyleyebiliriz. Çünkü; 2005 sonrası süreç de ABD'nin AKP'yi gözden çıkarmadığını, ilişkilerde zaman zaman şiddetli bir gerilim yaşansa bile Türkiye'de Cumhuriyetin bir ılımlı İslam rejimi yönünde dönüştürülmesi ve bölgedeki Amerikan çıkarlarının korunması gibi ana siyasi hatlarda sağlanan mutabakatın devam ettiğini söyleyebiliriz. ABD'nin sertleşen tepkisi üzerine AKP kurmaylarının Washington'a gidip, "Tayyip Erdoğan'ı delikten süpürmeyin, kullanın" şeklindeki diz çöküşleri de bu terbiye etme operasyonunun başarılı olduğunu göstermektedir.

Değilse, "fırsatçı, iki yüzlü, güvenilmez, radikal İslam'la ilişkisini kesmemiş ve islamo-faşist bir parti" olarak değerlendirdikleri AKP ile, genel olarak 2005, özel olarak 2007 sonrasında daha önceki dönemle karşılaştırılamayacak bir yoğunlukta işbirliği yapmazlardı.

İkincisi; Filistin, Mısır ve Ürdün'deki seçimlerinden ve Suudi Arabistan'daki El Kaide faaliyetlerinden sonra Washington "ılımlı İslam" projesinin başarılı olacağı konusunda bazı tereddütler yaşasa da, bu projeyi hiçbir zaman rafa kaldırma-

dı. İlimli İslam siyasetinin son çözümlemede radikal İslami akımları güçlendirdiği tezi, Mısır, Ürdün, Pakistan gibi örnekler nedeniyle yaygınlık kazansa da Washington'daki siyaset planlamacıları bu projenin orta ve uzun vadede doğru bir model olduğu konusundaki görüşlerini değiştirmediler..

Üçüncüsü; ABD yönetimi, AKP'ye yönelik eleştirilerini şiddetlendirdiği sözkonusu dönemde Türkiye'deki geleneksel iktidar güçleriyle, örneğin TSK ile yeniden siyasal ilişki kurmak yoluna gitmedi. Ancak CHP'yi bir seçenek olarak hazırlamak için bu partideki (özellikle il ve ilçe örgütlerindeki) anti-amerikancı eğilimleri törpülemeye çalıştı.

6. 5- Tuhaf bir anlaşma; 'Vizyon Belgesi'

Türkiye ziyaretini üç kez erteleyen dönemin ABD Dışişleri Bakanı Condoleezza Rice, nihayet 17 Nisan 2006'da Ankara'ya gelecekti. Bir dizi kapalı görüşmenin yapıldığı, alışılanın dışında bir diplomatik ziyarette bu. Kulislere çok az bilgi sızdı. Ancak, en önemli gelişme kamuoyuna duyuruldu; ortak bir "Vizyon Belgesi" hazırlanmıştı.

Bu belge Türk-Amerikan ilişkilerini hükümetlerin gidiş-gelişlerine ya da eğilimlerine göre değişmeyecek şekilde tanımlıyordu. Sözüm ona "ortak" çıkarları saptıyor ve tarafları bu çıkarlar temelinde hareket etmek konusunda bağlıyordu. Ancak esas olarak bu belge, AKP'nin yeniden hizaya girdiğini ortaya koyuyordu. Çünkü, Türkiye ile ABD arasında 1950'den beri bir dizi ikili ve çok taraflı anlaşma imzalanmıştı. En son imzalanan resmi belge –ki çok kapsamlı bir yapıya sahipti- 12 Eylül'den sonra yapılan 'Savunma ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması'ydı. Yani devletten devlete ilişkiler, hukuk değer taşıyan ve yaptırımlara bağlanan bu anlaşmalar ile çerçevelenmişti.

Peki, bu "Vizyon Belgesi" ne anlama geliyordu? Kimse bunun tatmin edici bir yanıtını veremedi. Ortada gerçekten de garip bir durum vardı. Pazarlıklar yapılmış, sözler verilip alınmış, ortaya bir belge konulmuş ve fakat kimse bu belgenin ne anlama geldiğini tam olarak açıklayamamıştı.

Öyle anlaşıyordu ki, ABD yönetimi, AKP Merkez Karar

Yönetim Kurulu Üyesi Cüneyd Zapsu ve AKP Genel Başkan Yardımcısı Şaban Dişli gibi yöneticilere açıkça söylediği işi yapıyordu. AKP'nin "oportünist (ilkesiz), iki yüzlü ve kaypak" yönetimine güvenmiyorlardı. Başta İran'a yönelik olmak üzere Ortadoğu'da bir dizi operasyona hazırlanan ABD, Türkiye ve AKP hükümetinin kendi görüşleriyle uyum içinde olduğunu bir kez daha kayıt altına alıyordu.

Eğer AKP hükümeti üzerine düşeni yaparsa destek devam edecek, yapmazsa "delikten aşağıya" süpürülecekti. Öyle görünüyor ki, AKP hükümeti ABD'nin bütün isteklerine bir kez daha 'evet' demişti.

Washington da, işi garantiye almış ve yolunu şaşırmaması için AKP hükümetinin önüne bir "görüş açısı", moda deyimle bir "yol haritası" koymuştu. Vizyon belgesinin anlamı buydu. AKP'nin ise, siyasi ömrünü uzatmak için "evet" demekten başka çaresi yoktu. Bu belge bir tür "nikah tazeleme" anlamına geliyordu.

7. BÖLÜM

AKP'NİN AB İLE DANSI

7. 1- AKP'nin liberallerle flörtü!

AKP iktidarını destekleyen liberal, Avrupacı, Amerikancı ve islamcı yazarlar ile her soydan kanaat önderleri Türkiye gündemiyle toplanan AB zirveleri sırasında çok zor günler geçirdiler.

Nasıl olmasınlar ki; AB'nin 17 Aralık 2004 Brüksel zirvesinde alınan kararları politik bir zafer diye sunmaya çalışan AKP liderliğinin, toplumdan ve TBMM'den gerçeği gizlediği kısa bir süre içinde ortaya çıkmıştı. Anlaşıldı ki, hükümet büyük tavizler verip ikinci sınıf "imtiyazlı ortaklık" statüsünü kabul ederek aldığı "müzakere tarihi"nin arkasına saklanıp halka yalan söylemişti.

Türkiye'nin AB üyelik sürecini halkçı, ulusalcı, sol ya da sosyalist bir perspektifle değerlendiren; bu emperyal bütünleşme girişimine karşı çıkan veya eleştirenler ise haklı çıkmıştı. Yaşadığı topraklara ve bu toprakların insanlarına karşı derin bir inançsızlık içinde olanlar ise kaybetti.

Mehmet Ali Birand'ın 21 Aralık 2004'te yazdığı yazının -ki Posta ve Referans gazeteleri ile Hürriyet ve Milliyet'in internet sitelerinde aynı gün yayımlanıyordu- başlığı bile her şeyi anlatmaya yetiyor; "Bırakın, şu işin tadını çıkaralım."

M. Ali Birand üzülecekti ama, bu işin tadı çoktan kaçmıştı!..

Evet, AB'nin 17 Aralık 2004 Brüksel zirvesinde Türkiye ile müzakerelerin başlatılması için 3 Ekim 2005 tarihi verilmişti. İlk bakışta, tam üyelik için müzakere tarihi verilmesi bir "kazanım" gibi duruyordu. Ancak durum hükümetin oluşturmaya çalıştığı algıdan çok farklıydı; Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı AB'ye bir nota vermişti. Zirveden bir hafta sonra verilen notanın konusunu, 17 Aralık Belgesi'nde yer alan "uzun geçiş dönemleri, özel sınırlamalar ve kalıcı kısıtlamalar" oluşturunuyordu.

Bakanlıktan yapılan açıklamada, "Türkiye Cumhuriyeti Brüksel zirvesi karar metninin 23. paragrafında yeralan 'derogasyonlar'ın kalıcı olmasını kabul etmediğini bildiren bir notayı AB'ye vermiştir" deniyor.

Oysa, gerek Başbakan Recep Tayyip Erdoğan gerekse dönemin Dışişleri Bakanı Abdullah Gül zirveden hemen sonra yaptıkları açıklamalarda; Türkiye'nin kalıcı kısıtlamaları kabul etmediğini, karar metnine, "gerek duyulduğunda" ve "Türkiye'nin kabul etmesi halinde" diye iki "kayıt" düşüldüğünü söylemişlerdi. En yetkili iki ağızdan yapılan bu açıklamalara bakılırsa, kalıcı kısıtlamalar Türkiye için "otomatik" şekilde devreye girmeyecek ve uygulanamayacaktı.

Hükümet verdiği nota ile kendi kendini yalanlamış oldu. Şark kurnazlığını diplomasi sanan; dışişleri bürokrasisini, deneyimli büyükelçileri, yetkin tercümanları Brüksel'de devre dışı bırakan; görüşmeleri çevresinde bulunan, yetenekleri ve ufuklarının sınırları tartışmalı birkaç partili danışmanla götürmeye çalışan Erdoğan, 17 Aralık 2004 zirvesinde derin bir yenilgi alıyordu.

Kıbrıs şartı ve ucu açık müzakere süreci vb. bir tarafa bırakılsa bile bu notanın anlamı şuydu; Türkiye AB'ye tam üye olsa dahi bu ülke vatandaşları Avrupa'da serbestçe dolaşamayacak, başta tarım sektörü olmak üzere AB fonlarından Türkiye hiçbir şekilde yararlanamayacaktı. Tarif edilen ikinci sınıf bir üyelikten ya da "özel statü" den başka bir şey değildi.

Dahası, her müzakere başlığına geçiş için performans kriterleri aranacağı, uzun geçiş dönemleri uygulanacağı ve her

düzenleme için uygulamalar bir süre izleneceği için, müzakereler 20, hatta 30 yıl sürebilecekti.

Diğer yandan, Fransa ve Avusturya Türkiye'nin tam üyeliğini referandum yoluyla kendi halklarına soracaklarını ilan ederek, bu yönde yasal ve anayasal düzenlemeler yapıyorlardı. Daha da önemlisi, Türkiye ile yürütülen üyelik müzakeresi, diğer 25 üye ülkeden herhangi birinin vetosu halinde dondurularak kesintiye uğrayabilecekti.

Elinizdeki kitabın yeni ve gözden geçirilmiş/genişletilmiş baskısının hazırlandığı Mayıs 2011 itibarıyla, Türkiye-AB ilişkileri ve üyelik süreci bakımından değişen hiçbir şey yok.

Ege Cansen gibi iş dünyasının yakından tanıdığı ve izlediği bazı ekonomistler, o günlerde yazdıkları yazılarda biraz daha ileriye giderek "AB gerçekte tarih bile vermedi" diye yazacaklardı. Cansen, yazısında "şartlı tarih tarih değildir" diyor ve medya dünyasında estirilen ve neredeyse manevi teröre dönüşen havaya karşı çıkıyordu.

Sadece hükümetin değil, her soydan liberalin yaşadığı bu yenilginin kaçınılmaz olarak iç politik sonuçları da olacaktı. Hep birlikte politik dengelerin ağır ağır değişmeye başladığını görecektik. Türkiye, sürprizlere açık, gerilimli ve çalkantılı bir döneme girecekti. Öyle de oldu. Önce Cumhuriyet Mitingleri geldi, ardından da dalga dalga gelişen Ergenekon operasyonları...

7. 2- Demokrasi illüzyonu

Hayal kırıklığına uğrayan AB muhiplerinin sığındığı son bir argüman vardı, kabaca şöyle özetlenebilirdi; Türkiye AB'ye tam üye olmasa bile yaptığı reformlar bu toplumun yararınadır. Türkiye hiç değilse bu sayede demokratikleşecektir.

Bu yaklaşım büyük bir palavraydı. Öncelikle, 17 Aralık 2004 belgesinde Türkiye için tam üyelik perspektifi verilmediği son derece açıktı. Dolayısıyla, geri dönüşü olmayan tavizler verildiği halde Türkiye'nin AB'ye tam üye olmaması durumunda; ortada güçten düşürülmüş, tarımı çökmüş,

birleştirici çimentosunu yitirmiş, toplumu ufalanmış, akarsularının yönetimi uluslararası tekellere verilmiş, doğal zenginlikleri yağmalanmış, İstanbul'dan kalkan gemileri, Ege'den geçerek Antalya'ya gidemeyen bir ülke kalacaktı.

AB reformlarının "demokratik" olup olmadığı tartışması bir yana, insan hak ve özgürlükleri bir ülkenin iç dinamiklerine dayanmadığı sürece kalıcı olamayacaktı. Kaldı ki, "reform" diye yapılan düzenlemeleri bu ülkede onlarca yıldır sürdürülen özgürlük mücadelesini yok sayarak değerlendirmek de doğru değildi.

Türkiye, AB'nin pilot kabinini oluşturan emperyalist ülkelerin hazmedemeyeceği kadar büyük bir ülkedydi. Gelir dağılımındaki adaletsizliğe ve sanayileşme sürecinde yaşanan bütün çarpıklıklara karşın; ekonomik, askeri ve toplumsal bakımdan etkili bir bölge gücüydü. Hala da öyle... Ve bu gücünü korunduğu sürece Avrasya jeo-politiğinde yer almak isteyen her ülkenin alanı daralmış demektir.

İşte bu nedenle, makul ve kabul edilebilir sınırların ötesinde büyüyen Türkiye'nin, AB'ye özel statüye sahip "imtiyazlı ortak" olarak bile alınması zordu. Gelgeldim, küresel hegemonya mücadelesinde Atlantik'in öteki yakasından bağımsız bir güç olmak isteyen AB, Türkiye'ye mecburdu. Türkiye'nin askeri gücünü, dinamizmini ve insan kaynaklarını (genç nüfusunu) içermeyen; ekonomik ve jeopolitik olanaklarını değerlendirmeden AB'nin süper güç olması ve küresel bir aktör haline gelmesi, görünür gelecekte imkânsız değilse bile çok zordu.

Bu durum AB'nin önündeki en büyük açmazdı. Zaten 17 Aralık 2004 Brüksel Belgesi tam da bu açmazın metniydi. AB, işte bu açmazı "imtiyazlı ortaklık" kavramıyla ifade ettiği ikinci sınıf bir üyelik statüsü yaratarak aşmaya çalışıyordu.

7. 3- Türkiye'nin en büyük ihraç malı!

Zamanın AB Dönem Başkanı ve Hollanda'nın Dışişleri Bakanı Bernard Bot, 25 Aralık 2004 tarihli The Washington

Times gazetesinde yazdığı yazıda, Türkiye'nin Avrupa için neden gerekli olduğunu şaşırtıcı bir açıklıkla şu şekilde yazıyordu:

"AB, Türkiye'nin üyeliği sayesinde Suriye, Irak, Ermenistan ve Kafkaslara sınırdaş olacak. Avrupa ve Büyük Ortadoğu birbirine coğrafi olarak yakınlaşacak. (...) Türkiye'nin katılımı AB'nin terörle mücadeleye yönelik siyasi ve askeri kapasitesini de güçlendirecek ve uluslararası barışı ve istikrarı ileriye taşıyacak.

"ABD, Avrupa'dan, küresel güvenlik yükünü daha fazla paylaşmasını isterken haklı. İşte, Türkiye'nin güçlü ordusunun yardımıyla, AB bu yükü daha fazla omuzlayacak. Türkiye'nin Afganistan'daki NATO operasyonlarında oynadığı rol, potansiyelini gösterir nitelikte."*

Bu değerlendirme üzerine fazla söz söylemeye gerek var mı, bilemiyorum. Demokrasi, insan hakları söylemi artık asıl amacı gizlemiyor bile. Anlaşılan, gizlemek gibi bir niyetleri de yok. Ancak Avrupa'nın üstünde küçük bir "soru" çengelinden hâlâ asılı durmaya devam ediyor; Türkiye ABD'nin Truva Atı olabilir mi?

Bu soruya hala net bir yanıt verilebilmiş değil. Eğer Ankara, Atlantik'in iki yakası arasında denge politikası izlemeye devam eder ve büyük ihtilaflarda ya da kriz dönemlerinde sürekli Amerikancı pozisyon takınmayı sürdürürse bu soru hep gündemde kalacaktır. Türkiye-AB ilişkilerindeki asıl sorunlardan biri budur.

7. 4- Oryantalist aşagılama

Türkiye'nin Batı tarafından nasıl bir oryantalist aşagılanmaya tabi tutulduğunu daha iyi görmek için şimdi biraz daha geriye giderek, AB Komisyonu'nun 6 Ekim 2004 günü açıklanan Türkiye hakkındaki "İlerleme Raporu"na göz atmak iyi olacak. Bu Rapor daha sonra yaşanacakları bir bakıma ortaya koyduğu için önem taşıyor. Bu yanılla "dürüst" bir çalışma olduğu bile söylenebilir!

*Bernard Bot, The Washington Times, December 25, 2004

Nitekim AB'nin 17 Aralık 2004 Brüksel zirvesinde Türkiye'nin aday üyeliğinin "şartlı" kabulü, bu Rapor'un çizdiği rotayı doğrulaması ve önemini ortaya çıkarması bakımından dikkat çekiciydi. Bu Rapor'un bir başka önemli boyutu da, AB'nin Türkiye'yi neden gözden çıkaramadığını örtük olarak ortaya koymasıydı.

Küresel siyasetin akış seyri, Avrasya'daki hegemonya mücadelesi ve bu mücadelede Atlantik'in iki yakası arasında yaşanan rekabet ile Türkiye'nin bu kompozisyonadaki konumu, aşağı yukarı böyle bir raporun çıkacağını gösteriyordu. Kes-tirmeden söylemek gerekirse eğer; Türkiye, orta vadede ne AB'ye alınmak isteniyordu ne de kaybedilmek.

O nedenle bu bölümde, 17 Aralık 2004 kararlarına zemin oluşturan İlerleme Raporu'nu analiz etmek, Türkiye'nin AB'ye tam üyelik sürecinde yaşananları -ki 2006 sonunda beş ayrı başlıkta müzakere süreci askıya alınarak donduruldu- ve bu ülkenin/toplulun maruz kaldığı aşağılanmayı kavramak bakımından doğru olacaktır.

Daha da önemlisi, büyük ve fakat "doğulu" bir ülkenin nasıl oryantalist bir bakışla karşı karşıya kaldığını görmek için, bu rapor önemli bir olanak sağlamaktadır. Örneğin rapor, daha önce hiçbir aday ülke için söz konusu olmayan bir yaklaşımla, üyelik müzakerelerine başlamak için Türkiye'ye "şartlı evet" diyordu. Üstelik bu müzakerelerin, "doğası gereği ucunun açık" olduğu da özellikle vurgulanıyordu. Yani, "pazarlıklara başlamak üyelik anlamına gelmez" deniyordu. Dahası, müzakere sürecinde bir sorun çıkması halinde, herhangi bir üye ülkenin isteğiyle görüşmelerin "askıya alınabileceği" de kayıt altına almıyordu. Üstelik böyle bir karar oy birliğiyle de değil, "nitelikli çoğunlukla" alınabilecekti. Yani bir üye, bu traji-komik yolculuk sırasında imdat frenine asıldığı zaman tren duracaktı.

Raporun geniş yığınları ilgilendiren yanına gelince; işgücünün serbest dolaşımına kalıcı engeller konulabileceği açıkça belirtiliyordu. Yani, sermaye ve mallar transparan sınırlardan serbestçe geçecek ama, iş ve daha iyi bir hayat umuduyla

kapağı Avrupa'ya atmaya çalışan işçi ve işsizlerin bu hakkı olmayacaktı. Rapor bu yanıyla, Türkiye'ye aday üyelik statüsünün tanındığı Helsinki kararlarıyla bile çelişiyordu.

7. 5- AKP'nin Avrupa'da 'Pirus zaferi' mi?

Gel gelelim, 7 Ekim 2004 günü yayımlanan Türk gazetelerinin (Cumhuriyet ve bir iki gazete hariç) neredeyse tamamı, tıpkı daha sonra 17 Aralık zirvesinin ardından yayınlananlar gibi, "zafer" çığlıklarıyla çıkıyordu. Tam üyelik için görüşmelere başlanıp başlanmayacağına ilişkin nihai karar 17 Aralık 2004'te toplanacak AB Brüksel zirvesinde verileceği halde, Türkiye'nin 200 yıllık batılılaşma rüyasının gerçekleştiği daha o günden ilan ediliyordu.

Aslında bu tutum çok tanıdık bir politik tavır ve ulusal ruh haliydi. Tanzimat sonrasındaki ıslahat (reform) hareketleri sırasında Osmanlı basını da aynı şeyi yapıyordu. İnanılmaz gibi gelebilir ama, dönemin Osmanlı gazeteleri de, tıpkı günümüzdekiler gibi arada bir "Artık Avrupalıyız" diye başlıklar atıyordu.

Oysa, yukarıda da ayrıntılı şekilde ortaya konulduğu gibi, 17 Aralık 2004 Brüksel zirvesinde koşulların daha da ağırlaştırılması ihtimali hiç az değildi. Nitekim öyle de olacak ve hiç hesapta yokken "Kıbrıs sorununda çözüm" şartı, AB bu konuda taraf olmadığı halde metinlere girecekti. Durum böyle olmasına karşın, Türk medyasına ve entelektüel hayatına egemen olan 'yeni ıslahatçılar' büyük bir pervasızlıkla gerçeği karartıyorlar ve bizden topluca "demokrasi rüyası" görmemizi istiyorlardı.

Bu çaba, inanılmaz bir aymazlıkla (yoksa utanmazlık mı demeli) 2011 Türkiye'sinde halen devam ediyordu.

Her AB zirvesinden sonra kamuoyunda haftalarca estirilen havaya karşın, ortada bir "zafer" olmadığı gibi, gerçek bir pazarlığın yürütüldüğü de kuşkuluydu. Türkiye'yi yönetenler ellerindeki kozları bile masaya sürebilmiş değildi. Eğer bir zaferden söz edilecekse, bu ancak bir 'Pirus zaferi' olabilirdi;

yani yenilgiden daha beter bir zafer? Ancak ortada böyle bir zafer bile yoktu.

Türkiye'yi kaybetme korkusu dışında AB'nin aslında başkaca bir kaygı taşımadığı ortadaydı. Avrupa, 1995 Gümrük Birliği anlaşmasıyla Türkiye'den tek yanlı olarak istediklerini almıştı. Türkiye zaten fiilen ikinci sınıf üyelik denilebilecek özel bir statüye sahipti. O nedenle, 15-20 yıllık bir "terbiye" sürecinden sonra Türkiye'yi daha sağlam bağlarla AB kapısına bağlayacaklardı.

Gezegenin paylaşılması mücadelesinde gerçek güçlerden (operasyonel askeri kapasite, ortak güvenlik sistemi, bütünlüklü ve etkin dış politika, insan kaynakları vb.) yoksun olan Avrupa, elindeki yegâne aracı kullanıyordu; müzakere süreci... Yani, sermaye çevreleri için serveti, kitleler için de refahı paylaşma ihtimalini sunuyorlardı... İşte Türk sermayesi, bu "servetin paylaşılma ihtimalini" seviyordu. Akıl tutulmasına uğrayan 'Türk milleti' de refahın paylaşılma ihtimalini.. Geriye sağ ve soluyla liberal elitimiz kalıyordu. Eh, onlara da soyut bir demokratikleşme ve insan hakları söylemi kâfi geliyordu.

Oysa, "demokratikleşme" Avrupa'da yaşanan büyük sermaye entegrasyonunun (bütünleşmesinin) hukuki çerçevesi, oyunun kurallarıydı. Bu hukuki zemin, sistemin bekası için en emin, güvenli ve istikrarlı yoldu. Çünkü, her şeyden önce eşitlik ve özgürlük yanılması yaratıyordu. Toplumdan sürekli ve sistematik olarak tazelenmiş bir ideolojik onay alınıyor ve hegemonya için halktan rıza üretiliyordu.

Burada söz konusu olan kitlelerin hak ve hukuku değildi. Onlar birer aksesuardı. Yani, çalışanların hayat standartlarının yükseltilmesi, işçi sınıfının sendikal hak ve özgürlüklerinin genişletilmesi, uzun toplumsal mücadeleler ve geçmişte sosyalist sistemin baskısıyla elde edilen sosyal devlet kazanımlarının korunması ve tarımsal üretimin geleceği, ne bu Rapor'un ne de ünlü "kriterlerin" konusuydu.

Batılı oryantalistler karşısında tipik Doğulu komplekslere sahip olan kimi liberaller, toplumsal hak ve özgürlükler için

bu topraklarda on yıllardır yürütülen mücadeleyi görmezden gelen bir yaklaşımda ısrar ediyorlardı. Üstelik, siyaset biliminden uzak ve tarih bilgisinden yoksun bir bakışla hem "jakobenizm" ya da "tepeden inmecilik" eleştirisi yapıyorlar -ki bu aslında devrimciliğin eleştirisidir- hem de (ne gariptir ki) AB sopasıyla yukarıdan aşağıya "demokratikleşme" rüyası görüyorlardı.

Sendikaların, meslek örgütlerinin, solun, işçilerin, memurların, kadınların, gençlerin, kısaca yakın geçmişte toplumun ve tarihin vicdanı olan güçlerin mücadelesini yok sayıyorlardı.

7. 6- AB Türkiye'den neden vazgeçemiyor?

Sadece entelektüel bir ilgi nedeniyle değil, toplumsal sorumluluk gereği de 'AB'nin Türkiye'yi tam üye yapmayacağı halde, neden bütünüyle gözden çıkaramadığı' sorusunun yanıtını net şekilde vermek gerekiyor.

Nedeni çok açık aslında; bütün yapısal sorunlarına karşın Avrupa'nın 6. dünyanın ise 18. büyüklükteki ekonomisiyle; her türden geriye çekici girişimlere ve "karşı devrimci" saldırılara karşın, Cumhuriyet aydınlanması ve gerçekleştirdiği modernleşmesiyle, üretici ekonomisi ve sanayileşmesiyle, genç ve dinamik nüfusuyla, yetişmiş insan kaynakları ve bölgesindeki en güçlü ordusuyla Türkiye, Avrupa sermayesi için kolaylıkla gözden çıkarılabilecek bir ülke değildi. Türkiye'yi kaybetmek, dünyanın en büyük enerji havzasını ve Avrasya'yı da kaybetmek, başka bir ifadeyle büyük oyunun dışında kalmak demektir.

Evet ama, aynı Türkiye'nin çok büyük ekonomik, toplumsal, kültürel, dinsel ve etnik sorunları da vardı. Nüfusu fazla kalabalık, işsiz sayısı yüksek, halkı fakir... Dahası siyasal islamcılık yükseliyor ve Kürt sorununu çözme yeteneği gösterilemiyor...

Kıta oligarşisi, Türkiye'nin bütün büyük sorunlarını Avrupa'ya ihraç edebileceğinden çekiniyordu.

AB, böylesine pozitif ve negatif büyüklüklere sahip bir ülkeyi hazmedebileceğinden kuşku duyuyordu. Yüzyıllarca dünyanın yağmalanması sonucu zenginleşen ve bencilleşen "Batılı beyaz adam" bu refahı yoksullarla paylaşmak istemiyordu. Dahası bu ihtimal karşısında ödü patlıyordu.

Burada şu fakirlik meselesini kısaca ele almakta yarar var; Türkiye'de 2007 yılı verilerine göre yaklaşık 18 milyon insan yoksulluk sınırının altında yaşıyor. Nüfusun yüzde 20'si ise Belçika ortalamasına yakın, hatta bu ortalamanın üzerinde bir hayat standardına sahip. Gelir dağılımındaki adaletsizlik bir uçuruma dönüşmüş durumda. Özalist yeni liberal politikaların bir sonucu olarak; ucuz işgücüne dayalı kayıt dışı ekonomi, yeni bir sermaye birikim modeli olarak 12 Eylül 1980'den itibaren benimsenmiş durumda. AKP hükümeti bu ekonomik politikayı sorgulamaksızın devraldı.

Ancak söylendiği gibi, 2005 itibarıyla kişi başına düşen milli gelir 4 bin dolar civarında da değildi. Ekonominin yüzde 60'ına yakınının kayıt dışı olduğu düşünülür ve satın alma paritesi esas alınarak bir hesaplama yapılırsa, kişi başına düşen reel milli gelirin 6 ila 8 bin dolar aralığında olduğu anlaşılabaktı. Nitekim Dünya Bankası'nın reel milli gelir hesaplamaları da bu rakamları vermektedir. Başka bir anlatımla, 2010-11 yıllarında Türkiye'de kişi başına düşen milli gelirin 10 bin dolara ulaştığını ileri süren AKP, yeni ve kendilerine ait bir başarıdan söz etmiyordu. Zaten ekonominin doğal seyri bu rakamı öngörüyordu.

Türkiye'nin AB'ye üye olması halinde, birlik içindeki ABD etkinliğinin artacağından korkuluyordu. Bu korku halen devam etmektedir. Üstelik bu haklı bir korkudur. İngiltere'den sonra Türkiye gibi büyük bir ülkenin de AB'ye girmesi -ki Türkiye İtalya'dan farklı olarak iktidarlar değişse de yarım yüzyılı aşkın süredir istikrarlı bir Amerikancı çizgiye sahiptir- AB içindeki Amerikan etkinliğini zirveye taşıyacaktır.

ABD, Türkiye'nin üyeliğiyle AB'yi batısından ve doğusundan parantez içine almayı hesaplıyordu. Almanya ve Fransa başta olmak üzere çekirdek AB ülkeleri durumun farkındaydı.

Dikkatli gözlerden kaçmamıştır; Washington başından beri Türkiye'nin AB üyeliğini destekliyor. Desteklemekle de kalmıyor, Avrupa başkentlerine baskı yapıyor, lobi faaliyeti yürütüyor, hatta tehdit ediyor. Hatırlanacağı gibi, 2004 Hazi-
ran'ında İstanbul'da yapılan NATO zirvesi sırasında dönemin Fransa Cumhurbaşkanı Jacques Chirac, Türkiye'nin üyeliği konusunda ABD'yi Avrupa'nın içişlerine karışmak ve tehdit etmekle bile suçlamıştı.

Avrupa başkentlerinden haber geçen gazetecilerin bildirdi-
ğine göre ABD, Türkiye lehine AB nezdinde lobi yaparken artık "diplomatik üsluba ve nezaket kurallarına dikkat ede-
rek" yürütüyordu bu işi. Sözkonusu dönemde sızan bilgilere bakılırsa, Başkan Bush, 17 Aralık 2004 AB zirvesinin hemen
öncesinde dönemin Ulusal Güvenlik Danışmanı Condole-
ezza Rice ve yine dönemin Dışişleri Bakanı Colin Powell'i
doğrudan "bu işle" görevlendirmişti. ABD'nin bu göz yaşar-
tıcı çabasının arkasında gerçek bir nedenin olduğu belliydi;
AB'nin görünür gelecekte karşısına küresel bir rakip olarak
çıkmasını engellemek...

Öte yandan, AB'nin pilot kabinini oluşturanlar yine aynı
nedenlerle Türkiye'yi yanlarına çekmek, hiç değilse kontrol
etmek istiyorlardı. Çünkü, ABD Afganistan ve Irak'tan son-
ra, başta İran olmak üzere işgal, rejim değişikliği veya baş-
ka bir yoldan (örneğin tesislerini vurmak ya da içsavaşları
kışkırtmak yoluyla) etkisizleştirmeye hazırlanıyordu. Bunun
gerçekleşmesi halinde, Rusya'dan sonra Amerikan denetimi
dışında petrol üretimi yapan ikinci büyük bölge ülkesi konu-
mundaki İran'ın da, çok zor ama, gücü kırılmış olacak. Böyle
bir ihtimal, petrolle ilişkisi diyaliz makinesine bağlı bir böb-
rek hastası gibi olan Avrupa için kâbus demek. Dolayısıyla
AB için bu koşullarda bir de Türkiye'yi kaybetmek, bölgeyle
bütün fiziki bağlarını yitirmek ve denklemin dışına düşmek
anlamına geliyor. Yani AB için ortada tam bir açmaz vardı. Bu
açmaz 2010'lar dünyasında AB için devam ediyor.

AB-Türkiye ilişkilerinin seyri, sadece Ankara'nın kü-
resel düzen içindeki yeni yerini tayin etmeyecek, Türk iç

politikasında da önemli sonuçlar yaratacaktı. Bir yön ve program farklılaşması yaşayan Türkiye elitinin (egemen sınıflarının) iç dengeleri, ilişkilerin seyrine göre değişecek ve siyasal güçlerin yeni bir dizilişi gerçekleşecekti. Çünkü, AB-Türkiye ilişkileri bir dış politika alanı olmasının yanı sıra, artık bir iç politika sorunuydu. Nitekim öyle de oldu. İslamcı-muhafazakar AKP'yi her türlü tarihsel ve bilimsel ölçünün dışında, inanılmaz bir yaklaşımla "reformcu" ilan eden AB egemenleri, bu partinin modernleşme sürecini tamamlama yolundaki bir ülkede ılımlı İslam rejimini kurmasına hayati önemde bir destek verdiler.

Çeşitli kombinasyonları bulunmakla birlikte, bu yön ve program farklılaşmasının kanatlarını ulusalcı ve entegrasyoncu güçler diye kabaca ikiye ayırmak mümkün. İslamcısı, sağcısı, liberali ve sermayedarıyla entegrasyoncu (küreselleşmeci) güçler inisiyatifi 2006 yılından itibaren ele geçirmiş durumdaydı. Ulusalcılar ise örgütsüz ve dağınık ama, belli bir güce ve etkiye sahipti. ABD ve AB'nin desteğini alan islamcı-muhafazakar-liberal ittifakı, Cumhuriyet mitingleri çıkışının ardından 22 Temmuz 2007 seçimlerinden sonra (sol'un bir kesimini de içine alacak genişlikte) ulusalcıları tasfiye etmeye yöneldi.

8. BÖLÜM

AKP, TÛRBAN VE AKLIN ÖZGÛRLÛĞÛNE SALDIRI

8.1. Kadına ve insan aklına kuşatma

Türkiye'nin son 20-25 yılma damgasını vuran "demokrasi" ve "insan hakları" mücadelesi sınıfsal, politik, ideolojik ve felsefi bağlamından koparak, çoğu kez karşısına hizmet eden soyut bir 'Voltairecilik' halini almaya başladı.

Buna bir de "yenilenme" edebiyatı eklenince -ki bu edebiyat artık bir teröre dönüştü- insanlığın ilerici birikimini içermeyen, daha kötüsü bunun farkında bile olmayan ve "bin yıllık" liberalizmi "değişim" ve "solculuk" zanneden bir tutum giderek entelektüel ortama egemen oldu.

Oysa bu kavramların içerikleri Soğuk Savaş sonrasında köklü bir değişime uğradı. Öyle ki, siyaset biliminde bir tür "insan hakları emperyalizmi" olgusundan bile söz edilmeye başlandı.

Bu yaklaşımın haklı nedenleri vardı; ABD ve diğer batılı emperyalistler, bir önceki dönemin uluslararası hukuk normları olan "egemenlik", "sınırların dokunulmazlığı" ve "içişlerine karışmama" gibi yerleşik siyaset kurallarını tasfiye etmek ve "küreselleşme" konsepti içinde eritmek için "insan hakları" kavramını sıkça kullandılar, hala kullanıyorlar da.

Böylece, küresel kapitalist sisteme dahil olmamakta direnen, pazarlarını ve kaynaklarını uluslarüstü tekellere açmak

istemeyen ülkelerin parçalanması, rejimlerinin değiştirilmesi ve hatta işgal edilmesi için ideolojik bir atmosfer oluşturuldu.

Bu durumu hem Yugoslavya'nın kanlı bir etnik boğazlaşmanın içine itilip NATO müdahalesiyle 10 yıl içinde 7 parçaya bölünme sürecinde gözlemlemek mümkün hem de daha yakın bir örnek olarak Irak'ın işgalinde...

Bu anlayışın, sosyalist rejimlerin yıkılmasında da -ki bu rejimlere yönelik sol eleştiri başka bir şeydir- önemli bir rol oynadığını unutmamak gerekir. Hemen belirtmeliyim ki, Türkiye gibi rejimin kaba, hoyrat ve hatta vahşi insan hakları ihlalleri yaptığı, sistematik işkence olaylarının uzunca bir dönem sıradanlaştığı ve 12 Eylül gibi bir diktatörlük döneminin yıkıcılığını yaşayan ülkede bu tartışmayı yapmak çok kolay değildir. Üstelik, yürütülen insan hakları mücadelesi bu darbe rejiminin geriletilmesinde önemli bir rol oynamışsa...

Evet ama bu tartışmayı da artık yapmak, buna cesaret etmek zorundayız. Hele, feministler dahil, kadın hareketinden ve soldan türbana karşı tek bir eylemin bile gelişmediği uzunca bir dönemden sonra buna mecburuz.

Bilinmeli ki, artık hiçbir kavram masum değildir. İnsan aklını teslim almaya çalışan küresel yeni liberal ve gerici saldırısının öncelikle ideolojik alanda gerçekleştiğini unutmamak gerekiyor. Bir bilinç kayması ve liberal bir kirlenmeyle karşı karşıya olduğumuz açık. Bu nedenle öncelikle ideolojik-kültürel planda bir alan temizliğine, kavramlarımızı yeniden kurmaya ve arınmaya ihtiyaç var.

İnsanlığı 'yeni bir ortaçağa' iade etmeye çalışan neo-liberalizme, insan aklını kuşatan yeni muhafazakârlığa ve kapitalist uygarlığın mutlak egemenliğine hizmet eden her türden post-modernist felsefi anlayışa karşı mücadele etmeden bu arınmayı gerçekleştirmek mümkün değil.

Ülkemizdeki hak ve özgürlükler mücadelesindeki liberal savrulmayı en iyi gözlemleyebileceğimiz alan, hiç kuşkusuz "türban" konusudur. Esas olarak kadının özgürlüğüne, kazanılmış haklarına ve toplumsal statüsüne karşı aşağıdan gelen kuşatıcı bir saldırı olmasına karşın, "türban" konusu

neredeyse kadın hakları mücadelesinin parçası ve bir özgürlük sorunu gibi gösterilmeye ve anlaşılmaya başlandı.

Tuhaf bir liberal anlayışın (2. Cumhuriyetçilik gibi) terörize ettiği entelektüel bir ortamda, örneğin sol, neredeyse türban konusundaki bütün eleştirilerini geri çekti. Dahası, bu konuda alınan tutum bir tür "ilericilik" ve "demokratlık" ölçüsü sayılmaya, hatta bu ölçü dayatılmaya başlandı.

Oysa bu anlayış, hem tarihsel bir perspektiften yoksun oluşu hem de sadece devlete karşı olmak gibi sınırlı bir gerekçeye yaslanması nedeniyle son derece sorunludur. Daha da önemlisi, bu tutumun, çok daha kahredici başka bir otoriteyi, yani iktidarı ve gerçek tehdidi gözlerden saklamak gibi nesnel bir sonucu var. Çünkü, tartışılmaz ve "kutsal" olanı referans alan ve psikolojik-siyasal şiddet içeren bir ayrımcılık, kadına karşı şiddet ve özgürlüklere karşı daha tehdit edici bir tutumdur.

Eğer böyle bir tartışma yapacaksak -ki bu tartışmayı öncelikle kadın hareketi yürütmelidir- 2004 yılındaki türban eylemlerinde sürekli olarak taşınan bir pankartla işe başlayabiliriz. Fotoğrafı gazetelerde de yer alan pankartta şunlar yazılıydı: "Başörtüsü Kuran'ın emri, Müslüman kadının kimliğidir."

İşte bu kadar! Sıkıysa tartış, itiraz et ya da karşı çık!

Çünkü tartışılan "kutsal" bir nesne... Bu pankart aslında islamcılarının bütün ideolojik ve politik yaklaşımını özetlemektedir. Kuşatıcı, gelenekten beslenen ve aşağıdan, yani toplumun en geri kesimlerinden ve ilkel tepkilerinden gelen bir şiddettir bu.

İslamiyet içi başka inanışlara ve yorumlara (Alevilik, Şiilik, Nuseyirlik gibi) dahi alan tanımayan bu yaklaşıma kategorik olarak itiraz etmeden, yoğun bir ideolojik ve politik mücadeleye yürütmeden bu ülkede gerçek bir "demokrasi, insan ve kadın hakları mücadelesi" mümkün mü?

Eğer Aydınlanma ve modernite eleştirilecekse -ki eleştirilmelidir- bu eylem onu aşmaya yönelmelidir.

Oysa Aydınlanmaya karşı yöneltilen yeni muhafazakâr ve yeni liberal eleştiriler, tıpkı diğer gerici eleştiriler gibi tarihsel olarak söz konusu dönemi (aydınlanmayı) aşma yeteneğine sahip değildir. Tersine, insanlığı bir önceki döneme, yeni bir Ortaçağa iade etmeye ve üstelik bunu bir çıkış ve "yenilik" gibi sunmaya çalışmaktadırlar. Dolayısıyla bu girişim, insan aklının değil "naklin" yani kutsal metinlerin (vahiy) egemenliğini yeniden tesis etme çabasıdır. Bilimsel aklın yerine, ilerleme adına 'teknolojik aklı' geçirme hilesidir.

Potansiyellerini hızla tüketen, bütün insanlığın ve gezegenin geleceğini tehdit eden kapitalist uygarlık, egemenliğini sürdürmek için bilinçleri teslim almak, insanları akıllarıyla değil inançlarıyla hareket eden mahluklara dönüştürmek istemektedir. Değilse, her şey bir yana artık bu 'ahlak dışı' sistemi sürdürmenin imkanı yoktur. Başka bir anlatımla kapitalist düzen için yeni bir toplumsal onay üretmenin kitleleri dinselileştirmekten başka yolu kalmamıştır. Bu nedenle, bir sınıf olarak burjuvazi bir önceki çağın ideolojisine iltica etmeye başlamıştır.

Oysa kapitalist uygarlığın temellerini sorgulamadan bir modernite eleştirisi yapılamaz. Bu eleştiri yapılacaksa, insanlığın bütün ilerici mirasını içererek aşma yeteneğine sahip olmalıdır. Bu da ancak, toplumcu ideolojiden güç alan devrimci bir eleştiriyle mümkündür.

8. 2- 28 Şubat'ın ürünü olan AKP, Milli Görüş'ün hem devamı hem de inkarıdır

Konu birçok bakımdan önemli; 2000'ler Türkiye'sinde olup bitenleri anlamak için 3 Kasım 2002 seçimlerine daha yakından bakmakta yarar olabilir. Dünyanın içine girdiği yeni dönemde, Türkiye'nin ulaştığı büyüklüklere uygun olarak egemen bloğun bölgesel ve küresel ihtiyaçlarına yanıt veremeyen; başka bir anlatımla, yeniden yapılanma ihtiyacını göremeyen ya da bu ihtiyacın gereklerini yerine getiremeyen eski siyaset sınıfı; kendisini yenileme dinamiklerini yitirerek, deyim uyuşsa topluca "intihar" etti.

Ortaya çıkan tablo, 28 Şubat 1997'de başlayan restorasyon sürecinde bir başarısızlığa, daha da önemlisi, bir karşı hamle sonucu oluşan esaslı kırılmaya işaret ediyordu. Batıcı büyük sermaye çevreleri ve askeri-bürokratik elit, yeni bir siyasal pozisyon belirlemeden kendisini ansızın farklı bir siyasal tablonun karşısında buldu.

Kuşkusuz bir dizi tarihsel ve siyasal sürecin ürünü olan AKP, esas olarak 1980 sonrasında gelişen ve artık orta büyüklük sınırlarını aşan, dünya pazarlarına açılan taşra sermayesinin siyasal örgütlenmesi olarak ortaya çıktı. Aynı AKP eski büyük sermaye çevreleriyle uzlaştı ve bu kesimleri de içermeye yöneldi. Yeni bir ihtiyacın ürünüydü. Bu yanı sıra, RP ve FP'nin hem bir devamı hem de bu geleneğin bir eleştirisi ve inkarıydı.

Eleştirisiydi, çünkü, RP-FP geleneği, siyasal hattını esas olarak devletin kurucu ilkeleriyle çatışma üzerine kurmuş ve sistemin temelini olmasa bile kabuğunu (üst yapı kurumlarını) yeniden tanımlamaya yönelmişti. Bu çatışmacı bir siyasal hattı. Batı ve emperyalizmle ilişkileri faydacılık (ehven-i şer) anlayışı üzerine kurulmuştu.

Beslendiği iç dinamiklerin yanı sıra, esas olarak emperyalizmle işbirliği ve Soğuk Savaş döneminin yarattığı fırsatların sonucu olarak palazlanan siyasal islamcılık, belli bir büyüklüğe ulaştıktan sonra kendi özerklik alanını genişletmeye çalışıyordu. Bu eğilim, daha sonra kendisini büyüten güçlerden kopmaya başlıyor ve yer yer bir tehdide dönüşebiliyordu.

Dolayısıyla siyasal islamcılığın bu tutumu, servetten ve iktidardan daha çok pay isteyen ve sistemle bütünleşmesini güçlendirmeye çalışan taşra sermayesinin sürekli olarak devletin kıyısında tutulmasına yol açıyordu. AKP öncelikle bu ihtiyaca yanıt verdi ve ayağını bastığı bu zemin üzerinde yükseldi.

Yukarıda işaret edilen iç dinamiklerin yanı sıra, -bu kitabın ana tezinde de ortaya konulduğu gibi- bir ABD projesi olarak da şekillenen AKP'yi yaratan diğer önemli bir gelişme ise Soğuk Savaş döneminin kapanmasıydı.

Soğuk Savaş sonrası dünyada siyasal İslam'a duyulan ihtiyacın ortadan kalkması, bu siyasal geleneğin daha önce sistem içinde elde ettiği mevzilerin tartışılmasını ve geriye çekilmesini de beraberinde getirdi.

Türkiye'de 28 Şubat süreci, içine girilen yeni dönemin ihtiyaçlarına uygun olarak devletin yeniden yapılandırılması hamlesi diye de okunabilirdi. 28 Şubat'la birlikte anlaşıldı ki, geleneksel tezleri ve politik programıyla islamcı bir iktidar, Türkiye'de derin kriz yaratma potansiyeline sahipti.

Bu bağlamda değerlendirildiğinde, AKP'nin 28 Şubat sürecinin çocuğu olarak doğduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Servetten ve iktidardan daha çok pay isteyen, dahası ulaştığı büyüklükle Marmara/İstanbul sermayesinin merkezinde olduğu iktidar bloğunun yeniden tanımlanmasını talep eden sermaye çevreleri, kaçınılmaz olarak yeni bir siyasal temsil kanalı oluşturmak zorundaydı.

Devlet ve Türkiye eliti ile çatışmak yerine, onunla uzlaşma arayan ve bu arayış içinde egemen blok içinde kendisine alan açmaya çalışan bir siyasal yapılanma...

İşte AKP böyle bir ihtiyacın bir ürünü olarak siyaset sahnesine çıktı. Ve AKP bu nedenle kendisini islamcı değil, "muhafazakâr demokrat" bir parti olarak tanımladı.

8. 3- 'Merkez medya'dan AKP iktidarına meşruiyet üretimi

AKP'nin 3 Kasım 2002 seçimlerinin ardından hükmedici ve bastırıcı bir çoğunlukla iktidara gelişinden sonra, merkez medyanın uzlaşma arayışı ve ortak bir zemin yaratma çabaları da yoğunlaşmıştı. Bunlardan en dikkati çeken, 3 Kasım 2002 seçimlerinden henüz 6 ay sonra Milliyet gazetesinin yaptığı bir kamuoyu araştırmasıydı. Milliyet'in Mayıs 2003'te Tarhan Erdem'e yaptırdığı "türban araştırması" hem ulaştığı sonuçları siyasal beklentilerine uygun olarak eğip bükmesi nedeniyle hem de AKP'ye meşruiyet üretilmesinde geline aşamayacağı ifade etmesi bakımından değerlendirmekte yarar var.

Çünkü bu araştırmanın analizi, elinizdeki kitabın ana tezini destekleyici bir tablo koyacaktır önümüze. AKP'ye siyasal merkezde alan açmak için nasıl "bilimsel" şekilde saçmalandığını gösterecektir.

Sözkonusu araştırma başta ordu olmak üzere, Türkiye eli-ti ile AKP arasındaki çelişkilerin su yüzüne çıkmaya başladığı sırada gündemin ortasına "pat" diye düşmüştü. AKP seçim sisteminin de çarpıklığı nedeniyle oyların üçte birini alması-na karşın milletvekilliklerinin yaklaşık üçte ikisini kazanarak tek başına iktidara gelmiş, bu durum toplumda bir tedirginlik yaratmıştı. Milliyet gazetesinin yaptırdığı araştırmanın, bilimselliği ve gerçeği yansıtıp yansıtmadığı bir yana; sunu-mundan sayfa düzenine, spotlarından "araştırmayı" tamam-layıcı söyleşi ve yorumlarına kadar AKP hükümetini normal-leştirme denemesi olduğu açıktı.

Öyle anlaşıyordu ki, bu araştırma Doğan Grubu'nun Ba-tıcı büyük sermaye ve askeri bürokrasi ile taşra sermayesi ve AKP arasında seçimlerden sonra gerçekleşen, fakat sürekli bozulma tehlikesiyle karşı karşıya kalan "zorunlu uzlaşma" için "sosyolojik" bir gerekçe ve "bilimsel" arka plan imal etme çabasıydı. Değilse, araştırmada bu kadar saçma sapan, bir-biriyle çelişen ve başka verilerle desteklenmesi imkânsız so-nuçları arka arkaya sıralamak mümkün olmazdı.

Örneğin, "araştırmanın" bir bölümünde eğitim ve gelir düzeyi yükseldikçe, türban takanların sayısının hem azaldığı hem de arttığı belirtilmektedir. Ama öte yandan, bunun ne anlama geldiğine dair hiçbir açıklama yoktur. Ne demek-tir "eğitim ve gelir düzeyi arttıkça türban takanların sayısı-nın" hem arttığı hem de azaldığı? birbirini kesen iki eğilim mi sözkonusudur? Hangi tutum baskın ve süreci tayin edici niteliktedir? bu soruların hiç birinin yanıtı yoktur. Konuya ilişkin yorumlarda da ciddiye alınabilecek, durumu açıklama yeteneğine sahip tek bir söz bile söylenmemektedir.

Deneklerin nasıl ve hangi yöntemle göre seçildiği, han-gi soruların sorulduğu, seçeneklerin nasıl belirlendiği,

Türkiye'nin etnik ve mezhepsel yapısının (çokluğunun) dikkate alınıp alınmadığı bilinmemektedir.

Örneğin, Türkiye'de nüfusun yaklaşık yüzde 20'sinin Alevi olduğu tahmin edilmektedir (Tahmin edilmektedir çünkü, bu konuda bir sayım ya da araştırma yoktur). Sözkonusu kamuoyu yoklamasında bu olgunun dikkate alınıp alınmadığı belli değildir. Çünkü, ortaya çıkan sonuçların, deneklerin bileşimi, yerleşimi ve dağılımının bu olgunun dikkate alınıp alınmamasına göre değişeceği açıktır.

Araştırmada, geleneksel başörtüsü ile türban arasındaki fark tamamen unutulmuştu. Ancak, bu tutumda, beceriksizliğin yanı sıra, bir kasıt olduğu ve kamuoyunun yönlendirilmeye çalışıldığı da açıktı.

Milliyet gazetesi bir tür "tarihsel uzlaşma" rolüne soyunmuş gibi görünüyordu. Nitekim yine Milliyet gazetesi tarafından yaptırılan ve 2007'nin Mart ayında yayımlanan, "Biz kimiz?" başlıklı araştırma da aynı amacı güdüyordu.

Sözüm ona bu "uzlaştırıcı" tutumu tercüme edersek eğer, sektör dışı yatırımları nedeniyle mali bir sıkışıklık içine girdiği gözlenen ve devlete yüksek borcu olan Doğan Grubu'nun, AKP hükümetine göz kırpmaya çizgisini aştığı, düpedüz flört etmeye başladığı anlaşıyordu. Ancak, iktidarının ilk döneminde AKP'ye paha biçilemez değerinde bir destek veren Doğan Grubu'nun çabalarının hiç işe yaramadığı acı şekilde ortaya çıkacaktı. AKP, 2007 sonrasındaki ikinci iktidar döneminde Aydın Doğan'ın medya kartelini önce rehin alacak, sonra parçalayacak, ardından da etkisizleştirecekti.

Yani her türlü gazetecilik ilkesini bir yana bırakan o bildik "medya gücünden" politik olarak yararlanma ve ekonomik faydacılık tutumu bu kez bir işe yaramamıştı. AKP ve lideri Erdoğan, yarın yine saf değiştirebilecek büyük bir medya grubunun gücünü kırmanın daha doğru olacağını görmüştü.

Yeniden Milliyet'in araştırmasına dönersek; Doç. Dr. Aynur İlyasoğlu, Mayıs 2004'te bianet.org'da yayımlanan bir söyleşisinde Milliyet'in araştırmasının hiçbir bilimsel değeri ve akademik kalitesinin olmadığını belirtiyordu.

Doç. İlyasoğlu durumu tek kelimeyle özetliyordu; palavra...

Ancak, Doç. İlyasoğlu söz konusu söyleşide, bir başka değerlendirme daha yapıyor ve "Bu tamamen medya bakışlı bir araştırmadır" diyordu. Aslında profesyonel ölçülerle bakıldığında araştırma medya bakışlı bile değildi.

Gazetecilik bakımından son derece başarısız ve kötü sunulmuştu. Bu durum Milliyet gazetesi yazı işleri ekibinin yeteneksizliğinden değil, verilmek istenen mesajın realiteyle çelişmesinden kaynaklanıyordu. Çünkü, kusurlarına karşın araştırmada ulaşılan bazı çarpıcı sonuçlar bile gazete sayfalarında yeterince değerlendirilememişti. Bu durumda ya gazetenin editoryal yönetimi araştırmayı bilimsel bakımdan yorumlayamamış ya da gazetecilik bakımından değerlendirememişti.

Bu görüşümü birkaç örnekle açmayı deneyeceğim. Araştırmanın yayımlandığı ilk gün gazetenin Tarhan Erdem imzalı ana değerlendirme yazısının ve sayfanın manşeti şöyle; "Sadece yüzde 5 türban diyor" Yani Erdem'e göre başını örtenerin sadece yüzde beşi kullandıkları eşarby "türban" diye tanımlıyorlardı.*

Milliyet demek istiyor ki, korkulacak bir şey yok, onlar başlarındaki örtüyü "türban" diye tanımlamıyorlar. Böylece, bu hanımların kullandıkları örtü türban olmaktan çıkıyor. Neden? Çünkü, onlar öyle diyorlar da ondan. Böylece ortada sorun da kalmıyor!..

İşte böyle, Milliyet gazetesinin yayın yönetimi bu müthiş buluşu öne çıkarmayı ve başlığa böyle taşımayı uygun görmüş.

Gazetenin birinci sayfadan kullandığı bir başka başlık ise şöyleydi: "Kadınların yüzde 64.2'si başını örtüyor" Sonra büyük bir merakla bu başlığın altına bakıyor ve bu saptamanın hangi verilerle desteklendiğini arıyor, ama bulamıyordunuz. Çünkü yoktu. Evet, çok önemli olan bu yüksek bir oranı

*Milliyet, 27 Mayıs 2003

(yüzde 64.2) destekleyen hiçbir veriyi araştırma veya yayında bulmak mümkün değildi.

Sadece genel bir sonuç vardı ortada. Örneğin; bu oranın ne kadarı geleneksel başörtüsü, yüzde kaç tırban belli değildi. Oysa bu ülkede sorun, her türden başörtüsünün toplam oranı değil, politik bir karakter kazanan türbandı. Biz de, hani şu "yüzde 99'u Müslüman bir millet" olarak bunu merak ediyorduk. Hadi bu oranı (yüzde 64.2) kabul ettik diyelim, ama gazetecilik açısından bakıldığında da bu bir haber değildi. Çünkü, islamcı gazeteler aşağı yukarı benzer rakamları (yüzde 70-80 diye abartarak) uzun süredir ve sık sık veriyorlardı. Zaten bütün islamcı liderler, kanaat önderleri ve gazeteler hiçbir zaman kullanılan örtü için "tırban" demiyordu. Bu çevreler ısrarla ve altını çizerek yaşanının "başörtüsü" sorunu olduğunu söylüyorlardı.

Böylece, kendi zeminlerini ve cephelerini genişletip "tırbanı" bütün başörtülülerin sorunu haline getirmeye çalışıyorlardı. Modern bir politik simge olan tırban böylece gelenek içinde eritiliyordu. Milliyet gazetesi de, mesleğin gereği olan hiç bir sorgulama yapmaksızın aynı şeyi tekrarlıyordu.

Oysa asıl haber satır aralarında gizliydi. Tarhan Erdem imzalı (gazetenin 16 ve 17'inci sayfalarındaki) değerlendirme yazısının bir paragrafı aynen şöyleydi:

"Kadınların evli-bekâr olmaları, başlarını örtmelerini etkilemekte, bekârlarda başın örtülme oranı düşmektedir. Kadınlarımız ve erkeklerimiz yakınlarını başlarını örtmeleri konusunda zorladıklarını itiraf etmeseler de, evlilik, başını örtmek için önemli bir aşamadır. Evlilerde yüzde 73 olan 'başını kapama' davranışı, bekârlarda yüzde 34'e inmektedir."*

Araştırmanın, her nasılsa ulaştığı en çarpıcı sonucu buydu. İnsana "vay canına" dedirtecek cinsten bir sonuç üstelik. Gelgeldim, bu sonuç hakkında ne bir değerlendirme yazısı, ne bir yorum ve ne de bir başlık vardı gazetede. Adeta gizlenmişti.

*Milliyet, 27 Mayıs 2003

Oysa sonuç çok açıktı; 2003 itibarıyla evli olmayan kadınların yüzde 66'sının başı açıktı bu ülkede. Bu rakamdan kırsal kesimdeki geleneksel başörtüsü kullanan kadınlar da düşüldüğü taktirde türban kullanmayanların oranının yükseklği daha iyi anlaşılacaktı. Kadınlar evlendiğinde ise bu oran tam tersine dönüyordu.

Burada, çok belirgin bir erkek baskısının bulunduğunu saptamak için istatistik uzmanı olmaya gerek yoktu. Bu baskının her zaman kaba şiddet içermesi de gerekmiyordu. Çünkü, neden örtündükleri sorulduğunda size verilen cevap genellikle "kendi isteğimle kapandım" şeklinde olabiliyordu.

Bugünün Türkiye'sinde kadının şiddetli bir maddi ve manevi kuşatma akma alındığı, sürekli telkin altında tutulduğu, örtünmeyen neredeyse "ahlaksız" sayıldığı hatırlanırsa, bu psikolojik şiddetin fiziki ve yasal baskıdan daha önemli olduğu bile söylenebilir.

Kötü bir araştırmanın ürünü olsa bile eldeki verilere bakıldığında, diğer etkenlerin yanı sıra türbanın bir erkek dayatması olduğu görölüyordu. Ortada, bir erkek hukuku olan şeriatın kadına yönelik acımasız saldırısı vardı. Bunu görmek için sanırım Milliyet'te editör olmak gerekiyordu.

Esas olarak bir erkek dini olan Arap İslam'ı, siyasal derinlik kazandıkça kadının özgürlüğüne saldırmaktadır. "Türbanlı modernleşme" gibi tezler ise, ancak, her şeyi yeni öğrenen bir ortaokul öğrencisi gibi her konuda konuşan Taha Akyol gibi sağcı yazarlar ile Nilüfer Göle gibi liberal akademisyenlere aittir.

Diğer taraftan, eğer bilimsel bir araştırma yapılmış olsaydı, evlilik ve baskı üreten diğer ilişkiler nedeniyle örtündüğü saptanan kadınların oranı daha yüksek çıkardı diye düşünüyorum. Aşağılara inmeye gerek yok. Necmettin Erbakan'ın, Bülent Arınç'ın, Abdullah Gül'ün, Ali Babacan'ın ve başka pek çok AKP'li ve SP'linin eşlerinin (bazılarının annelerinin bile) başları evlenmeden önce açıktı. Emine Erdoğan ise ağabeyi tarafından dövüldüğü için örtündüğünü, bir ara intiharı etmeyi bile düşündüğünü söylüyordu.

Ortada medyatik bir bakış bile yoktu. Milliyet, bu çarpıcı rakamlar (yüzde 34 yüzde 73 farkı) karşısında bize dönmekte ve şöyle demektedir; "Türkiye'deki hanelerin yüzde 77.2'sinde başını örten kadın var"

Niyet AKP hükümetine meşruiyet kazandırmak ve islamcıların iktidarını sıradan, doğal ya da olağanlaştırmak olunca, sıra bu toplumun aslında ne kadar muhafazakar olduğunu kanıtlamaya gelmişti. bunun için olgularla bile oynanabilirdi. Nitekim, kendi hayatlarına, değerlerine, geleneklerine ihanet edenler öyle de yaptılar.

8. 4- Post-modernizm ve yeni muhafazakarlık

Yukarıda önceki bölümlerde de belirtildiği gibi, neo-liberal ve post-modern akımlar ile yeni muhafazakârlık arasında bir fikir akrabalığı ve devamlılıktan söz etmek mümkündür. Çünkü, neo-liberallerin ekonomik politikaları ile yeni muhafazakârların izlediği çizgi son çözümlemede büyük bir yakınlık ve tamamlayıcılık içindedir.

Yeni muhafazakârlığın, son 30 yıldır yeryüzünde yıkıcı bir rüzgâr gibi esen neo-liberal politikalar ile onu "felsefi" düzeyde tamamlayan post-modernizmin hem tamamlayıcı bir parçası hem de onların başarısızlıklarının bir ürünü olduğu söylenebilir. İktisadi planda ultra liberal bir tutum, siyasal ve felsefi planda ise radikal ve gerici bir modernite ve aydınlanma eleştirisi... Bu anlamda yeni muhafazakârlık, faşizan bir neo-liberalizm ve gerici bir post-modernizmdir. Kaldı ki, ilerici bir post-modernizmden de söz edilemez.

Post-modernizm, aydınlanma ve modernite geleneğine karşı çıkarken, aklın ve bilimin belirleyici konumunu reddeder. Böylece dinsel doğmalar, teolojik literatür ve geleneksel kültür, bilimle aynı düzeye yükseltilir. Post-modernizm, modernitenin "toplumsal ilerleme" anlayışını ve tarihselciliği de reddeder. Bir anlamda, serbest piyasa düzenini uygarlığın son aşaması olarak kabul eder. Böylece kapitalizmi aşmaya yönelik her girişimi "totaliter projeler" olarak mahkûm etmeye çalışır. Tarihselciliğin reddi, insanlığın bugünü ile geçmiş ve geleceği arasındaki bağı koparır.

Kapsayıcı genel kuramlara, tarihselciliğe ve "büyük anlatılar" dedikleri ideolojilere karşı çıkan post-modernistler; sınıf mücadelelerinin, bütünsel toplum modellerinin ve nihayet bilimin de sonunun geldiğini iddia ederler. Onlara göre, totaliter rejimler ve diktatörlükler, "büyük anlatılar" dedikleri ideolojilerin, özellikle "kurtuluş ideolojileri"nin ürünüdür. Bu yanıla post-modernizm aslında teolojik (bilim dışı) bir sosyalizm eleştirisidir.

Kapsayıcı toplum modellerine itiraz ederken, gerçekte insanlığı birleştiren ortak değerlere, görüşlere, ideolojilere, sınıf ya da yurttaşlık bağlarına ve ulus devletlere karşı çıkan post-modernistler, bunun yerine alt kültürlerle ve etnisiteye dönüşü savunur. Dinsel cemaatleri, mezhepleri ve yerel kültürleri öne çıkarlar. Daha da önemlisi özgürlük projesini bu kesimlerin serbestisiyle sınırlarlar. Liberallerin bazı dinci-muhafazakar siyasi hareketleri "özgürlükçü" sanmalarının ya da "özgünlükçü" diye sunmalarının nedeni budur.

Bu görüşler küreselleşme ideolojisinin köşe taşıdır. İşte yeni muhafazakârlar bu görüşleri olduğu gibi devrarak dinci bir perspektifle yeniden üretir. Bu yanıla yeni muhafazakârlık, insan aklına ve bilimsel bilgiye karşı bir saldıridir. Bir tür "ortaçağa dönüş" ideolojisiidir. Türkiye'de AKP'nin ve bu partinin saçaklarında yeralan liberallerin temsil ettiği yeni muhafazakarlık ile ABD'de de Neo-Con akımının gerçekte burjuva demokrasisini bile reddeden seçkinci ve faşizan özünün saklanması, insan aklını yeniden teslim alma girişiminden başka bir şey değildir.

AKP, yerel kültürleri öne çıkaran küreselleşme dalgasının, kendi islami projelerinin hayata geçirilmesi bakımından bir fırsat yarattığını düşünmektedir. Örneğin AKP'nin daha iktidarının ikinci yılında 'zina'yı yeniden suç sayan bir yasa çıkarma girişimi bu bağlama oturtulmadan anlaşılabilir. AKP bu türden girişimlere her fırsatta başvuracaktır.

Çünkü BOP ve ılımlı İslam stratejisi basit birer jeo-stratejik yönelim değil, arkasında büyük ideolojik yığınak bulunan küresel bir gerici saldıridir.

AKP, bu saldırının ÷lkemizdeki ve bölgemizdeki aracından başka bir şey değildir.

Siyasal toplumu askeriye ile sınırlayan liberallerin, hükümetin insanların yatak odalarına girme girişimleri karşısında neden şaşırdıklarını anlamıyorum. Zinanın suç sayılması, bir önceki dönemin, Ortaçağın hukuku ve daha önemlisi o pek değerli yerel kültürümüzün bir parçası değil mi? Hani büyük anlatılar çağı kapanmış ve aklın krallığı yıkılmıştı?

9. BÖLÜM

ISLAHATÇI AYDINLARIN İHANETİ

9. 1- BOP ve liberal aydın ihaneti

İktisat profesörü Mehmet Altan, Sabah gazetesinde yazdığı dönemde (Mayıs 2011 itibarıyla Star gazetesinin başyazarı) ABD'nin nasıl bir Ortadoğu istediğinin uzun zamandır belli olduğunu söylüyordu. Dahası bunu görememenin "saflık" olduğunu da ima ediyordu. Doğru!

Ancak, öyle anlaşıyor ki herkesin "saflık" tarifi farklı. Örneğin Altan, ABD'nin Ortadoğu'sunu, Büyük Ortadoğu Projesini ve Türkiye'ye düşen rolü de saptayarak şöyle tarif ediyor:

"Müslümanlığın demokratikleştirildiği, Vahabiliğin tasfiye edildiği, insan haklarına, demokrasiye ve piyasaya dayalı, Sovyet topraklarındaki Türki ülkeleri de kapsayan koca bir Ortadoğu. Türkiye bu hedeflere yaklaştığı oranda bölgede 'örnek ülke' olacak, uzaklaştıkça şansını yitirecek."

Böylesine baştan çıkmış Amerikancı bir anlayışı dünyanın başka bir ülkesinde bulmak mümkün mü bilmiyorum ama, öyle anlaşıyor ki, Altan kadar açık sözlü olmasalar da bu görüşü paylaşan "aydın" sayısı bu topraklarda hiç de az değil.

Bir aydın ihanetiyle karşı karşıyayız. Çünkü; savaş yanlısı olmadan, emperyalizmin insanlık için hayırlı ve ilerletici bir

*Sabah Gazetesi, 2 Şubat 2004

güç olduğunu savunmadan, ABD'nin Afganistan ve Irak işgalini desteklemeden; Amerikancı askeri darbeleri kutsamadan, işlenen cinayetlere haklı gerekçeler bulmadan, ABD ve Batı'nın insanlığa karşı işlediği yüz kızartıcı suçları aklamadan yukarıdaki satırları yazmak imkânsızdır.

Anlaşılan, Mehmet Altan'ın "safları" biz oluyoruz. Çünkü Altan, bir kez daha "beyaz adam"ın barbarların dünyasına medeniyet getireceğine inanmamızı istiyor.

Ergin Yıldızoğlu'nun da belirttiği gibi, "Büyük Ortadoğu" bir kavram ve stratejik bir yaklaşım olarak, ABD dış politika çevrelerinde, 1990'ların ikinci yansından itibaren üretilerek kullanılmaya başlandı. Bu dönem, Rusya'nın Kafkaslar'daki etkinliğini yeniden arttırmaya başladığı bir aşamaya denk geliyordu. Üstelik bu kavram, tıpkı günümüzdeki gibi Kuzey Afrika'dan, Afganistan'a kadar uzanan bölgeyi kapsayacak şekilde kullanılıyordu.*

Sosyalist sistemin dağılmasının ardından, küresel denge siyasetlerine ihtiyacı kalmayan; dünyanın zenginliklerini Ortaçağ artığı rejimler ve yerel despotlar ile eskisi gibi paylaşmak istemeyen (artık buna ihtiyaç duymayan) ABD ve Batılı müttefikleri; Irak'ı ve Afganistan'ı işgal ederek bölgede yeni bir statüko oluşturma yolundaki en önemli hamleyi gerçekleştirmiş oldular. Bu hamlede bütün hesapları bozan tek gelişme, başta yoksul Iraklılar olmak üzere bölge halklarının işgalci ABD'ye karşı gösterdikleri beklenmedik ölçüdeki şiddetli direniştir.

Dünyanın bilinen en zengin enerji yatakları üzerinde mutlak hâkimiyet kurma ve görünür gelecekte karşısına küresel bir rakibin çıkmasını önleme stratejisi izleyen ABD, Ortadoğu'yu Kafkaslar üzerinden Orta Asya'ya bağlayan bir hat üzerinden Avrasya'yı yeniden yapılandırmayı hedefliyordu. Ancak paradoksal olarak gücünün zirvesindeyken düşüşe geçen, büyük ekonomik krizlerle sarsılan ABD, bu hedefine hiçbir zaman ulaşamayacaktı.

*Bkz. Cumhuriyet, 02.02.2004

Bu stratejinin nihai amacı, gezegen üzerinde mutlak egemenlik kurmaktır. Dönemin ABD Dışişleri Bakanı Colin Powell, 2004 yeni yıl mesajında bu hedefi açıkça ilan ediyordu. Powell, ABD'nin "Başta Ortadoğu olmak üzere dünyanın her yerine demokrasiyi götürmek için çalışmaya devam edeceğini" söylüyordu.

Operasyon dar anlamda Ortadoğu ile sınırlı da değildi. Örneğin 2004'ün Aralık ayında Gürcistan'da gerçekleştirilen ve Şavardnadze'nin devrilmesiyle sonuçlanan, ardından Ukrayna başta olmak üzere eski Sovyet cumhuriyetlerinde yaygınlaştırılan Amerikancı sivil darbeler –buna kasıtlı bir kavramsallaştırmayla ‘renkli devrimler’ adı verildi- bu bağlamda ele alınmalıdır. İşte BOP bu stratejik planlamanın ismi oluyordu.

9. 2- Radikal İslamın dramı

Gerici Arap rejimleri varlıklarını korumak için on yıllardır Filistin davasını acımasızca kullandılar. ABD ve İsrail'e karşı zaman zaman Avrupa kartını (eskiden Sovyet kartını da) kullanan ya da tersini yapan bu ülkeler, Filistin davasını sürekli olarak paraya çevirdiler.

Kendilerini, Batının bölgedeki çıkarlarını koruyacak yegâne güç olarak takdim eden bu rejimler, iktidarlarının geleceğini de Filistin sorununun devamını sağlamakta buldular. Bu konuda ABD, İsrail ve gerici Arap rejimleri arasında uzun süre devam eden fiili bir mutabakatın bulunduğu bile söylenebilir.

Ancak, bu "şer eksenini" nihayetinde bir Soğuk Savaş dönemi oluşumuydu ve belli bir tarihsel kırılmayla ancak 2002 yılına kadar yaşayabildi. Özellikle, 11 Eylül eylemi ve ardından Afganistan ve Irak'ın işgali sonucu ABD'nin bölgeye yerleşmesiyle, artık bu ahlaksız ittifakın da bir hükmü kalmadı.

Tersine, Ortadoğu'da oluşturulmaya çalışılan ve ironik şekilde "demokrasi ihracı" diye kodlanan yeni emperyalist yapılanma içinde başlangıçta gerici Arap rejimlerine yer yoktu. ABD'de geliştirilen "ılımlı İslam" projesi ile küresel ölçekte

radikal İslam'ın ezileceği yeni bir döneme giriliyordu. Sosyalizme karşı savaşta, geçmişte utanç verici şekilde kullanılan radikal islamcılara da artık ihtiyaç yoktu. İşte Mehmet Altan'ın tasfiye edileceğini söylediği "Vahabilik" buydu.

AKP'nin temsil ettiği yeni gericiliğin genel kabul görmesini sağlamak için bazı amerikancı yazarlar olağanüstü bir çaba harcıyorlardı. Örneğin, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın 2004 Ocak ayı sonunda gerçekleştirdiği ABD ziyaretinin neden başarılı olduğu konusunda telaşla kanıt arıyorlardı. Bu yazarlardan biri de sözkonusu dönemde Milliyet gazetesinin Washington temsilciliğini yapan (daha sonra Taraf gazetesinin kurucuları arasında yer aldı) Yasemin Çongar'dı. Bu güzide yazarımıza göre, "1 Mart 2003 tezkeresinin reddedilmesiyle iki ülke arasında başlayan gerilim" söz konusu ziyaret ile aşıyor ve bu durum, Türk hükümetinin başarısının en önemli kanıtı oluyordu.

Çongar şunları yazıyordu:

"Bush'un Ankara'yı ziyaret kararı, AKP'nin politikalarının Washington'da büyük ölçüde benimsenmesiyle bire bir bağlantılı. Dahası Washington, Emine Erdoğan ve beraberindeki bakan eşlerine gösterdiği konukseverliği, Başkan Bush'un First Lady'nin hanımlar için verdiği çay davetine kısa süre katılmasıyla yeni bir boyuta taşımıştır. Bush'un hanımlara yaptığı gelenek dışı sürpriz, 'Başınızın örtülü olması, Türkiye'nin seçilmiş liderlerinin eşleri olan sizlerin başımızın üstünde yerinin olmasını neden engellesin ki' demektir ve bu jestle Beyaz Saray, Cumhuriyet Bayramı davetini 'eşsiz' yapma gafletini gösterebilmiş Çankaya köşküne olabilecek en net mesajı göndermiştir."*

İşte, kendi hayatlarına, değerlerine, toplumuna ve dünyanın mazlumlarına ihanet böyle bir şey. Bir kez bu yola girildi mi akıl tutulmasına uğramak kaçınılmazdır. Bu durumda, ne ABD'nin bölgede geliştirdiği BOP'u ne "ılımlı İslam" doktrinini ve ne de bu bağlamda Türkiye'ye biçilen rolü görebilirsiniz. Bu anlamda yeni gericiliğin Türkiye'de egemen ol-

*Milliyet, 02.02.2004

masında liberal aydınların ihaneti belirleyici bir rol oynamış, toplumun direnme eğilimini kırmıştır.

Mehmet Altan da bu konudaki yüksek fikirlerini bizden esirgemiyordu:

"Türkiye Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in Çankaya'ya sokmadığı başbakanın eşi Beyaz Saray'da en üst düzeyde kabul görüyorsa, bundan daha net bir mesaj olabilir mi?"

Mehmet Altan'ın bizi aydınlatmasına biraz daha izin verelim:

"Türkiye'deki 'türban' tartışması, 'Cumhuriyetçiler' ile 'demokratlar' arasındaki büyük farkı ortaya çıkaran en keskin örneklerden biridir... Demokratlar için esas olan, bireyin temel hak ve özgürlükleridir."

Durum bu kadar basit işte! Bölünme sanki insanlığın ilericisi birikimini savunan aydınlanmacılar ve gericiiler arasında değil de, cumhuriyetçilerle demokratlar arasındaymış. Bu jestin altında hiçbir hesap yokmuş!

İşte aydın ihaneti budur. Tarihsel ve kategorik olarak demokrasinin ve demokratikleşmenin reddi olan dinci gericiliği "demokratlık" olarak sunmak için, ya cahil olmak ya da kendi değerlerine, hayatına, bilime ve tarihine ihanet etmek gereklidir.

9.3- 'Devrimci Erdoğan' şarlatanlığı

Yine sözkonusu dönemde Sabah gazetesinde görev yapan bir muhabir-yazarımız; Aslı Aydıntaşbaş -ki kendileri o dönemde Washington'dan yazıyordu, 2011 itibarıyla Milliyet'te çalışıyor- tıpkı Çongar gibi Erdoğan'ın ABD ziyaretinin ne kadar başarılı geçtiğine okurlarını inandırmaya çalışıyordu. Üstelik, bu pek liberal yazar arkadaşımız -kendileri CIA'ya yakınlığıyla bilinen ve Yahudi sermayesinin desteklediği 'Batı Politika Merkezi' isimli bir think-tank kuruluşunda da çalışıyordu- şöyle yazıyordu:

*Sabah gazetesi, 02.02.2004

"Erdoğan'ın (ABD) gezisinin son ayağı Harvard'da tıklım tıklım bir salonda yaptığı konuşma, ne şu ana kadar bir Türk başbakanı ne de bir Müslüman liderin telaffuz etmediği cinsten taze ve devrimci düşünceleri içeriyordu. Global açıdan Amerikalılar'ın karşısında yepyeni bir fenomen var. İslam dünyasında reform ve demokratikleşme çağrısı yapan Erdoğan, belki de bu çıkışları yapacak kredibiliteye sahip tek siyasetçi."*

Görüldüğü gibi yazarımız "devrim" ve "devrimcilik" hakkında çok derin bilgiye de sahip! Bu kadar cesaret cahillik ürünü olabilir mi bilmiyorum ama, Erdoğan'ın "devrimci" olduğunu söylemek, eminim CIA'yı bile şaşırtmıştır.

Şimdi şifreyi çözmeye başlayalım.

Amerikan sermayesinin ünlü yayın organı Wall Street Journal gazetesinin 24-26 Ekim 2003 tarihli sayılarında çok önemli bir makale yayımlandı. Bu makale, Cengiz Çandar dışında kimsenin dikkatini her nedense çekmedi.

Makale iki imzalı. İmzalardan biri, adı yeni yeni parlayan Amerikalı stratejist Amald Asmus'a ait. Diğeri ise tanıdık bir isim; dışişlerimizin "seçkin" diplomatlarından Özdem Samberk... Yazının başlığı da hayli ilginç; "Wanted: New Thinking on Turkey", yani "Türkiye için yeni düşünce aranıyor." Yazı fiyakalı bir soruyla başlıyor:

"Jeopolitik sınav sorusu; Bugün Avrupa'da hangi ülke, Batı Almanya'nın Soğuk Savaş'ta olduğu kadar önemlidir?"

Bildiniz! Yanıt; "Türkiye."

Yazıda, Sovyetler Birliği'nin yıkılmasından sonra Batı için en büyük tehlikenin, Afganistan'dan Fas'a kadar uzanan bir yay içinde İslam dünyasından geldiği belirtiliyordu. Yazıya göre, Batı'yı Doğu'dan ve Güney'den kuşatan bu büyük yayda her an "kitle imha silahları üretecek ve teröristlere yardım edebilecek haydut devletler" bulunuyordu.

*Sabah gazetesi, 02.02.2004

**Bkz. DB Tercüman Gazetesi, 6 Şubat 2004

Yazarlarımız şöyle devam ediyordu:

"Bu bölgeden yola çıkan tehlikeler, bugün Euro-Atlantik dünyasının karşısındaki en büyük tehdidi oluşturuyorlar. Batı'yı bu tip tehditlerden koruyacak yeni ve büyük bir strateji geliştirmek zorundayız. Aynı ölçüde önemli olan, bölgenin kendisinin daha demokratik çizgilerde dönüştürülmesine yardımcı olarak, terörizmin kökündeki nedenleri kaldırmaya yönelmemizdir. Türkiye, artan ölçüde istikrarlı bir Avrupa ile giderek tehlikeli hale gelen Ortadoğu'nun arasındaki fay kırığının üzerindeki ağırlık merkezinde yer alıyor. Türkiye'nin konumu, Büyük Ortadoğu'yu bizleri tahrip edecek insanları yetiştirmeyecek biçimde tedavi etmeyi amaçlayan bir Batı stratejisinde yeni bir köşe taşını oluşturacak devlet yapıyor."*

Yeterince açık değil mi?

Çandar, yukarıda andığımız köşe yazısında, Wall Street Journal gazetesindeki makale hakkında şunları söylüyordu:

"Şimdi, Tayyip Erdoğan-Abdullah Gül'ün Beyaz Saray görüşmesinin 'Büyük Ortadoğu'da işbirliği' gündemi nedeniyle, niçin son on yılın en önemli görüşmesi olduğunu ve bu ikilinin Kıbrıs sorununun çözümü doğrultusunda izlediği politikanın gerekçelerini anlayabilir musunuz?"**

Ne gezer, biz pek safız!

Gelelim dünya finans çevrelerinin başka bir ünlü gazetesi, Financial Times'a... Bu gazetenin 27 Ocak 2004 tarihli sayısında yeralan David Phillips imzalı yazıda şöyle deniyor:

"Bush, Türkiye'den ne beklediğini açıkça ifade etmeli. (Yazar, ABD Başkanı'nın NATO zirvesi nedeniyle 2004'ün Haziran ayında gerçekleştireceği Türkiye ziyaretine gönderme yapıyor -m.y) Yeniden yapılanmaya yardım eden ve müdahale etmeme ilkesine sadık kalan bir Türkiye, Irak'ta hayati önemde rol oynayabilir. Kafkaslar'da istikrar unsuru olabilir."***

Önceki bölümlerde de vurgulandığı gibi, Türkiye'nin küresel düzen içindeki yeri yeniden tanımlanıyor ve kendisine

*Amald Asmus-Özdem Samberk, Wall Street Journal, October 24-26, 2003

**Tercüman Gazetesi, 6 Şubat 2004

***Akt. Radikal, 29.01.2004

yeni bir rol biçiliyordu. Bu dönemde, Türkiye bir ılımlı islamizasyon süreciyle karşı karşıya kalacaktı, kaldı da. Çünkü radikal İslam'a karşı Türkiye'ye biçilen rol, "ılımlı İslam" ülkesi olarak "örnek" oluşturmaya idi. Artık "modern, laik ve demokratik Türkiye" onların işine yaramıyordu.

Ancak bu proje, kurulu düzen içinde şiddetli bir iç çatışma olmadan hayata geçirilemezdi. İşte bugün rejimin kanatları arasında ve toplumda yaşanan gerilimin nedeni bu çatışmadır.

İslamcı, muhafazakar ve Taha Akyol gibi milliyetçi yazarlar ile adları anılmaya değmeyecek kimi gazetecileri bir yana bırakırsak; Mehmet Altan, Cengiz Çandar, Ahmet Altan, Halil Berktaş, Şahin Alpay, Hasan Cemal, Yasemin Çongar, Aslı Aydıntaşbaş, Oral Çalışlar, Murat Belge, Baskın Oran, Ahmet İnsel, Ümit Kıvanç, Ömer Laçiner, Doğan Tarkan, Nilüfer Göle vb. gibi aydınlar ılımlı İslam projesinin, dahası AKP-Cemaat darbesinin aslında "demokratikleşme" olduğunu iddia ediyorlar. Ve yine iddia ettiklerine göre onlar "demokrasi cephesi" oluşturunyorlar!

Kimseyi samimiyet testine tutacak değilim ama, bu tutumun gerek entelektüellerin gerekse toplumların tarihinde tek bir açıklaması vardır; aydın ihaneti! Türkiye, tarihinin başka bir döneminde tanık olmadığı bir aydın ihaneti ile karşı karşıyadır. Bu ihanetin kaynağında "sol" un olması durumu ayrıca ağırlaştırmaktadır.

9. 4- Ordu, Cumhuriyet ve sol aydınının dramı

Türkiye'nin toplumsal ve siyasal düzeni içinde Ordu'nun oynadığı tarihsel rol, özellikle 28 Şubat 1997'den sonra entelektüel ve siyasal alanda yeniden tartışılmaya başlandı. Bu konu, Kemalizm bağlamında ele alındığında, Türk solu için aslında hayli eski bir tartışmadır. Ancak, sözkonusu tartışmaya katılmaktan çok -ki tarihsel, siyasal, sosyolojik ve felsefi bir oylumu vardır- tarih bilincimize ve ruhumuza değen bir durumu daha aktüel bir bağlamda ele almak istiyorum.

Önce kısa bir özet ve hatırlatma:

Batı'da ya da dünyada Soğuk Savaş 1990-91'de bitti. Hemen bütün NATO ülkelerinde, devlete paralel olarak örgütlenen yasa ve hukuk dışı anti-komünist silahlı aygıtların (Gladyo, Kontrgerilla vb.) bulunduğu ortaya çıktı. Bu örgütün gerçek adı "Süper NATO" ya da "Inter NATO" diye bilinen yasadışı yapılanmaydı.

Bu örgütler kendilerine ihtiyaç kalmayınca birer birer tasfiye edilmeye başlandı. Türkiye'de ise bu tarih yaklaşık sekiz yıllık bir sapmaya uğradı. Nedeni Kürt sorunuydu. Kürt siyasal hareketine karşı "gayri nizami harp" yani "kontrgerilla" yöntemleriyle mücadele eden Türk devleti, ülkede Soğuk Savaş dönemini bir türlü kapatamıyor, tam tersine milliyetçiliği ve "irticayı" teşvik etmeyi sürdürüyordu.

Doğrusu bu durumdan ne günümüzün pek "demokrat" islamcıları ne de liberaller rahatsız oluyordu. Hukuksal-siyasal yapı çürüyor, çeteleşiyor ve Türkiye elitini 21. yüzyıla taşıyacak rezervleri hızla tüketiyordu.

Yeni bir dünyanın kurulduğu tarihsel bir dönemeçte bu durum böyle devam edemezdi. Nitekim bölgedeki (Güneydoğu) düşük yoğunluklu iç savaşta askeri inisiyatifi 1997'den itibaren ele geçiren Türk devleti/ordusu, önüne gelen "Susurluk kazası" fırsatını değerlendirdi.

Ardından 28 Şubat hamlesiyle sistem "balans ayarını" yapmaya çalıştı. Artık "irtica" bir "milli güvenlik" konusu ve ülke için öncelikli baş tehdit unsuruydu. Komünizm ise alt sıralarda yer alan ve "milli tehdit" kapsamından çıkarılmış bir "unsur" olarak tarif ediliyordu. Özetle Ankara, kendi meşrebince Soğuk Savaş dönemini kapatmaya çalışıyordu.

Türk Silahlı Kuvvetleri yeni dönemin hem öznesi hem de nesnesiydi. İrticaya karşı başlatılan kampanya sırasında, merkezinde ordunun yer aldığı Türkiye eliti, çevresine baktığında pek kimseyi bulamadı. Son elli yıldır öylesine hoyrat bir rejim kurulmuş, askeri darbeler yapılmış ve ülkenin bütün ilerici güçleri öylesine ezilmişti ki, dar kafalı, ufuksuz, bece-

riksiz ve gerici bir askeri ve bürokratik aygıt dışında ellerinde pek fazla bir araç kalmamıştı.

Yine de 28 Şubat sürecinin sıcak günlerinde Türkiye'deki toplumsal muhalefet güçlerini bölmeyi başardılar. DİSK'e kadar uzanan bir genişlikte yer alan "demokratik kitle örgütleri"nin önemlice bir kesimini kendi politik programları doğrultusunda harekete geçirdiler.

Ancak, bütün bu mevzii başarılar yeterli olamadı. Ülkede sadece sol değil, gericiliğin ve faşizmin fideliği olan, yolsuzluklara batmış merkez sağ da kirli tarihinin yükü altında çökmüştü. Ortalık çıplak Soğuk Savaş güçlerine kalmıştı. Önce, yedeğine Doğru Yol Partisi'ni (DYP) alan Refah Partisi (RP) hükümeti geldi (1996-97), ardından da Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) şaşırtıcı bir seçim başarısıyla Bülent Ecevit'in Demokratik Sol Parti (DSP) hükümetinde (1999-2002) ikinci güç oldu.

AKP'nin 3 Kasım 2002 seçim zaferi ise tam bir "şok" etkisi yarattı. Soğuk Savaş dönemi kadrolarının ve zihniyetinin egemen olduğu, 1970'li yılların gerici-sağcı örgütü Akıncı Gençlik Derneği (Ak-Genç) geleneğine yaslanan bir parti durumundaki AKP'nin, sistemin tarihsel yönelimleri bakımından bir kırılma ve/veya sapma yarattığı açıktı.

Geleneksel Türkiye eliti çevresine baktığında; toplumu kuşatan ve ülkeyi içine doğru kapanmış sıradan bir Ortadoğu devleti haline getirecek, gerici ve dar milliyetçi dalga karşısında, ordu dışında etkili başka bir güç bulamadı. Durumu ulusalcı birkaç köşe yazarıyla idare etmesi de pek mümkün görünmüyordu.

İşte tam bu aşamada en etkili desteğin Cumhuriyet gazetesi ve onun nüfuz alanı içindeki entelejansiyadan geldiğini söyleyebiliriz. Üstelik "zinde güçlerin" büyük bir yalnızlık yaşadığı bu dönemde Cumhuriyet gazetesinin verdiği destek stratejik öneme sahiptir.

Cumhuriyet, ülkenin karar vericileri, aydınları ve kamuoyu üzerinde tirajını çok aşan bir etkiye sahiptir.

Burada bir parantez açarak belirtmeliyim ki, Cumhuriyet,

mevcut basın içinde, örneğin Aydın Doğan'ın Radikal'i ya da benzer gazetelerle karşılaştırıldığında, hâlâ günlük "sol" gazete olmayı en fazla hak eden yayınlardan biridir. Dolayısıyla, benim de eleştirilerim olmasına karşın Cumhuriyet gazetesine yapılan saldırıların haksız ve doğru olmadığı düşünüyorum.

AKP'nin Meclis'te kazandığı olağanüstü güç, 28 Şubat sürecinde ister istemez bir kırılma ve kesinti yaratacaktı, yarattı da... Olayların seyri, sistemin yeniden yapılandırılması için daha etkili araçlara ve toplumsal güçlere ihtiyaç olduğunu ortaya koyuyordu. Belli ki, sistemin Kemalist kurucu ilkeler temelinde restorasyonu için mevcut güçler hâlâ yeterli değildi.

Diğer taraftan, TSK'nin 28 Şubat sonrasında izlediği çizgi-den ilerici bir siyasal program ve güç çıkarmaya çalışan bazı sol parti ve aydınlar, bu girişimlerinde açıkça başarısız oldular. Ne sol'un büyük kesimi ne toplum ne de aydınlar bu tez karşısında ikna edilemedi. Olan bitenleri bilimsel bir disiplin ve siyasal dürüstlük içinde analiz edip durum tespiti yapmak başka, "ideolojik" bir yorumla durduk yere ordudan "ilerici bir güç" çıkarmak başkaydı.

Marksist devlet tahlilini şimdilik bir kenara koysak bile, solun ve aydınların söz konusu teze ikna edilememesinin nedeni hiç kuşkusuz TSK'nin siciliydi. Durum böyle olunca, kamuoyu ve özellikle sol nezdinde TSK'nin sicilinde bazı "düzeltmeler" yapmak gerekecekti. Nitekim bu denendi de...

Cumhuriyet gazetesinde yayımlanan iki yazı, bu bakımdan hem ilginç hem de türünün ilk ve en açık örnekleri olmaları bakımından önemliydi. İlki, gazetenin 26 Nisan 2003 tarihli sayısında yayımlanan "Cumhuriyet" imzalı başyazıydı.

Bu yazının konusu 23 Nisan 2004'te verilen Meclis Resepsiyonu'nun yarattığı krizdi. Gazete; Cumhurbaşkanı, TSK ve CHP yönetimi tarafından, protokolde AKP'lilerin türbanlı eşlerinin de yer almaları nedeniyle resepsiyonun boykot edilmesini değerlendiriyordu. Başyazıda, bu tutuma (boykota) aydınlardan ve soldan yeterince bir destek gelmediği belirtiliyordu.

Söz konusu yazıda ve gazetede yer alan kimi makalelerde; orduya karşı, "geçmişte yaptığı bazı yanlışlıklar" nedeniyle aydınların tepkili olması anlayışla karşılanıyor, ve fakat bu "duygusal" tutumun bugün geçerli olamayacağı ileri sürülüyordu. Çünkü onlara göre ordu artık durumun farkına varmış ve ulusal kurtuluşçu, Kemalist ve ilerici özüne geri dönmüştü.

İkinci yazı ise, Prof. Dr. Mümtaz Soysal'a aitti. Soysal, Cumhuriyet gazetesindeki yazısında ordunun tavrını olumlarken şunları söylüyordu:

"Ordunun 1971 ve 1980'de cumhuriyete sahip çıkmak isterken bazı hatalar işleyip yanlış hedeflere vurmuş olması, artık bu gibi durumlara karşı çıkmayarak pısırlaşmasını mı gerektirir? Özeleştirisi yapıp ders çıkarma ve yanlışlarını düzeltme eğitimi başka kurumlara göre daha yüksek olan kuruluş o değil midir?"*

Evet, seçkin bir bilim adamı ve kendisini solda konumlandıran bir entelektüel olarak tanınan Soysal, 12 Mart ve 12 Eylül faşist darbelerini "Cumhuriyete sahip çıkmak istenirken yapılan yanlışlıklar" diye nitelendiriyordu. Ordu, nasıl olmuşsa her iki darbe sırasında da "yanlış hedeflere vurmuş" ve biz nedense bu travmadan hala kurtulamamışız.

Yapmayın hocam!

Tam tersine ordu, her iki darbe sırasında da son derece "doğru" hedeflere vurmuştu. Çünkü 1950'li yıllardan sonra TSK, Amerikancı çizgide bir soğuk savaş gücü olarak yeniden yapılandırılmış ve gücünün önemli bölümünü sola ve sosyalizme karşı bir iç savaş aygıtı olarak konumlandırmıştı.

Öyle ki, 27 Mayıs 1960'da kesintiye uğrayan bu çizgi, 12 Mart'ta onarılmış, 12 Eylül'de ise zirve yapmıştır. O nedenle 12 Mart ve 12 Eylül'de, aralarında Mümtaz Hocanın ve İlhan Selçuk'un da bulunduğu binlerce solcu aydının, devrimcinin ve sosyalistin tutuklanıp hapsedilmesi, işkencelerden geçirilmesi, idam edilmesi, "yargısız infazlar" yapılarak öldürülmesi bir yanlışlık değildi. Tam tersine planlı, programlı ve örgütlü

*Mümtaz Soysal, Cumhuriyet, 30 Nisan 2003

eylemlerdi. Bu ülkenin "aydınlık geleceğine" karşı taammüden gerçekleştirilen gerici, hoyrat ve acımasız saldırılardı.

Ve hiç kuşkusuz bu faşist darbeler, öncelikle, bir Kurtuluş Savaşı içinden doğan orduyu tarih önünde lekelemiştir.

Diğer taraftan, Mümtaz Soysal'ın ileri sürdüğü gibi, ordu hiç de öyle özeleştirici geleneğine sahip değildir. Sözü edilen "yanlışlıklar" konusunda bugüne kadar kamuoyu önünde bir özeleştiriyeye rastlayan var mı bilmiyorum ama, Kenan Evren halen bu ülkede itibarı en yüksek şahsiyetlerden biri olarak dolaşmaya devam ediyor. Arjantin ve Yunanistan'da ise darbeci subaylar hapisteler.

Bir örnek vermeksanırım açıklayıcı olacaktır; Mart 2003'de ölen ünlü Kontrgerilla şefi ve 12 Mart darbesinin işkenceci faşist generali, 1.Ordu eski komutanlarından emekli Orgeneral Faik Türün'ün cenaze töreni önemli görüntülere sahne olmuştu. Bu törende TSK adına bir konuşma yapan dönemin 1. Ordu Komutanı Orgeneral Çetin Doğan, Türün'ün kendileri için "bir efsane" olduğunu belirterek, "onun yolundan gittiklerini" söylüyordu. Cılız bir iki tepki dışında kimseden bir itiraz çıkmadı. Orgeneral Çetin Doğan, emekli olduktan sonra 2009 yılında Ergenekon soruşturmasına dahil edildi, 2010 yılında da "Balyoz darbe planı davası" denilen soruşturma kapsamında –ki bir komplo olduğu açıktır– tutuklandı. Oysa Çetin Doğan Kemalist ve aydılanmacı bir subaydı. Görevdeyken ABD'nin Irak işgaline karşı çıkan Çetin Doğan, Türkiye'nin de NATO'dan ayrılması gerektiği görüşünü savunuyordu. AKP iktidarını "faşist bir rejim" kurmakla suçlayan Çetin Doğan'ın aklına zamanında Faik Türün gibi faşist darbecilerle hesaplaşmak ise gelmiyordu.

Açık bir özeleştirici yapmayan, tarih ve toplum önünde hesap vermeyen, kendi içindeki darbecileri yargılamayan, ülkeye ve topluma karşı suç işleyen ve bütün bunlara karşın "kuru bir özür" bile dilemeyenler, bugün nasıl olur da aydınlardan ve soldan destek bekleyebilirler?

Ve yine nasıl olur da, Ziverbey'de işkence tezgâhlarına çekilen, Mamak'ta buz kırdırılan ve bütün bu zulüm içinden

onurlarıyla çıkan bazı insanlar (Mümtaz Soysal bunlardan biridir), güçlerini toplumdan almak yerine, derin bir çaresizlik içinde askerin kendisinin temizlemediği sicillerini düzeltmeye kalkabilirler?

Sonsöz

Recep Tayyip Erdoğan'ın 12 Haziran 2011 seçim kampanyasında kullandığı dil, Türkiye'nin içine girdiği yeni dönemi, AKP'yi ve onun siyasal programını yeniden tanımlıyordu. Anayasayı bütünüyle değiştirecek bir çoğunlukla yeniden iktidara gelmek isteyen, üstelik bu hedefini açıkça ilan eden AKP, "Yeni Türkiye Cumhuriyeti"nin temellerini kolay bir geri dönüşe imkan vermeyecek şekilde tahkim etmek istiyordu.

Bu açık gerçekliğe karşın, nedense AKP ve liderinin söylemi liberalleri çok şaşırtıyordu. Giderek katılaştıran ve dışlayıcı olmaya başlayan koyu dinsel ve faşizan söylem, AKP'nin siyasal hegemonyasını kurmasına destek veren liberalleri, ür-kütüyordu. Kendi değerlerine ve hayatlarına ihanet ederek AKP-Cemaat koalisyonuna destek verenler, kendi yarattıkları sonuçtan korkuyordu.

Kuşkusuz ortada inanılması zor bir aymazlık, aldatılmışlık ve bunun yarattığı bir acı ve hayal kırıklığı vardı. Ancak mevcut tabloyu sadece "aymazlık" ile açıklamak da mümkün değildi. Çünkü ortada sadece bir aymazlık yoktu, ayrıca insanlığın ilerici birikimine, bu ülkeye ve topluma karşı bir de ihanet de vardı. Evet, bildiğiniz ihanet...

Ergin Yıldızoğlu, giderek artan bu liberal şaşkınlığı, akıl almaz aymazlığı ve örtük pişmanlığı Cumhuriyet gazetesinde yayımlanan bir yazısında çok iyi şekilde irdelemişti.

Paylaşmakta yarar görüyorum:

AKP'nin, Başbakan'ın seçim kampanyası ivme kazandı-
ça liberal entelijansiyanın şaşkınlığı artıyor. (...) Boynuna ipi
kendi elleriyle geçirdikten sonra, iskemleyi tekmeleyen biri-
nin son andaki şaşkınlığına benzetiyorum.

"Halbuki Başbakan, 'Ben değişmedim', 'İslam'ın ılımlısı
olmaz' diyerek en az iki kez uyarmıştı. Ama onlar olaylara
düşünceyle (teoriyle) değil kanaatlerle yaklaşılmaya alıştıkla-
rından ya kendi istediklerini duymaya devam ettiler; ya da
Başbakan'ın dayandığı kültürü ve tarihi küçümseyerek, 'Biz
bu Kasımpaşalıyı nasıl olsa yönlendiririz' (hadi küstahlığı
demeyeyim) aymazlığıyla bir demokratikleşme fantezisi üre-
terek peşine takıldılar.

"Bu fantezi, II. dönemde, Ergenekon davası, telefon dinle-
menin olağanlaşması, kaset skandalları, referandum ve 'ileri
demokrasi' aşaması, basılmamış kitapların yazarlarının hapse
atılması, 'Şifre var, kopya yok' absürlüğü, Kürt açılımının
yerini 'Kürt sorunu yok'un alması gibi gelişmelerle "gerçek-
leşmeye" başlayınca... 'Ama biz askeri vesayetten kurtulmak
için yola çıkmıştık sivil vesayet altına girmek için değil!' şaş-
kınlığı başladı. Fantezi işte böyle bir şeydir, sonu her zaman
hüsranla biter. (...)

"Başbakan 'inanç kozunu giderek seçim kampanyasının
vazgeçilmez konusu yapıyor'muş. 'Muhalefet partisi, siyasal
tartışmanın giderek daha fazla din tartışmasına çevrilmesine
karşı çıkmalı'ymış. 'Laiklik konusunda katı tavırdan vazgeç-
mek' bir şeymiş 'siyasal tartışmanın 'dinselleşmesi'ne teslim
olmak başka bir şey'miş 'Herkes dindar olmak zorunda de-
ğilmiş' "*

Aynı liberal ve muhafazakar çevreler, AKP'nin
Washington'da tasarlanan BOP'un stratejik bir yan ürünü
olduğunu, bu kitapta olduğu gibi çok sayıda kanıt, tanıklık
ve sağlam verilere dayalı analizle ortaya koyanlara da itibar
etmemişlerdi. Bu siyasal değerlendirmeyi bir tür "komplo
teorisi" kapsamına almaya çalışarak önemsizleştirmek iste-

*Ergin Yıldızoglu, Cumhuriyet Gazetesi, 11 Mayıs 2011

mişlerdi. Ancak başarılı olamadıkları gibi, büyük bir aldatılmışlık ve yanılmışlık duygusunun eşlik ettiği acı bir yenilgi yaşadılar. Gerçekler inatçıydı. AKP esas olarak iç dinamiklere dayalı bir siyasal hareket olsa da, bir parti olarak doğum sürecinde ABD tarafından projelendirildiği yeni kanıtlar ve tanıklıklarla sürekli doğrulanıyordu. Çünkü ABD ve AB ile çatışarak değil, ancak bu güçlerle uzlaşarak iktidar olunabileceğini gören islamcılarının partisi AKP, bir “suç ortaklığı” üzerine kurulmuştu. Bu suçun görgü tanıklarından biri de Turgut Özal’ın Anavatan Partisi (ANAP) hükümetlerinde (1987-1991) Kültür Bakanlığı, Doğru Yol Partisi (DYP) koalisyon hükümetinde de Türkiye cumhuriyetlerinden sorumlu Devlet Bakanlığı (1995-1997 ve Süleyman Demirel döneminde Cumhurbaşkanı Danışmanlığı yapan eski MHP’li Namık Kemal Zeybek’ti. DYP ve ANAP’ın birleşmesiyle tekrar kurulan Demokrat Parti’nin (DP) 15 Ocak 2011 tarihinde yapılan kongresinde genel başkanlığına seçilen Namık Kemal Zeybek, 9 Mayıs 2011 tarihinde Bayburt’ta yaptığı konuşmada “Tarihi bir sırrı açıklıyorum” diyerek son derece çarpıcı bir tanıklığını anlattı. Zeybek şunları söyledi:

"Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi kurucusu ve başkanı olarak görevimin başındayken, ABD büyükelçiliği siyasi müstehşarı beni ziyarete gelmek istediğini söyledi. Yanında heyetle geldi. Bana üniversiteyle ilgili sorular sordu, cevaplar verdim ama asıl geliş sebepleri başkaymış. O zaman AKP diye bir hükümet yoktu, 57 koalisyon hükümeti vardı. ‘AKP diye bir parti kurulursa nasıl olur’ dedi. ‘İyi olmaz’ dedim. ‘Biz onu destekleyeceğiz, siz de içinde var olur musunuz’ diye sordu. (...)

"ABD’nin ve onun arkasındaki, dünyayı sömürmek ve dünyayı yok etmek isteyen global kapital gücün, yani büyük şirketlerin kurdurduğu bir partiden bu ülkeye hayır gelir mi? Ben bu sırrı açıklamak için çok düşündüm. ABD ve yandaşları tarafından verilen bu görevle AKP iktidara getirildi. Artık bunu açıklasınlar ve verilen görevin ne olduğunu herkese duyursunlar."*

*Cumhuriyet ve Vatan gazeteleri, Namık Kemal Zeybek, 10 Mayıs 2011

Emperyalizm döneminin kapandığını, hatta NATO gibi savaş örgütlerinin ve ABD'nin artık demokrasileri desteklediğini ileri sürece kadar gözleri kararan liberaller ve ne der bilinmez ama, Zeybek'in tanıklığı, ilk baskısı Mayıs 2007'de yapılan elinizdeki kitabın ana tezini, hiçbir tartışmaya yer bırakmayacak şekilde bir kez daha doğruladı.

Bütün iktidarı isteyen, ılımlı da olsa Batı'nın ve ABD'nin desteğinde islami bir rejim kurmaya yönelen AKP, Birinci Cumhuriyeti büyük ölçüde sonlandırmış durumda. Liberallerin ürkmeye başladığı ve şaşkınlıkla izlediği toplumun dinselleşmesi, totaliter eğilimlerin güç kazanması ve devletin laikliği koruma refleksinin ortadan kalkması sadece AKP ve Cemaat'in yarattığı bir sonuç değildir. ABD, AB ve bir kısım aydınlar olmak üzere liberallerin verdiği destek bu sonucun ortaya çıkmasında önemli bir rol oynamıştır.

Liberallerin fark etmediği gerçek şudur; Türkiye iddia edildiği gibi "katı laik" bir ülke değildi. Bu iddia, entelektüel ortamı terörize eden islamcılarının ve onların denetimine giren liberallerin hiçbir temele dayanmayan, ve fakat sürekli olarak tekrarladıkları palavradan başka bir şey değildi. Tam tersine Türkiye zaten ılımlı bir İslam ülkesiydi. Bundan sonra ancak, ya daha demokratik ve laik bir ülke olabilirdi ya da daha islamcı bir devlet ve dinselleşmiş bir toplum... İkincisi oldu.

Yoğun bir araştırmanın ve yetkin analizlerin ürünü olan elinizdeki kitap; AKP'yi esas olarak iç dinamiklere dayalı bir siyasal hareket olarak değerlendirse de, aynı zamanda ABD tarafından projelendirildiğini ve iktidara taşındığını çok sayıda kanıta ve veriye dayalı olarak ortaya koymaktadır. Çünkü AKP, ABD ve AB ile çatışarak değil, ancak bu güçlerle uzlaşarak iktidar olunabileceğini düşünen islamcıların partisidir. Deyim uyuysa bir tür 'suç ortaklığı' üzerine kurulmuştur. Dolayısıyla gücünü kendisini iktidara taşıyan iç dinamiklerden çok, emperyalizmden alan AKP'yi inceleyen bu kitap, gerçekte 2000'ler Türkiye'si'nin de bir öyküsüdür.

Batı'ya yaslanarak iktidar alanını genişletme stratejisi izleyen AKP'yi ortaya çıkaran ekonomik, tarihsel, toplumsal ve uluslararası koşullar; bu partinin ideolojik-politik kaynakları; örgütsel yapılanması; entelektüel ortamda yaşanan liberal kirlenme; aydın ihaneti; türban tartışması üzerinden yürütülen kuşatma; toplumsal planda yaşanan akıl tutulması; BOP ve ılımlı İslam; yeni muhafazakârlar (Neo-Cons) ile AKP arasındaki derin bağlar da bu kitabın belli başlı temaları arasında yer alıyor.